

Frisssdiplomások 2015

Kutatási zárótanulmány

Diplomás Pályakövetési Rendszer országos kutatás

Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztály

Készítette: Veroszta Zsuzsanna

2016. szeptember

Tartalom

I. Vezetői összefoglaló.....	7
II. A kutatás módszertana	11
2.1. A kutatás bemutatása.....	11
2.2. Az adatfelvétel módszertana.....	12
2.3. A kutatás alapsokasága és a minta jellemzői	12
2.4. A súlyozási eljárás.....	14
III. Tanulmányi életút.....	15
3.1. A felsőfokú tanulmányok időszaka.....	15
3.2. A felsőfokú továbbtanulás.....	18
IV. Külföldi tapasztalatok	27
4.1. A nyelvismeret.....	27
4.2. Külföldi tanulmányok	30
4.3. Külföldi munkavállalás.....	32
V. Átmenet a felsőoktatás és a munkaerőpiac között.....	38
5.1. Abszolutórium és diplomaszerezés közötti időszak kitolódása.....	38
5.2. Munkatapasztalat a diplomázás előtt.....	47
5.3. Az első munkahely	50
VI. A frissdiplomás munka	61
6.1. A munkáltató tulajdonviszonyai.....	61
6.2. Munkanélküliség	68
6.3. A foglalkoztatás formái.....	71
6.4. Külföldi munkavégzés.....	84
6.5. Illeszkedés.....	85
6.6. Mellékállás.....	91
VII. A frissdiplomások jövedelme.....	94
VIII. Elégedettség	106

Ábrák jegyzéke

1.	tábla: A válaszadók intézményi megoszlása	11
1.	tábla: Képzési terület szerinti illeszkedés.....	13
2.	tábla: Munkarend szerinti illeszkedés.....	13
3.	tábla: Nemek szerinti illeszkedés	13
4.	tábla: A végzés éve szerinti illeszkedés	13
5.	tábla: A súlyváltozó paraméterei	14
6.	ábra: A végzettség képzési formája	15
7.	ábra: A felsőfokú tanulmányok munkarendje	16
8.	ábra: A felsőfokú tanulmányok képzési területe	17
9.	ábra: A felsőfokú tanulmányok finanszírozási formája.....	18
10.	ábra: A felsőfokú tanulmányi életút	19
11.	ábra: A felsőoktatásban részt vevők aktuális képzési formája	19
12.	ábra: A 2014-ben végzettek aktuális felsőoktatási részvétele.....	21
13.	ábra: A 2014-ben végzett, felsőoktatásban maradók képzési gyakorisága	21
14.	ábra: Újabb diploma szerzése a 2010-ben ill. 2012-ben végzettek körében	22
15.	ábra: Az újabb diploma képzési szintje a 2010-ben ill. 2012-ben végzett, majd ismét diplomát szerzettek körében	23
16.	ábra: A továbbtanulási tervek: MA/MSc.....	24
17.	ábra: A továbbtanulási tervek: szakirányú továbbképzés, rezidensképzés	25
18.	ábra: A továbbtanulási tervek: doktori képzés	26
19.	ábra: A nyelvismeret gyakorisága a végzettek körében	27
20.	ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya képzési területenként	28
21.	ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya a végzés éve szerint	29
22.	ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya a tanulmányok munkarendje szerint	29
6.	tábla: A külföldi tanulmányi mobilitás célországai	30
23.	ábra: A külföldi tanulmányok finanszírozási forrásai.....	30
24.	ábra: A diplomázás előtt külföldi tanulmányokat folytató végzettek aránya az egyes képzési területeken	31
25.	ábra: A diplomázás előtt külföldi tanulmányokat folytató végzettek aránya az egyes képzési szinteken.....	32
7.	tábla: A külföldi munkavállalási mobilitás célországai	32
26.	ábra: A diplomázás után külföldi munkát vállalók aránya képzési területenként	33
27.	ábra: A külföldi munka szakterületi illeszkedése	34
28.	ábra: Végzettséghez kapcsolódó külföldi munkát végzők aránya képzési területenként	35
29.	ábra: A következő 5 évben (további) külföldi munkát tervezők aránya	36
30.	ábra: A következő 5 évben (további) külföldi munkát tervezők aránya képzési területi bontásban.....	37
31.	ábra: Végzettek megoszlása az abszolutorium és a diploma-szerzés között eltelt idő szerint... ..	38

32.	ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak képzési területi aránya.....	39
33.	ábra: A diplomát ezidáig nem szerettek aránya képzési területenként.....	40
34.	ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya képzési szintenként.....	41
35.	ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya a végzés éve szerint.....	41
36.	ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya képzési szint szerint.....	42
37.	ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt képzési területenként.....	43
38.	ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt képzési szintenként.....	44
39.	ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt a végzés éve szerint.....	44
40.	ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt a képzés munkarendje szerint..	45
41.	ábra: Kilépett-e a munkaerő-piacra diploma nélkül?	45
42.	ábra: Érezte-e a diploma hiányát a munkaerő-piaci érvényesülésben?	46
43.	ábra: A diplomaszerzés kitolódásának hatását a munkaerő-piaci érvényesülésben nem érzékelők aránya képzési terület szerint.....	46
44.	ábra: A diplomázás előtti munkatapasztalat-szerzés.....	47
45.	ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt a képzés munkarendje szerinti bontásban.....	48
46.	ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt képzési területi bontásban.....	49
47.	ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt képzési szint szerinti bontásban.....	50
48.	ábra: Az abszolutórium megszerzése után keresett-e munkát?.....	51
49.	ábra: Az abszolutórium után egy hónapon belül állást találók aránya képzési terület szerint ..	52
50.	ábra: Az abszolutórium után egy hónapon belül állást találók aránya képzési szint szerint.....	53
51.	ábra: A diploma utáni első munkába állás átlagos ideje képzési terület szerinti bontásban.....	54
52.	ábra: A diploma utáni első munkába állás átlagos ideje képzési szint szerinti bontásban.....	55
53.	ábra: Az álláskeresési célból kezdeményezett és a megvalósult kapcsolatfelvételek átlagos száma képzési területi bontásban.....	56
54.	ábra: Az álláskeresési célból kezdeményezett és a megvalósult kapcsolatfelvételek átlagos száma képzési szint szerinti bontásban.....	57
55.	ábra: Hogyan jutott az abszolutórium utáni első munkájához?	58
56.	ábra: Hogyan jutott az abszolutórium utáni első munkájához?	59
57.	ábra: Az első diplomás munkahely szakterületi kapcsolódása.....	60
58.	ábra: Köz- és magántulajdon aránya a végzettek aktuális munkahelyén.....	61
59.	ábra: Magyar és külföldi tulajdon aránya a végzettek aktuális munkahelyén.....	61
60.	ábra: A végzeteket foglalkoztató cég létszáma.....	62
61.	ábra: A végzettek megoszlása a foglalkoztató ágazata szerint.....	63
62.	ábra: Magántulajdonú cégnél dolgozók aránya képzési területi bontásban.....	64
63.	ábra: A teljes mértékben külföldi tulajdonú cégeknél dolgozók aránya képzési területi bontásban.....	65
64.	ábra: Az 1000 fő feletti foglalkoztatott létszámú cégeknél dolgozók aránya képzési területi bontásban.....	66
65.	ábra: Köz- és magántulajdon aránya a végzettek aktuális munkahelyén nemek szerinti bontásban.....	67
66.	ábra: Külföldi tulajdonú cégeknél dolgozók aránya nemek szerinti bontásban.....	67
67.	ábra: Az 1000 fő feletti foglalkoztatott létszámú cégeknél dolgozók aránya nemek szerinti bontásban.....	68
68.	ábra: A végzettek aktuális munkaerő-piaci státusza.....	69
69.	ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya képzési területi bontásban.....	70

70.	ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya képzési szint szerinti bontásban	71
71.	ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya a végzés éve szerinti bontásban	71
72.	ábra: A munkaviszony formája.....	72
73.	ábra: Az alkalmazás formája képzési területenként	73
74.	ábra: Az alkalmazás formája a végzés éve szerint	74
75.	ábra: A foglalkoztatás típusa	74
76.	ábra: Közalkalmazottak/köztisztviselők aránya képzési területenként	75
77.	ábra: Vezetőként dolgozók aránya	76
78.	ábra: Vezető pozícióban dolgozók aránya képzési terület szerint.....	77
79.	ábra: A végzettek beosztása a végzés éve szerint.....	78
80.	ábra: Vezető pozícióban dolgozók aránya nemek szerint.....	79
81.	ábra: Alkalmazottak, beosztottak száma	79
82.	ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma képzési területenként.....	80
83.	ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma a végzés éve szerint.....	81
84.	ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma nemek szerint.....	81
85.	ábra: A végzettek munkaidő szerinti megoszlása	82
86.	ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya képzési területenként	82
87.	ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya nemek szerint.....	83
88.	ábra: A megkereséskor külföldön dolgozók aránya képzési területi bontásban	84
89.	ábra: A végzett munka illeszkedése a tanulmányok szakterületéhez.....	85
90.	ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése képzési területek szerint...	86
91.	ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése képzési szintek szerint	87
92.	ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése nemek szerint	88
93.	ábra: Felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzők aránya képzési területek szerint	89
94.	ábra: A tanulmányok és a végzett munka vertikális illeszkedése képzési szintek szerint.....	90
95.	ábra: Felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzők aránya nemek szerint	91
96.	ábra: A mellékállás és a végzettség szakterületének illeszkedése	91
97.	ábra: A mellékállással rendelkezők aránya képzési területi bontásban	92
98.	ábra: A szakterülethez kapcsolódó mellékállással rendelkezők aránya képzési területi bontásban.....	93
99.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek képzési terület szerinti bontásban.....	95
100.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek képzési szint szerinti bontásban	96
101.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettség éve szerinti bontásban	96
102.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak ágazata szerinti bontásban	97
103.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató tulajdonviszonya szerinti bontásban.....	98
104.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató tulajdonviszonya szerinti bontásban.....	98
105.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató foglalkoztatott-létszáma szerinti bontásban.....	99
106.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatási forma szerinti bontásban....	99
107.	ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak munkaviszonya szerinti bontásban.....	100

108. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak pozíciója szerinti bontásban	100
109. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettséget megelőző külföldi tanulmányok szerinti bontásban	101
110. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettséget megelőző munkatapasztalat szerinti bontásban	101
111. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a többiekhez viszonyított tanulmányi eredmény szerinti bontásban.....	102
112. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek nemek szerinti bontásban, az egyes képzési területeken	103
113. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek az apa legmagasabb iskolai végzettsége szerinti bontásban.....	104
114. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a kibocsátó család anyagi helyzete szerinti bontásban.....	105
115. ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektaival	106
116. ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektaival képzési területenként	107
117. ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektaival nemek szerint	108

I. Vezetői összefoglaló

A magyarországi Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR) keretein belül 2015 tavaszán 34 felsőoktatási intézmény gyűjtött adatokat végzettjeiről és hallgatóiról. A hazai pályakövetési rendszer ötödik évében zajlott adatfelvételek köre ismét azonos alapsokaságra, az egy, három és öt éve abszolutóriumot szerettek körére terjedt ki. Az adatfelvétel módszere a felsőoktatási intézmények által végzett online kérdőíves megkérdezés. A kutatás az alapsokaság – a 2010-ben, 2012-ben és 2014-ben abszolutóriumot szerettek – teljes körére kiterjedt, az alábbi képzési formákon: hagyományos egyetemi, főiskolai, egységes és osztatlan, illetve bachelor és mesterképzések. A Felsőoktatási Információs Rendszer adatai alapján a vizsgálatban résztvevő intézmények alapján számított alapsokaság: 182 299 fő. Az adatfelvételek révén összeállt adatbázis elemszáma 20 579 fő. Az átlagos válaszadási ráta eszerint 12 százalékot ér el. Az adatbázison a FIR adatai alapján cellasúlyozási eljárást végeztünk: a végzettség képzési területét, a végzettség munkarendjét, a válaszadó nemét és az abszolutórium-szerzés évét figyelembe véve.

A munkaerő-piaci kilépés folytonossága

A tanulmányok kitolódását mutatják azok az adatok, mely szerint a végzettek 30 százaléka már a vizsgált képzése megkezdésekor is rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A mesterszakos végzettség esetében ez természetesen teljes körű. Emellett a frissdiplomások majd ötöde a megkereséskor is felsőoktatási hallgató volt, ugyanennyien pedig a vizsgált felsőfokú végzettség megszerzése óta eltelt időszakban szereztek újabb diplomát. Mesterképzési terveket a 2014-ben végzett BSc diplomások közel felénél találunk, míg az egy éve hagyományos főiskolai diplomát szerettek egyharmada tervezi bekapcsolódását MSc képzésbe. A doktori képzés iránti továbbtanulási motiváció esetében a potenciális belépő képzési csoportok (egyetemi, MA/MSc és osztatlan képzéseken diplomázók, de doktori képzésbe még nem belépettek) esetében az osztatlan képzésben diplomát szerettek érdeklődése mutatkozik legnagyobbnak a doktori tanulmányok iránt. Egy évvel a végzés után egyharmaduk tervezi doktori képzés megkezdését.

A képzés és a munkaerőpiac közti átmeneti időszak vizsgálata kapcsán az abszolutórium és a diplomaszerezés közti időszak kitolódása meglehetősen széles kört érint. **A végzettek egyharmada az abszolutórium megszerzése után közvetlenül nem szerzett diplomát, közülük is 45 százalék a megkeresés időpontjáig sem zárta le diplomával felsőfokú tanulmányait.** A késve diplomát szerettekben belül az abszolutórium és diplomaszerezés között eltelt idő az esetek többségében egy éves időtartamot ölel fel. Az abszolutórium és diplomaszerezés közti időszak kitolódása nagyobb mértékben jellemzi azokat a hallgatókat, akik jogi, társadalom- és sporttudományi területeken szereztek abszolutóriumot. **A késedelmes diplomaszerezés okaként a többség a nyelvvizsga hiányát jelölte meg.** Egyéb okként a sikertelen záróvizsga, a szakdolgozat késedelmes leadása, a munkahelyi leterheltség, illetve a személyes, családi okok merülnek fel. Az előírt nyelvvizsga hiánya főként a közigazgatási, agrár és sporttudományi képzések hallgatóit és a bachelor képzéseken, vagy nem nappali munkarendben tanulókat érinti. Ugyanakkor a diploma megszerzésének elmaradása nem feltétlenül akadályozza meg a munkaerő-piaci betagozódást. Egyfelől ugyanis a késedelmesen diplomázók 40 százaléka már az abszolutórium megszerzésekor is dolgozott, másfelől közel ugyanennyien diploma nélkül is kiléptek a munkaerőpiacra. A diploma hiánya a munkaerő-piaci

érvényesülésben a diploma nélkül munkát vállaló válaszadók harmadának nem okozott problémát, különösen a művészeti, az informatikai, gazdaságtudományi és bölcsészettudományi szakterületeken.

A képzés és munka világának összekapcsolódását jól mutatja az is, hogy a frissdiplomások több mint 40 százaléka már az abszolutórium megszerzésekor is főállásban dolgozott. Megközelítőleg kétharmaduk pedig tanulmányai alatt szakterületéhez kapcsolódó munkát végzett. Közel ugyanennyien kapcsolódtak be valamilyen nem szakmai munkatevékenységbe a felsőfokú évek alatt. A tanulás és munkavégzés összekapcsolása főként a nem nappali munkarendben tanulókat jellemzi, körükben 90 százalék feletti a végzéskor főállásban foglalkoztatottak aránya. Képzési területi bontásban a tanulmányok alatti szakmai munkavégzésre leginkább az informatikai, pedagógusképzési és művészeti képzési területek hallgatóinak nyílik lehetősége. Nem szakterülethez kötődő munkát ugyanakkor az átlagosnál gyakrabban végeznek hallgatóként az agrár, társadalom- és sporttudományi képzési területeken tanulók.

A képzés és munkaerő-piaci kilépés közti átmenet fentiekben is bemutatott folytonossága alapján megállapíthatjuk, hogy a válaszadók csak egy része tekinthető olyan frissdiplomás munkavállalónak, akinek a végzettség megszerzése az első munkahely keresésével esik egybe. Összességében a végzettek 43 százaléka lépett ki az abszolutórium megszerzése után friss munkakeresőként a piacra. Ugyanennyien már a diplomaszerezéskor is dolgoztak, egytizednyien pedig további felsőfokú tanulmányokat folytattak.

Az abszolutórium után sikeresen munkát keresők körében 3,88 hónap az átlagos munkakeresési idő.

Az érintettek egyharmada a végzés után igen hamar, egy hónapon belül munkához jutott. Az elhelyezkedés gyorsasága az orvos- és egészségtudományi, informatika és pedagógusképzés területeken diplomázók körében ennél is kedvezőbb lépet mutat. Az elhelyezkedés leginkább nehezítettnek a társadalomtudományi, bölcsész- és természettudományi képzési területi diplomákkal tűnik.

Nemzetközi tanulmányi és munkavállalási mobilitás

A frissdiplomások között az angol nyelv ismerete szinte teljes körű. A német nyelvet ismerők aránya majd háromnegyedes, az orosz és francia nyelvet egyötödnél kevesebben ismerik. Az olasz és spanyol nyelvtudás ennél is ritkább. Általánosan magas arányú nyelvismeretet a természettudományi, orvos- és egészségtudományi, valamint gazdaságtudományi szakterületeken találunk. A francia nyelv ismerete a művészeti, társadalom- és bölcsészettudományi, jogi képzések frissdiplomásai körében haladja meg az átlagot, míg a német nyelvet legnagyobb arányban az egészségügyi, műszaki és gazdaságtudományi diplomások ismerik. Összevetésben relatíve alacsonynak a pedagógus végzettségűek nyelvismerete mondható.

A frissdiplomások közül tanulmányai alatt kb. minden tizedik kapcsolódott be a nemzetközi tanulmányi hallgatói mobilitásba, melynek leggyakoribb célországa Németország, de az Egyesült Királyság, Franciaország, Ausztria, Hollandia és Olaszország is gyakori tanulmányi úti cél. Külföldi tanulmányaik finanszírozásához a hallgatók az esetek döntő többségében Tempus/Erasmus ösztöndíjat (is) igénybe vettek. Ugyanakkor a mobil hallgatók közel egyharmada esetében a saját, avagy családi finanszírozás is meghatározó anyagi forrást jelentett a mobilitásban. A legnagyobb arányú tanulmányi mobilitással a művészeti, bölcsészettudományi és jogi képzési területek hallgatói jellemezhetők. A legalacsonyabb arányokat a sporttudományi, pedagógus és informatikai képzések

egykori hallgatói között találjuk. A bachelor szinten végzetteknek kisebb eséllyel nyílt alkalmuk mobilitási tapasztalat szerzésére.

A felsőfokú tanulmányokat követően a megkeresés idejéig a frissdiplomások átlagosan 6 százaléka dolgozott már külföldön és ugyanennyien a válaszadás időpontjában is külföldi munkavégzésről számoltak be. A külföldi munkavégzés leggyakoribb országa Németország, Ausztria és az Egyesült Királyság. A külföldi munkát végzők/végzettek aránya a művészeti, bölcsészeti- és sporttudományi, informatikai és műszaki képzési területek diplomásai között haladja meg az átlagot és igen csekély a jogi és pedagógiai frissdiplomások között. Egyharmaduk azonban felsőfokú végzettségéhez nem kapcsolódó munkát vállalt külföldön, a diplomázás utáni időszakban. A végzettséghez kapcsolódó munkát végzők aránya orvosi-egészségügyi, műszaki és informatikai diplomával külföldön dolgozók körében a legmagasabb.

A köz- és magánszféra eltérő foglalkoztatási körülményei

A foglalkoztatott frissdiplomások több mint fele dolgozik a magánszféra vállalatainál, az állami avagy önkormányzati tulajdonú munkáltatónál foglalkoztatottak aránya negyven százalék körüli. A munkáltató tulajdonviszonyait tekintve a végzettek kétharmada, 65 százaléka dolgozik magyar tulajdonú vállalatoknál és egynegyedük helyezkedett el teljes mértékben külföldi tulajdonban lévő foglalkoztatónál. Alig egytizedüket foglalkoztatják a vegyes (magyar és külföldi) tulajdoni megosztású cégek. Ezer fő feletti munkavállalót foglalkoztató cégnél a válaszadók közel egyharmada dolgozik. A kis- és közepes méretű (50 fős létszám alatti) vállalati szféra részesedése a foglalkoztatásból egyharmad körüli. A munkáltató ágazatának besorolásakor a foglalkoztatott frissdiplomások legnagyobb arányban az oktatást jelölték meg. Tíz százalék körüli arányban vannak az egészségügy és szociális ellátás, a közigazgatás és az információ-kommunikáció ágazatokban működő foglalkoztatók.

A magánszférában elhelyezkedők legmagasabb arányát az informatikai, műszaki, gazdasági szakterületek frissdiplomásai között találjuk. A pedagógiai, orvos- és egészségügyi és közigazgatási diplomások alapvetően a közszféra foglalkoztatóihoz kötődnek. Bár a nemek közti foglalkoztatási eltérések mögött szakterületenként is jelentős eltérések húzódnak, az eredmények alapján a közszféra lényegesen nagyobb arányban foglalkoztatja a nőket, mint a férfiakat. Utóbbiak alig egyharmada vállal ebben a szférában állást a diplomázás utáni években, míg a nők között a közszférában elhelyezkedő frissdiplomások aránya közel ötven százalékos. Ágazati bontásban azt találjuk, hogy míg a nők az oktatás, közigazgatás és egészségügy vállalataiban felülreprezentáltak, addig a férfiak aránya a feldolgozóipar, információ-kommunikáció ágazatokban működő munkáltatóknál magasabb.

A munkáltató tulajdonviszonyait tekintve a magánszféra vállalatai által kínált átlagjövedelmek több mint 40 ezer forinttal magasabbnak bizonyultak, mint a közszférában mért átlagkereset. A munkaviszony típusán alapuló kategorizáció pedig ezzel összhangban azt mutatja, hogy a közszférában köztisztviselőként, közalkalmazottként, kormánytisztviselőként elért átlagfizetések lényegesen (majdnem 50 ezer forinttal) alatta maradnak a nem állami alkalmazottak átlagbérének.

Jelentősen eltérő frissdiplomás jövedelmek

A diplomás pályakövetés kutatási programja a jövedelem mérése során a foglalkoztatottaktól a legutóbbi, jövedelmi szempontból átlagosnak tekinthető hónap főállásból származó jövedelmének

havi nettó adatait gyűjti. **Az önbevalláson alapuló adatok szerint a Magyarországon elhelyezkedett frissdiplomások havi nettó átlagjövedelme 189 250 forint.** A jövedelmet a végzettek teljes körében, tehát a külföldön dolgozóakra kiterjedően is vizsgálva ennél magasabb, 207 400 forintos havi nettó átlagjövedelmeket mérhetünk. Mindkét érték meghaladja a KSH által 2015-ben nemzetgazdasági szinten mért jövedelemszintet.

A jövedelmeket képzési területi bontásban vizsgálva a legmagasabb átlagértékeket a műszaki, informatikai és gazdaságtudományi diplomások keresetében mértük. Jövedelmi hátrányt elsősorban a természettudományi képzéshez, a sporttudományi és agrár diplomákhoz társíthatunk. A Magyarországon szerzett jövedelmeket az összes végzett jövedelmével (amely a külföldön szerzett jövedelmet is magába foglalja) összevetve érzékelhetjük a külföldi munka anyagi hozadékát, bár az eredményekben a külföldi munkavállalás fentebb tárgyalt gyakorisága is szerepet játszik. A teljes jövedelmi szint figyelembevételével leginkább az orvos- és egészségtudományi, természettudományi és sporttudományi területeken emeli meg az átlagos kereseti szintet.

A diplomások által elért jövedelem időbeni alakulása a felsőfokú végzettséghez kapcsolódó munkaerő-piaci lehetőségek, körülmények alakulását érzékelteti. **A jövedelemre vonatkozó visszajelzések alapján látszik, ahogyan a frissdiplomások fizetése a végzés évétől távolodva fokozatosan növekszik.** Mindez a már eleve az országos átlagot meghaladó jövedelmi szint mellett megerősíti a diploma kedvező munkaerő-piaci megtérülését. Az időtényező hatását a Magyarországon dolgozók átlagkereseteinek alakulását képzési szintek szerint vizsgálva is figyelembe kell vennünk, tekintettel arra, hogy a Bologna előtti rendszer „hagyományos” képzéseinek végzettségűek inkább a régebben kiléptettek közül kerülnek ki. Ennek megfelelően a hagyományos egyetemi diplomához társul a legmagasabb átlagkereset. Átlag felettinek mondhatók ugyanakkor a mesterképzési diplomák megszerzése utáni frissdiplomás jövedelmek is. A bachelor diplomások átlagkeresete a legalacsonyabb.

A magyarországi jövedelmek ágazati szintű alakulása alapján a legmagasabb frissdiplomás fizetéseket az energia-, pénzügyi- és főként az info-kommunikációs szektorok vállalataiban találtuk. A legalacsonyabb Magyarországon szerzett jövedelmeket az oktatás, egészségügy, vendéglátás és művészet ágazata kínálja. **A magánszféra vállalatai által kínált frissdiplomás jövedelmek lényegesen magasabbnak bizonyultak, mint a közszféra átlagkeresetei,** a legmagasabb átlagjövedelemről pedig a külföldi tulajdonú cégek alkalmazottai számoltak be. A körökben mért jövedelmektől a teljes mértékben magyar tulajdonú cégekben alkalmazottak átlagára több mint 80 ezer forinttal marad el havonta. A vezető pozíció és azon belül az egyes szintek hierarchiája szintén leképeződik a frissdiplomás átlagjövedelmek alakulásában.

A jövedelmek alakulásával kapcsolatba hozható tanulmányi háttértényezők közül a felsőoktatási évek alatt végzett külföldi tanulmányok a végzés után magasabb átlagjövedelemmel társulnak. A jövedelmi adatok azt is mutatják, hogy amíg a tanulmányok alatti szakmai munkavégzés egyértelműen pozitívan függ össze a későbbi keresettel, addig a nem szakmai munkavállalás esetében nem mérhetők jelentős jövedelmi eltérések a végzés utáni években.

A férfiak és nők elhelyezkedése közt a fentiekben tapasztalt jelentős foglalkoztatási különbségek a jövedelmek szintjén is megmutatkoznak. **A Magyarországon foglalkoztatott frissdiplomások közül a férfiak átlagosan havi 53 ezer forinttal keresnek többet a női diplomásoknál.** A nemek közti jelentős jövedelmi eltérések képzési területi bontásban is fennmaradnak.

II. A kutatás módszertana

2.1. A kutatás bemutatása

A magyarországi Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR) keretein belül 2015 tavaszán 34 felsőoktatási intézmény gyűjtött adatokat végzettjeiről és hallgatóiról. A hazai pályakövetési rendszer ötödik évében zajlott adatfelvételek köre ezúttal is az egy, három és öt éve abszolutóriumot szerettek körére terjedt ki.¹

1. tábla: A válaszadók intézményi megoszlása

Intézmény ²	Esetszám	Megoszlás (%)
ELTE	1983	9,6
SZTE	1754	8,5
PTE	1671	8,1
PPKE	1442	7,0
SZIE	1283	6,2
BCE	1279	6,2
DE	1121	5,4
BME	1119	5,4
BGF	899	4,4
SZE	879	4,3
ZSKF	677	3,3
NYF	633	3,1
OE	573	2,8
ME	510	2,5
NYME	505	2,5
PE	494	2,4
SE	487	2,4
NKE	472	2,3
BKF	423	2,1
EKF	373	1,8
DF	270	1,3
ÁVF	243	1,2
KE	225	1,1
EDUTUS	214	1,0
GDF	198	1,0
KF	165	0,8
SZF	127	0,6
KJF	119	0,6
WJLF	111	0,5
MOME	105	0,5

¹ 2016. január 1-jétől az Educatio Nonprofit Kft. jogutóddal megszűnt, feladatait az Oktatási Hivatal vette át. Ezen belül a Diplomás Pályakövetési Rendszerhez kapcsolódó szakmai feladatokat az Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztálya végzi.

² Az intézménynevek az adatfelvétel időpontjában (2015. tavasz) működő intézményi struktúrát tükrözik.

EJF	100	0,5
AVKF	96	0,5
ANNYE	16	0,1
BHF	13	0,1
Összesen	20579	100,0

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

2.2. Az adatfelvétel módszertana

A Diplomás Pályakövetési Rendszer 2015-ös adatfelvételére 2015 első félévében (február-június) került sor. Az adatfelvétel módszere online kérdőíves megkérdezés. A kutatás az alapsokaság – a 2010-ben, 2012-ben és 2014-ben abszolutóriumot szerzetek – teljes körére kiterjedt.

Az adatfelvételt a Diplomás Pályakövető Rendszer országos programjában résztvevő 34 felsőoktatási intézmény végezte, a saját végzettjeikről rendelkezésükre álló belső címlisták alapján. Az online megkeresésre beérkezett anonim válaszokat a felsőoktatási intézmények gyűjtik és kezelik, majd az ezekből összeálló – interfész-specifikáció alapján egységesített szerkezetű – intézményi adatbázisokat az Oktatási Hivatal egyesíti, tisztítja és súlyozza. A súlyozáshoz szükséges alapsokaságra vonatkozó statisztikai adatok a Felsőoktatási Információs Rendszerből származnak.

A kutatás kérdőíve a végzetteknek küldött e-mailben található linken érhető el, a kitöltés online felületen történik. A végzettek által megadott adatokat az intézmény anonim módon kezeli. A kérdőívek egy egységes szerkezetben, kötelezően lekérdezendő központi blokk mellett intézményspecifikus kérdésekkel is bővíthetnek, az országos adatbázis azonban kizárólag a közös kérdőívelemek egységes szerkezetű adattartalmát foglalja magába. A kérdőívek kitöltése során a válaszok egy részét (abszolutórium éve, képzési terület, képzési szint) a megkeresés alapjául szolgáló adatbázis felhasználásával az intézmények adják meg, ezzel biztosítva az adatok érvényességét.

2.3. A kutatás alapsokasága és a minta jellemzői

A végzettek körében végzett online kérdőíves megkeresés a programban résztvevő felsőoktatási intézményekben 2010-ben, 2012-ben és 2014-ben abszolutóriumot szerzetek teljes körére kiterjedt, az alábbi képzési formákon: hagyományos egyetemi, főiskolai, osztatlan, illetve bachelor és mesterképzések.³

A Felsőoktatási Információs Rendszer adatai alapján az **alapsokaság létszáma 192 784 fő**. A vizsgálatban résztvevő intézmények alapján számított alapsokaság: 182 299 fő.

Az adatfelvételek (önkéntes válaszadás) révén összeállt **adatbázis elemszáma 20 579 fő**.

Az átlagos válaszadási ráta eszerint **11,3 százalék**.

³ Ez egyes intézmények esetében kiterjedt a felsőfokú szakképzések, doktori képzések és a szakirányú továbbképzések végzettjeire is, ám ezeket az adatokat az országos adatbázis nem összesíti.

Az alapsokaság és a minta a súlyképző változók mentén az alábbi megoszlásokat mutatja:

2. tábla: Képzési terület szerinti illeszkedés

	minta-arány (%)	alappopulációs arány (%)	számított súlyok
Agrár képzési terület	4,4%	5,24%	1,190714
Bölcsészettudomány képzési terület	14,7%	13,05%	0,885441
Gazdaságtudományok képzési terület	22,9%	22,00%	0,958435
Informatika képzési terület	7,2%	4,74%	0,652509
Jogi és igazgatási képzési terület	4,8%	4,24%	0,887639
Műszaki képzési terület	13,4%	12,85%	0,958161
Művészet/művészetközvetítés képzési terület	1,3%	1,65%	1,31178
Közigazgatási, rendészeti és katonai	2,8%	3,79%	1,328368
Orvos- és egészségtudomány képzési terület	5,4%	6,35%	1,182432
Pedagógusképzés képzési terület	8,2%	9,22%	1,1209
Sporttudomány képzési terület	0,5%	1,68%	3,100634
Társadalomtudomány képzési terület	9,3%	9,10%	0,973233
Természettudomány képzési terület	4,8%	6,10%	1,254213
Összesen	100,0%	100,0%	

Forrás: FIR; Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

3. tábla: Munkarend szerinti illeszkedés

	minta-arány (%)	alappopulációs arány (%)	számított súlyok
Nappali munkarend	66,3%	68,37%	1,031729
Egyéb munkarend	33,4%	31,63%	0,937537
Összesen	100,0%	100,0%	

Forrás: FIR; Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

4. tábla: Nemek szerinti illeszkedés

	minta-arány (%)	alappopulációs arány (%)	számított súlyok
Férfi	39,2%	38,79%	0,988642
Nő	60,8%	61,21%	1,007573
Összesen	100,0%	100,0%	

Forrás: FIR; Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

5. tábla: A végzés éve szerinti illeszkedés

	minta-arány (%)	alappopulációs arány (%)	számított súlyok
2010	28,5%	35,14%	1,231742
2012	32,3%	32,81%	1,014443
2014	39,1%	32,05%	0,818554
Összesen	100,0%	100,0%	

Forrás: FIR, Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

2.4. A súlyozási eljárás

Cellasúlyozást végeztünk a fenti négy változó mentén, az alábbi kategóriák alkalmazásával:

A végzettség képzési területe:

agrár/bölcseztudomány/gazdaságtudományok/informatika/jogi és igazgatási/műszaki/művészeti és művészetközvetítés/ közigazgatási, rendészeti és katonai /orvos- és egészségtudomány/pedagógusképzés/sporttudomány/társadalomtudomány /természettudomány

Az eljárás során a művészeti és művészetközvetítési képzési területeken végzetek adatait az alacsony elemszám miatt összevontan kezeltük. A művészeti/művészetközvetítési összevont képzési területi kategória, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai képzési terület végzettjei esetében – az alacsony elemszám miatt – a súlyozási paramétereket az abszolutóriumszerzés évére korlátoztuk.

A művészeti és művészetközvetítő képzési területeke esetében a csekély elemszám és a szakterületek rokonsága miatt – ahol indokolt – az elemzés során is az összevont kategóriát alkalmazzuk. Ugyanakkor a művészeti képzések elégtelen lefedettsége miatt az esetek többségében ezen összevont terület eredményeit képzési területi bontásban nem közöljük.

A végzettség munkarendje: nappali/egyéb

Az elvégzett tanulmányok munkarendjét kétértékű változóval jelöltük, ahol a nappali tagozat mellett az „egyéb” kategória foglalja magába a levelező, esti és távoktatás munkarendben szerzett végzettségeket.

A válaszadó neme: férfi/nő

Az abszolutórium-szerzés éve: 2010/2012/2014

Mindezek alapján a súlyozási eljárásban az egyes súlyozási kategóriák esetében az alábbi súlyokkal dolgoztunk. (A hiányzó paraméterekkel bíró esetek 1-es súlyt kaptak).

6. tábla: A súlyváltozó paraméterei

Esetszám	20579
Átlag	1,0596
Medián	1,0128
Std. Deviation	0,34532
Variancia	0,1119
Range	5,34
Minimum	0,36
Maximum	5,7

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

III. Tanulmányi életút

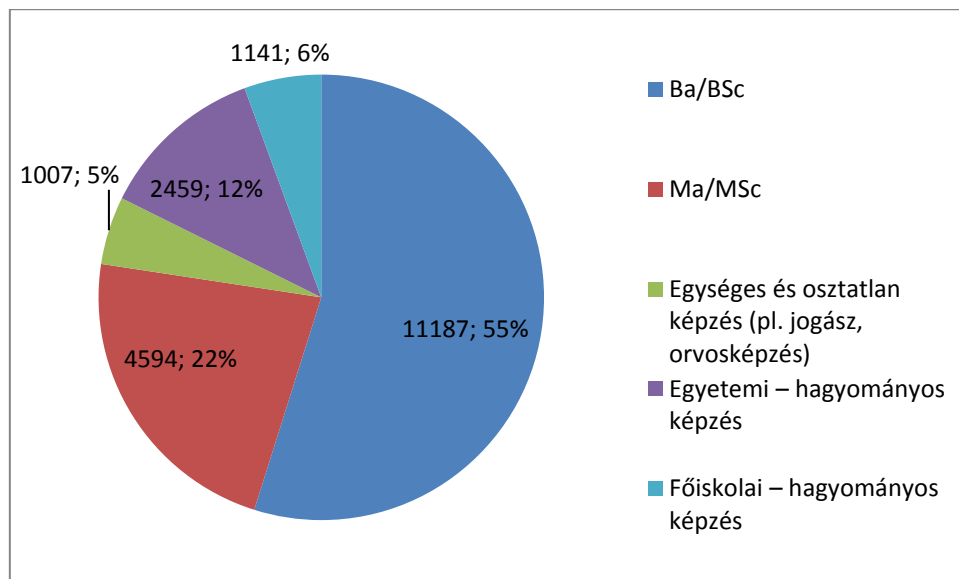
Az alábbiakban a már befejezett és a folyamatban lévő, avagy tervezett felsőfokú tanulmányok jellemzőit tekintjük át a frissdiplomások körében.

3.1. A felsőfokú tanulmányok időszaka

Az adatbázisban szereplő végzettek között a BA/BSc diplomát szerzettek vannak többségben, arányuk 55 százalék. A mesterszintű diplomások aránya egyötöd feletti (22%). A vizsgálatba bevont legkorábbi végzett évfolyam 2010-ben lépett ki a felsőoktatásból. Alapvetően ennek az időszaknak a diplomásai alkotják a hagyományos egyetemi (12%) és főiskolai (6%) diplomát szerzettek körét. A jelenlegi rendszerben már osztatlan mesterképzés elnevezéssel működő egységes és osztatlan képzési formákról a végzettek 5 százaléka lépett ki. E diplomások többségét a jogászok és orvosok csoportja alkotja.

7. ábra: A végzettség képzési formája

Esetszám, százalék
N=20 390

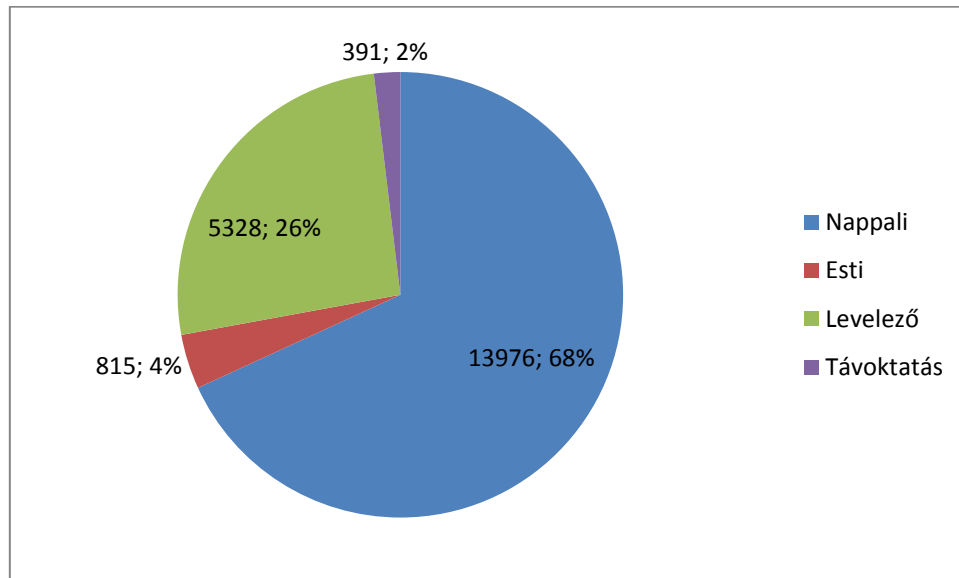
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az elvégzett képzés munkarendjét tekintve a nappali tagozatos hallgatók adják a minta majd kétharmadát, összesen 68 százalékos arányukkal. Számottevő emellett a levelező munkarendű képzésben végzettek 26 százalékos aránya. Az esti és távoktatási munkarendű képzések frissdiplomásainak aránya lényegében elenyésző, 4, illetve 2 százalékos.

8. ábra: A felsőfokú tanulmányok munkarendje

Esetszám, százalék

N=20 510

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

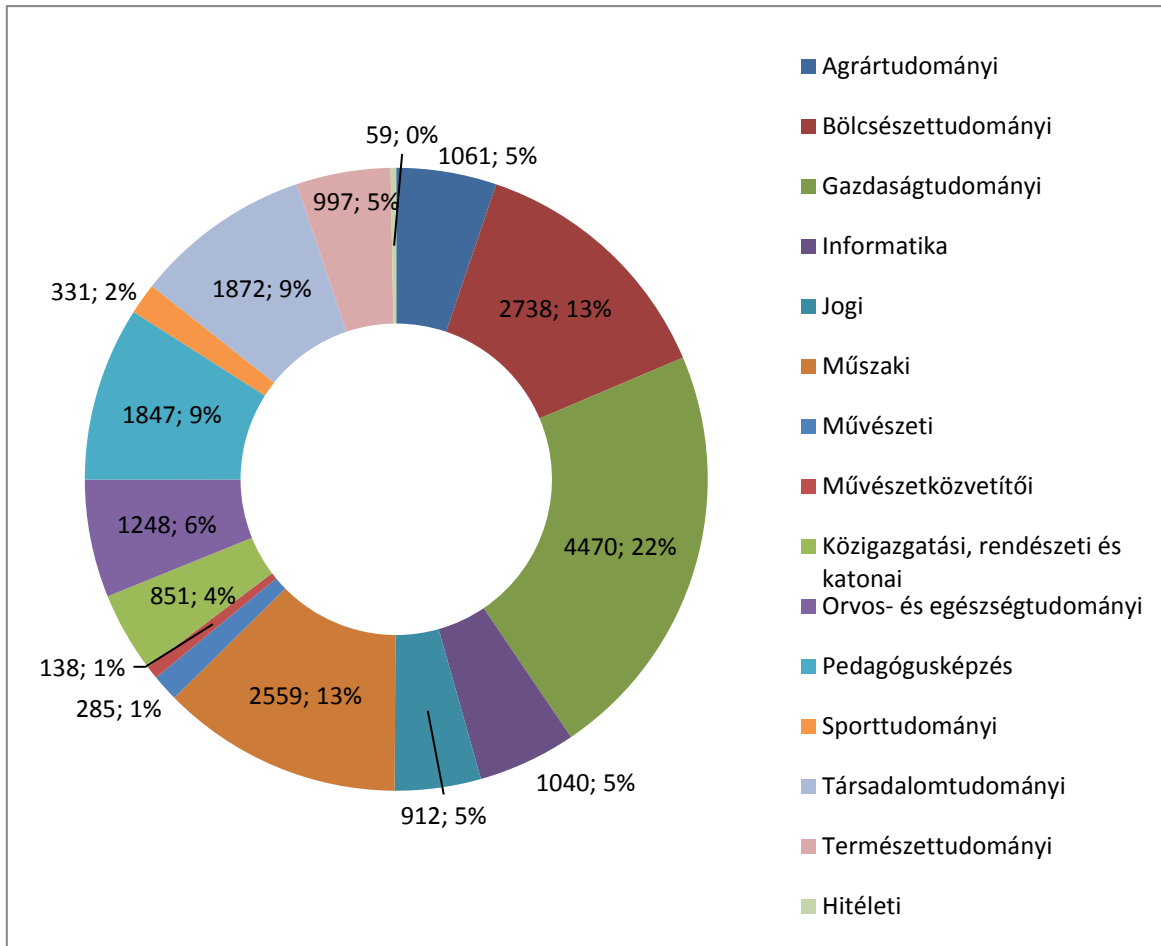
A vizsgált három év frissdiplomás kibocsátásának képzési területi megoszlásán a bölcsészet- (13%), gazdaságtudományi (23%) és műszaki (13%) szakterületek nagy súlya látszik. A felsőoktatásban kiadott abszolutóriumok majd egynegyedét (23%-át) gazdaságtudományi képzési területen szerezték. Előbbiek mellett még a társadalomtudományi képzési terület kilenc százalékos és a pedagógusképzés szintén kilenc százalékos részesedése mondható jelentősnek. Ezen megoszlási adatok – a súlyozásnak köszönhetően – leképezik a teljes alapsokaság megoszlását.

9. ábra: A felsőfokú tanulmányok képzési területe

Esetszám, százalék

N=20 408

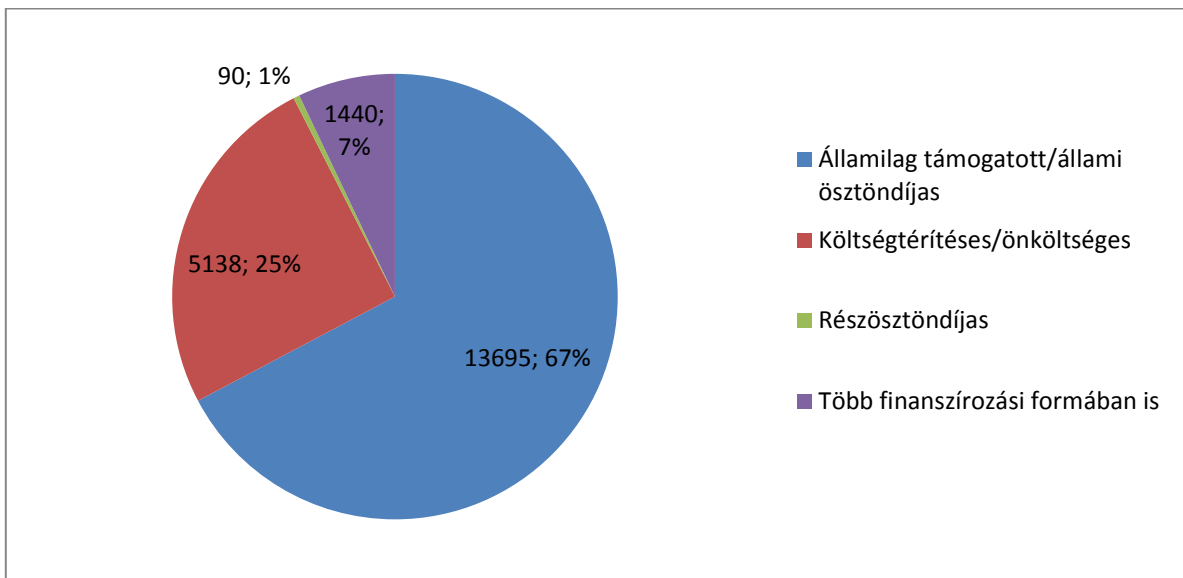
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A frissdiplomások 67 százaléka végzett államilag támogatott képzési formában, további 7 százaléuk részlegesen támogatott volt felsőfokú tanulmányai alatt. A költségtérítéses képzésekről kilépők aránya 25 százalékos. A részösztöndíjas képzés diplomásai a minta 1 százalékát fedik le.

10. ábra: A felsőfokú tanulmányok finanszírozási formája

Esetszám, százalék

N=20 362

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

3.2. A felsőfokú továbbtanulás

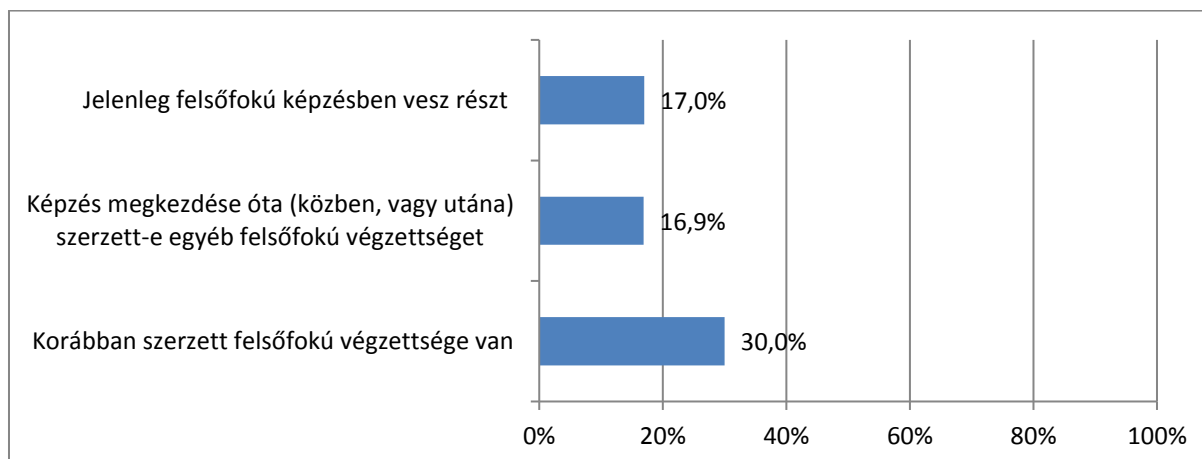
A felsőoktatás és munkaerőpiac közti átmenet folytonosságát, a tanulmányok kitolódását mutatják azok az adatok, mely szerint a végzettek 30 százaléka már a vizsgált képzése megkezdésekor is rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A mesterszakos végzettség esetében ez egyébként alapfeltétel is. Emellett a frissdiplomások körében összességében 17 százalékos azok aránya, akik a megkereséskor is felsőoktatási hallgatók voltak. A végzettek 17 százaléka pedig a vizsgált felsőfokú végzettség megszerzése óta eltelt 1-3-5 éves időszakban újabb diplomát is szerzett.

11. ábra: A felsőfokú tanulmányi életút

Az egyes képzéseken részt vettek aránya

Százalék

N=20 072; 20 113; 20 089

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

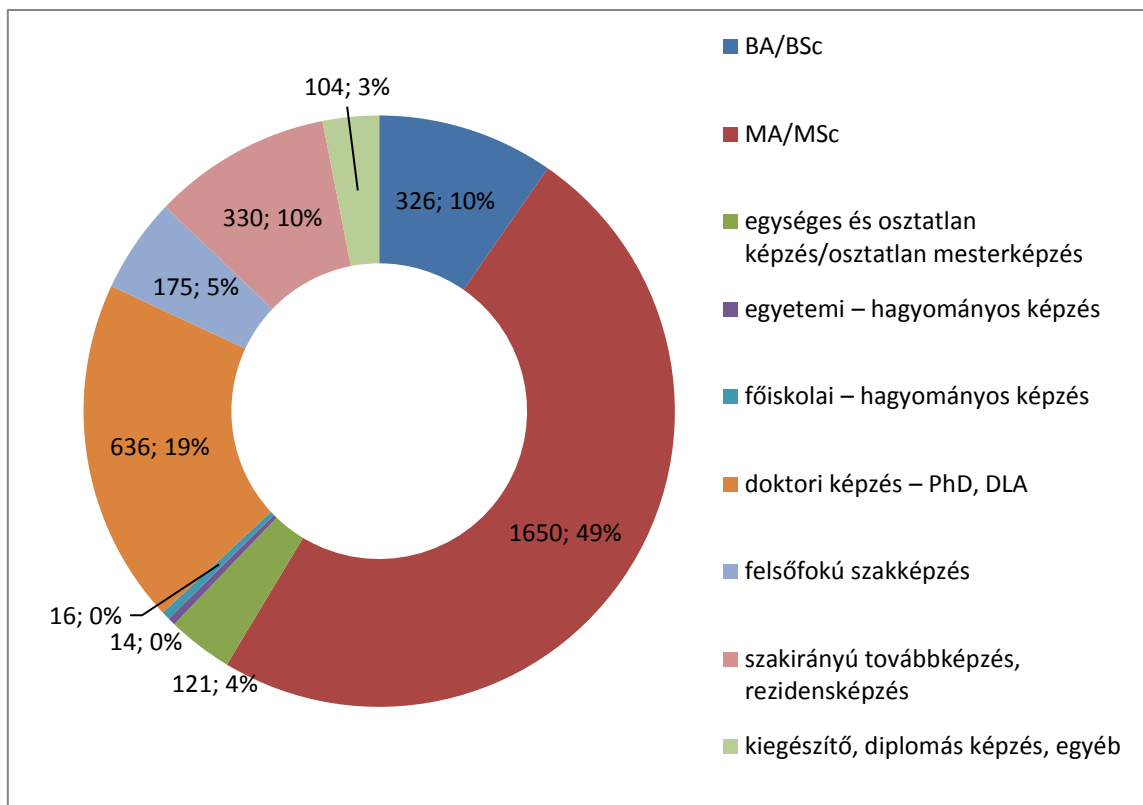
A megkereséséskor is felsőoktatásban tanulók legnagyobb, 49 százalékos arányban mesterképzéseken vesznek részt. A doktori képzésekbe bekapcsolódó végzettek átlagos aránya a továbbtanulókon belül 19 százalékos. A továbbtanulás azonban időbeli és képzési szerkezeti bontásban egyaránt nagy eltéréseket mutat.

12. ábra: A felsőoktatásban részt vevők aktuális képzési formája

Esetszám, százalék

A megkereséséskor felsőoktatásban tanulók körében

N=3370

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

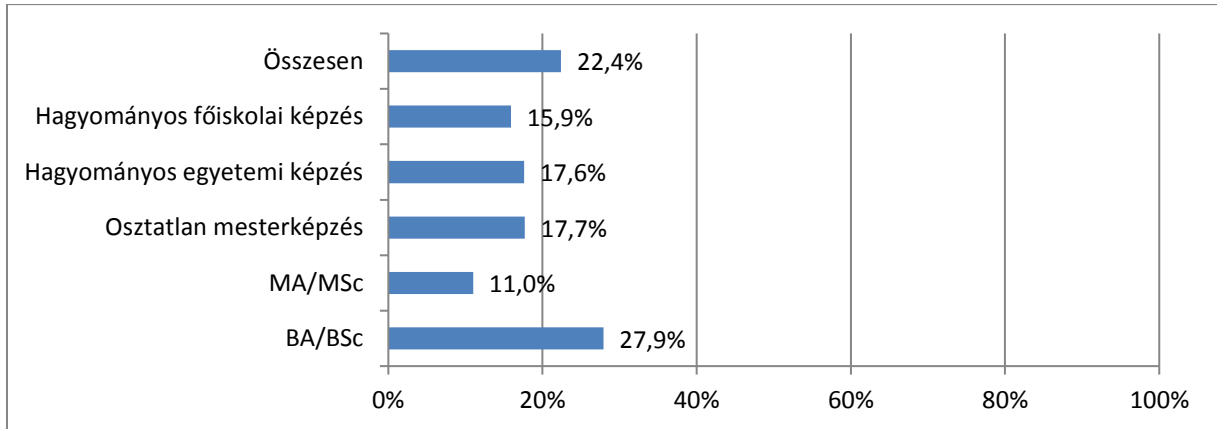
A tanulmányok folytatását leginkább az egy évvel a végzés után megkeresettek csoportjában érdemes mérnünk. Ebben az alcsoportban – a 2014-ben végzettek körében – összesen 22,4 százaléknyan vesznek részt továbbra is a felsőoktatás valamely képzésében. Ezen belül is a felsőfokú képzést folytatók aránya az egy évvel ezelőtt BA/BSc diplomát szerzettek körében a legnagyobb, közülük 27,9 százaléknyan továbbra is a felsőoktatásban vannak (többnyire mesterképzéseken). Az egységes és osztatlan képzési szinten végzettek 17,7 százaléka ugyancsak a felsőoktatásban tanul a végzést követő egy évben (többnyire rezidensképzéseken). A mesterképzések végzettjeinek esetében ez az arány tíz százalék körüli.

13. ábra: A 2014-ben végzettek aktuális felsőoktatási részvétele

Felsőoktatásban részt vevők a 2014-ben megszerzett végzettség képzési szintje szerinti bontásban
2014-ben végzettek körében

Százalék

N=1419

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Amennyiben kizárólag az egy éve (2014-ben) végzettek összességében 21 százalékos gyakoriságú felsőoktatási továbbtanulását elemezzük, az évfolyamon belül a mesterképzési továbbtanulási út dominanciáját tapasztalhatjuk. Az egy éve végzettek 14,8 százaléka tanul a felsőoktatás mesterképzésein a vizsgálat idején. Doktori képzésben az évfolyam két százalékát találjuk.

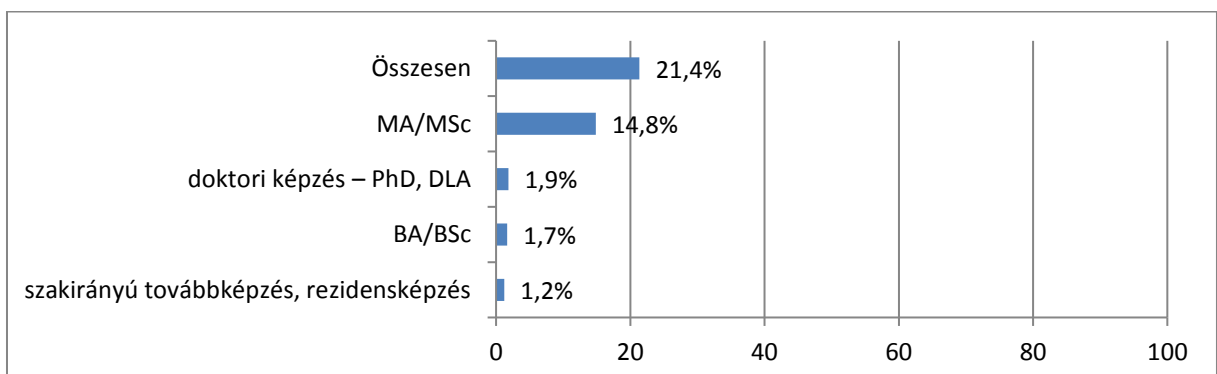
14. ábra: A 2014-ben végzett, felsőoktatásban maradók képzési gyakorisága

2014-ben végzettek körében

A megkereséskor végzett tanulmányok képzési formája szerint

Százalék

N=6684

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

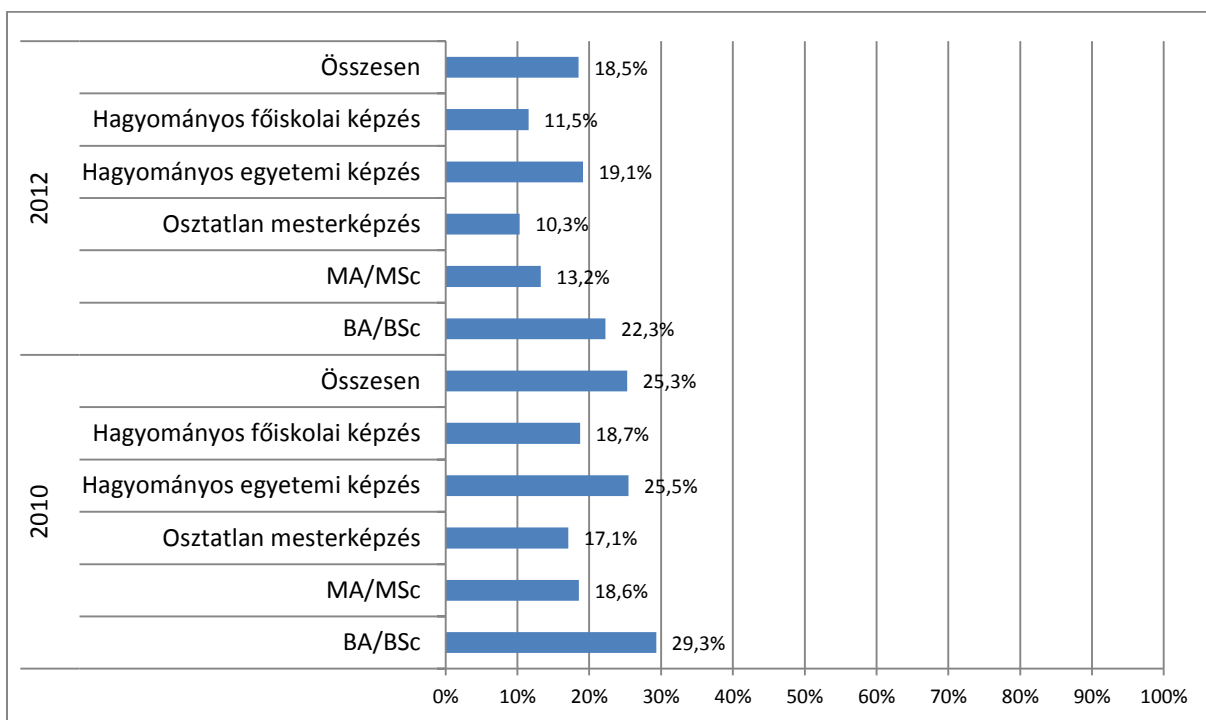
A régebben kilépett évfolyamok, azaz a 2010-ben, illetve 2012-ben, azaz a 3-5 éve végzettek esetében már elegendő idő telt el a diplomaszerezés óta újabb felsőfokú végzettség megszerzésére is. Így ezt a mutatót az előbbi két alcsoport esetében külön is vizsgáljuk. A kiindulásként vizsgált végzettség alapján a 2010-ben, azaz 5 éve végzettek között legnagyobb arányban BA/BSc képzéseken végzettek szereztek újabb diplomát, arányuk 29,3 százalékos. További diplomaszerezést tekintve a diplomázás utáni harmadik évben vizsgált 2012-es kilépő évfolyam esetében is a BA/BSc diplomákhoz társul a legnagyobb diplomaszerezési hajlandóság (22,3%). E végzettek körében mindemellett nagyobb az esélye annak is, hogy a válaszadók még a megkereséskor is felsőoktatási képzésben vesznek részt.

15. ábra: Újabb diploma szerzése a 2010-ben, illetve 2012-ben végzettek körében

Újabb diplomát szerzők a vizsgált diploma képzési szintje szerinti bontásban

Százalék

N=6761; 6605

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

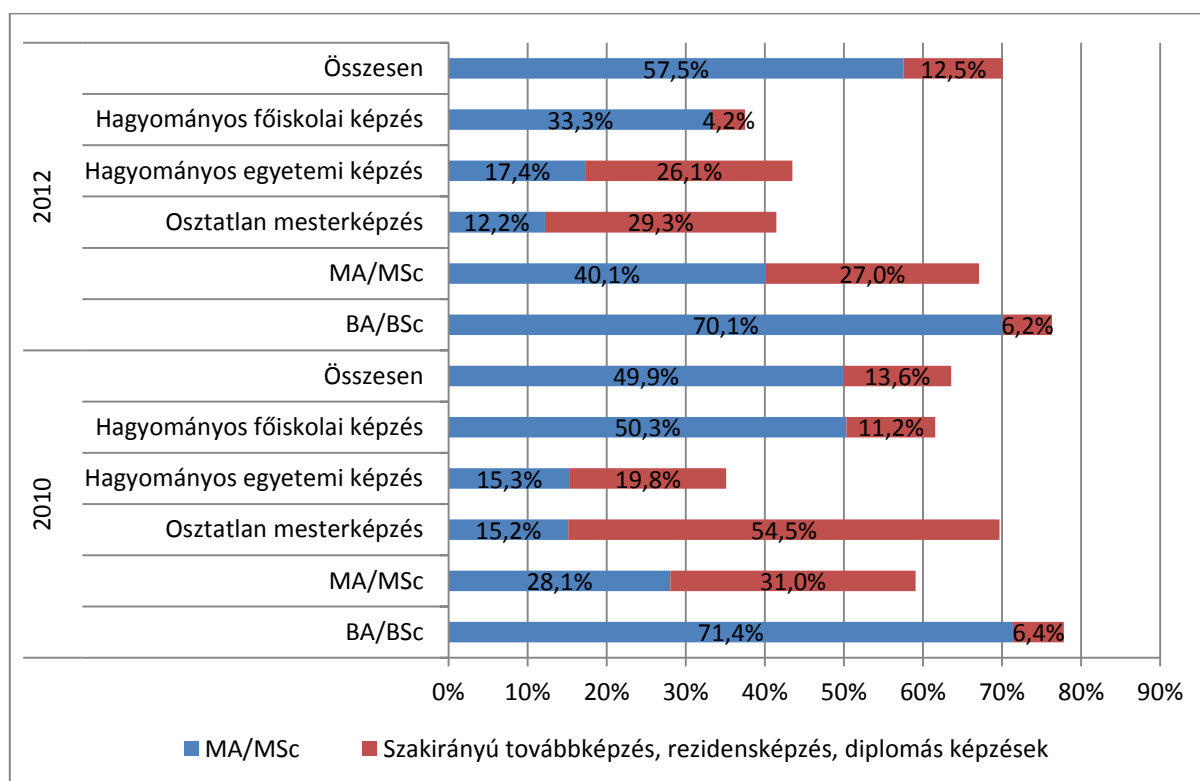
Azok körében, akik a 3-5 éve végzett évfolyamokból 2015-ig újabb diplomát szereztek, főiskolai és bachelor diplomák esetében egyértelműen a mesterképzések jelentős súlya dominál. Az egységes és osztatlan képzési szinthez, valamint a mesterképzésekhez ugyanakkor a kiegészítő képzések kapcsolódnak nagyobb arányban.

16. ábra: Az újabb diploma képzési szintje a 2010-ben, illetve 2012-ben végzett, majd ismét diplomát szereztek körében

Százalék

Az első diploma képzési szintje szerinti bontásban

N=1213; 1696

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A frissdiplomások további tanulmányi terveit a megcélzott leggyakoribb képzési szintek szerint vizsgáljuk. Az elemzés során emellett a diplomaszerezés éve és a vizsgált diploma képzési szintje szerint bontjuk a válaszokat. Mesterképzési terveket a 2014-ben végzett BSc diplomások 48 százalékánál találunk. E tekintetben az egy éve hagyományos főiskolai diplomát szereztek is aktívak, 35 százalékuk tervezi bekapcsolódását MSc képzésbe. A további MA/MSc tanulmányok iránti hajlandóság a diplomázás évétől távolodva fokozatosan csökken (nyilván azért is, mert idővel sokan valóban átléptek mesterképzésbe). Összességében a legkisebb arányban az egységes és osztatlan, a leginkább a bachelor és főiskolai diplomások terveznek a későbbiekben mesterképzést.

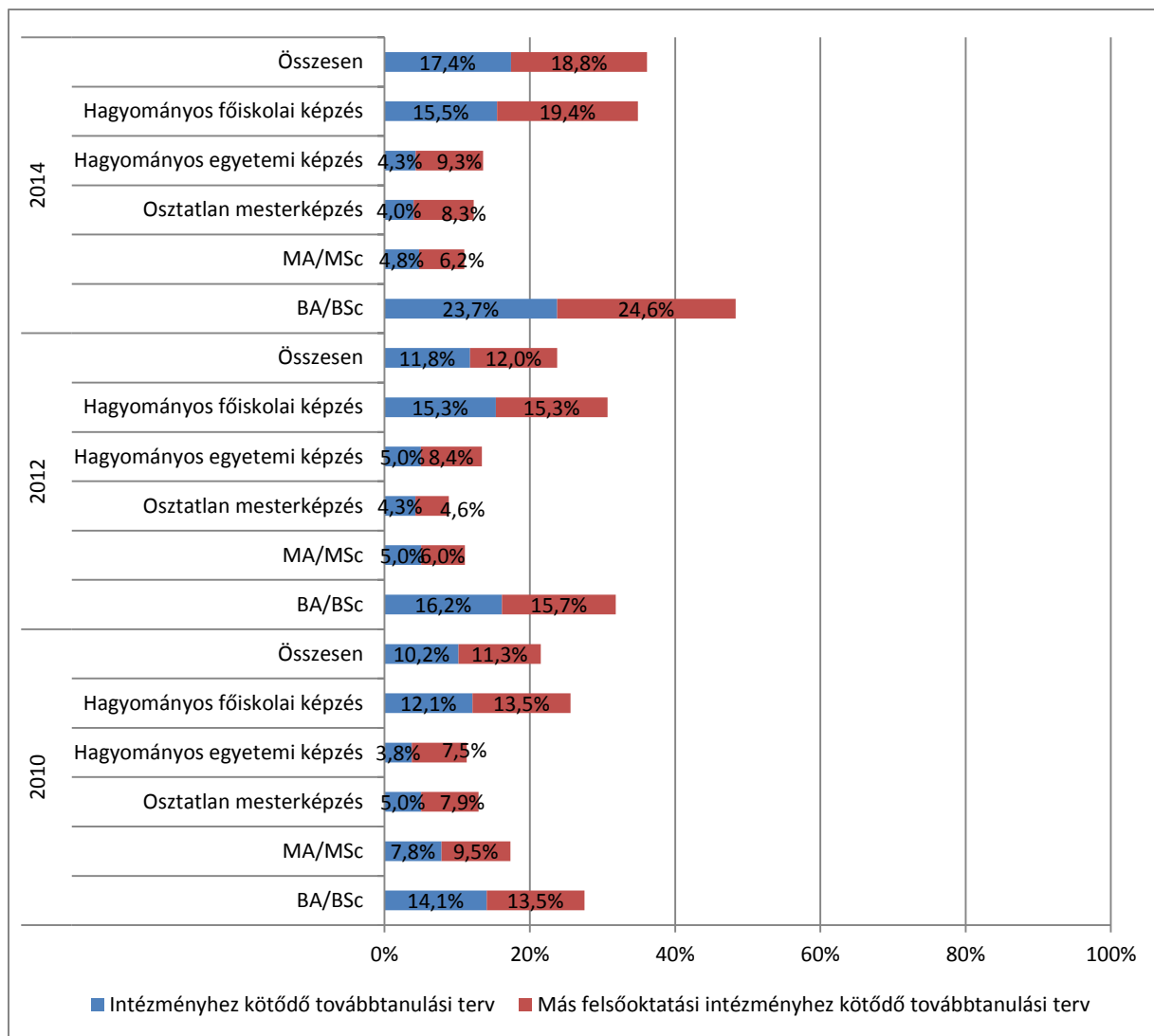
17. ábra: A továbbtanulási tervek: MA/MSc

A (további) mesterképzési tanulmányokat tervezők aránya

A végzettség-szerzés éve és képzési szintje szerint

Százalék

N=17 125

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A szakirányú továbbképzésre, rezidensképzésre vonatkozó továbbtanulási motivációs adatok egyértelműen mutatják, hogy ez a képzési forma a főként jogászokat, orvosokat kibocsátó egységes és osztatlan képzésekhez társul. Az időben csökkenő arányokat itt is a megvalósult bekapcsolódás (is) dominálhatja.

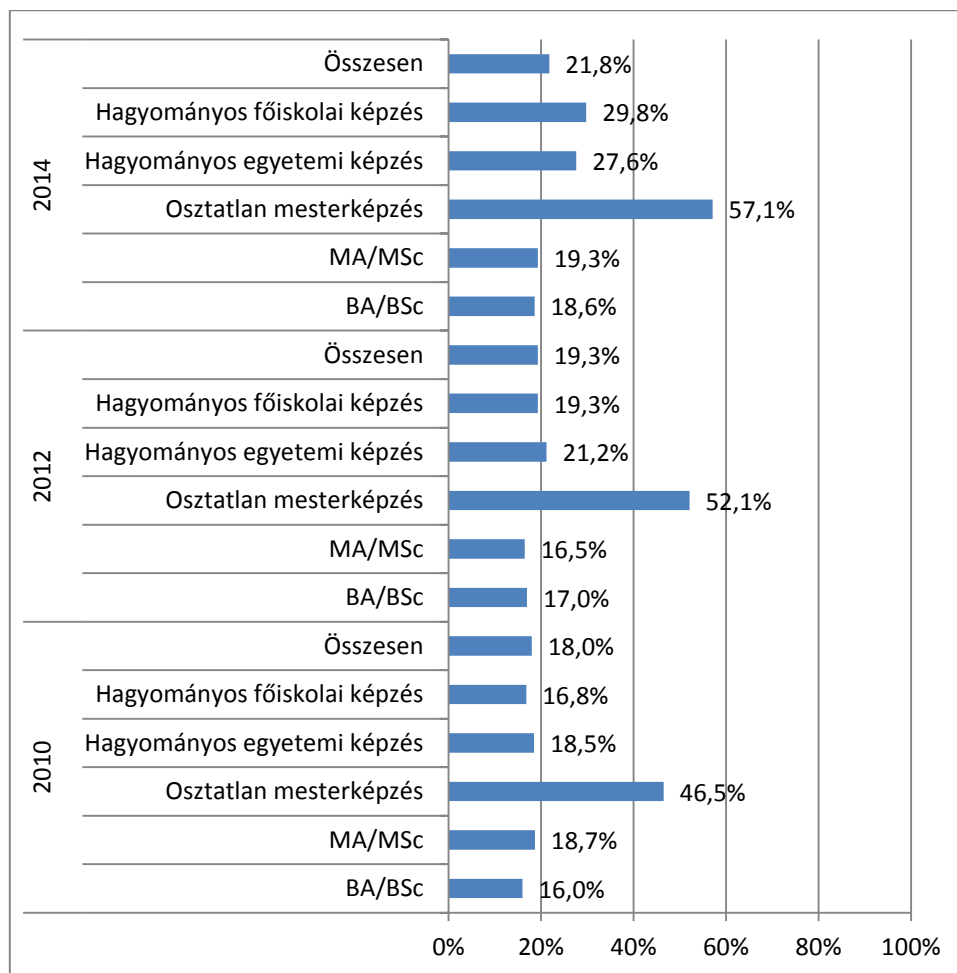
18. ábra: A továbbtanulási tervek: szakirányú továbbképzés, rezidensképzés

A (további) szakirányú továbbképzési, rezidensképzési tanulmányokat tervezők aránya

A végzettség-szerzés éve és képzési szintje szerint

Százalék

N=16 193

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A doktori képzés iránti továbbtanulási motiváció esetében csak a potenciális belépő képzési csoportok – egyetemi, MA/MSc és egységes/osztatlan képzéseken diplomázók – válaszait tekintjük át. Az eredmények itt is a képzési tervek – a már megvalósult belépéseket nem vettük figyelembe – időbeni csökkenését mutatják. Összességében a végzettségszerzés évétől távolodva az osztatlan képzésben diplomát szerettek érdeklődése mutatkozik legnagyobbnak a doktori tanulmányok iránt: egy évvel a végzés után 30 százalékuk tervezi doktori képzés megkezdését. A doktori továbbtanulási motivációs arányok a mester- és osztatlan képzési formákat tekintve viszonylag kiegyenlítették.

19. ábra: A továbbtanulási tervek: doktori képzés

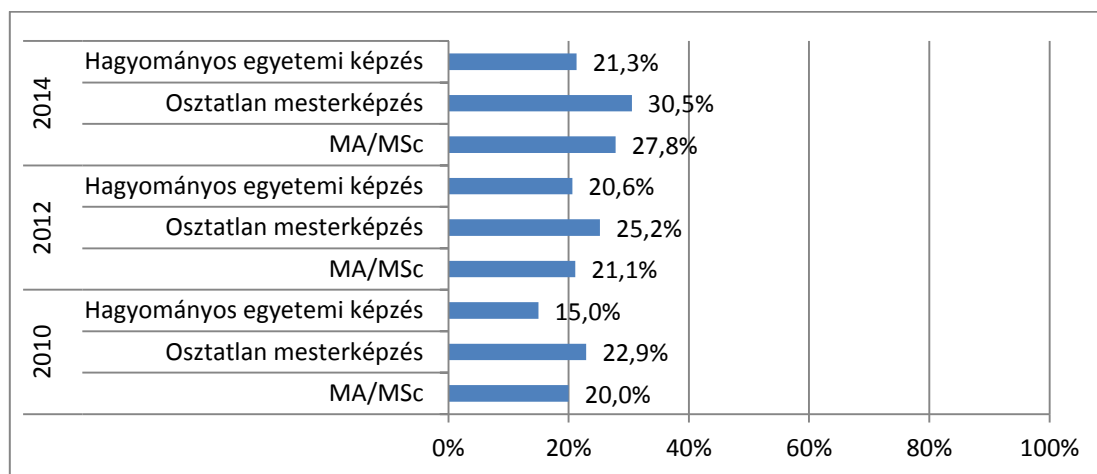
A doktori képzést tervezők aránya

A megkereséskor doktori képzésben részt nem vevők körében

A végzettség-szerzés éve és képzési szintje szerint

Százalék

N=15 663

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

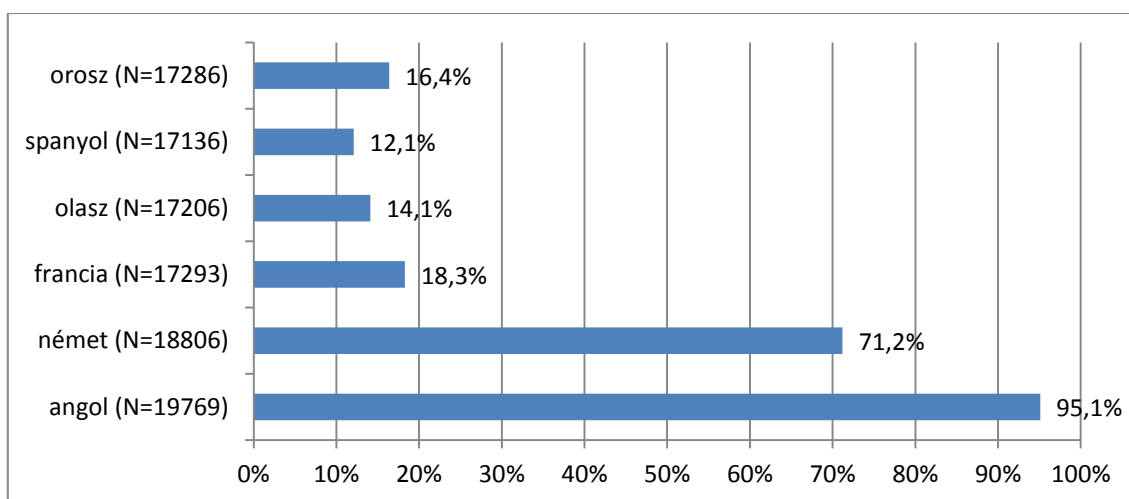
IV. Külföldi tapasztalatok

4.1. A nyelvismeret

A végzetek nyelvtudását hatfokú skálán mértük, melyen a nyelvismeret négy szintje mellett lehetőség nyílt a nyelvismeret hiányának feltüntetésére, illetve annak jelzésére is, ha valaki számára az adott nyelv az anyanyelv. A nyelvismeretre vonatkozó adattáblákban a nyelvtudás minden szintjét – beleértve az anyanyelvi kategóriát is – összevontan nyelvtudásként kezeljük. Az így létrehozott mutató szerint a frissdiplomások között az angol nyelv ismerete dominál (95,1%), ezt követi a német nyelvet ismerők 71,2 százalékos aránya. Az orosz és francia nyelvet ismerők aránya 16, illetve 18 százalékos, míg a spanyol és olasz nyelvek ismerete 12-14 százalék körül alakul.

20. ábra: A nyelvismeret gyakorisága a végzetek körében

*Az egyes idegen nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya
Százalék*

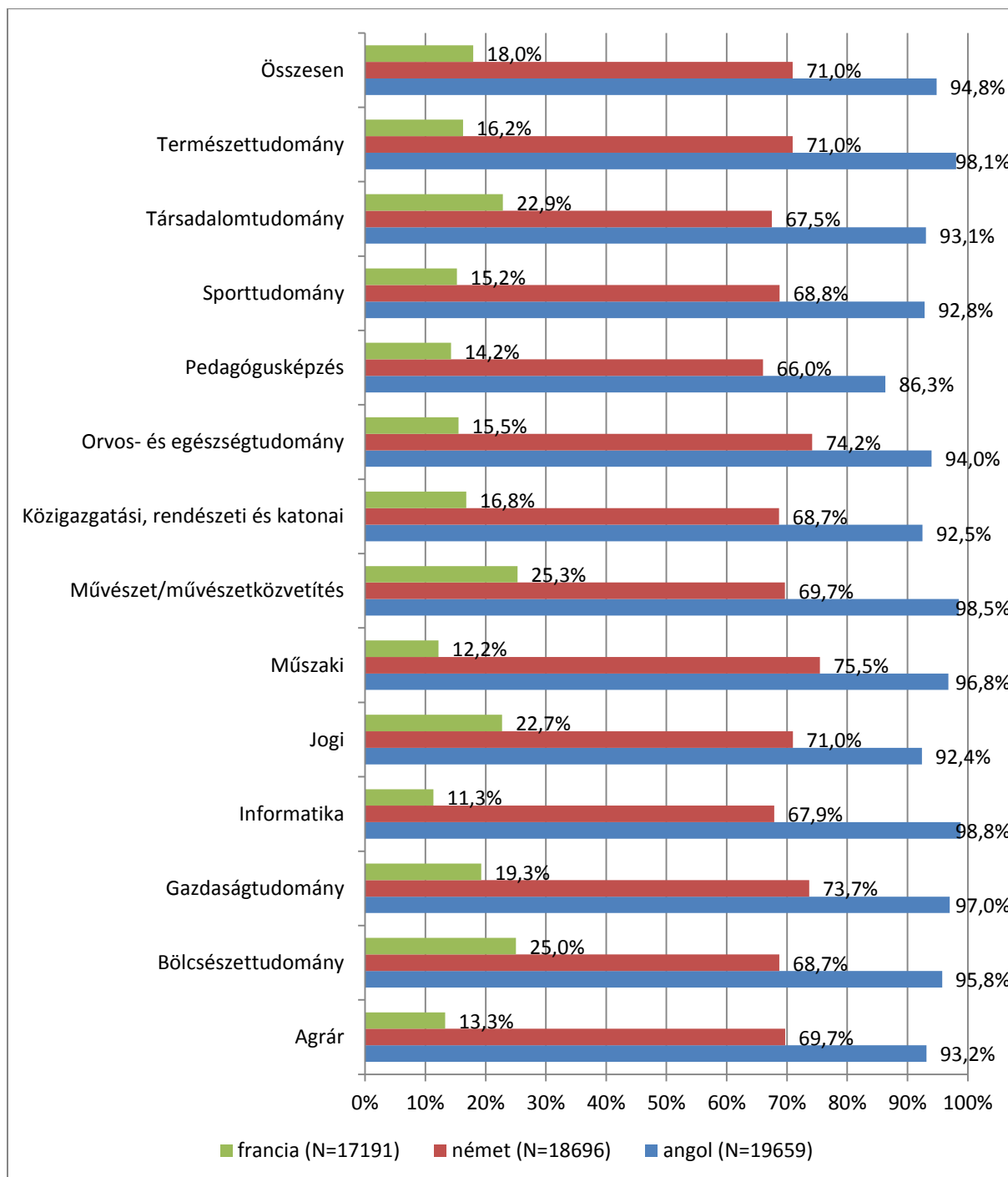

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A nyelvismeretet képzési területi bontásban vizsgálva – az angol, német és francia nyelvet figyelembe véve – általánosan magas arányú nyelvismeretet találunk a természettudományi, orvos- és egészség tudományi és gazdaságtudományi szakterületeken. Ezen kívül nyelvekre bontva a francia nyelv ismerete a művészeti, társadalom- és bölcsészettudományi, jogi képzések frissdiplomásai körében haladja meg az átlagot, míg a német nyelvet legnagyobb arányban az egészségügyi, műszaki és gazdaságtudományi diplomások ismerik. Összevetésben relatíve alacsonynak a pedagógusdiplomások nyelvismerete mondható.

21. ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya képzési területenként

Százalék

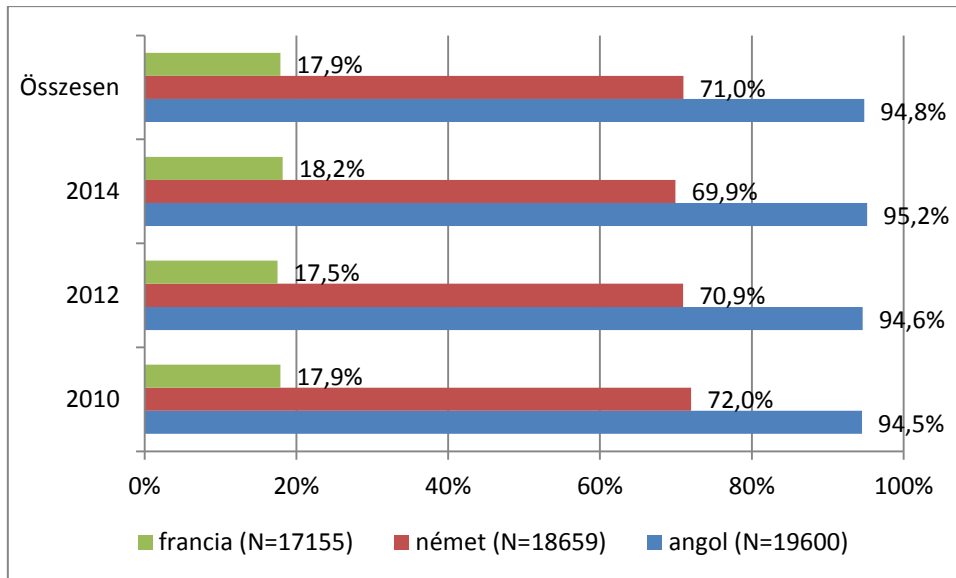

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A frissdiplomások nyelvismerete a vizsgált öt évben tendenciaszerűen nem változott.

22. ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya a végzés éve szerint

Százalék

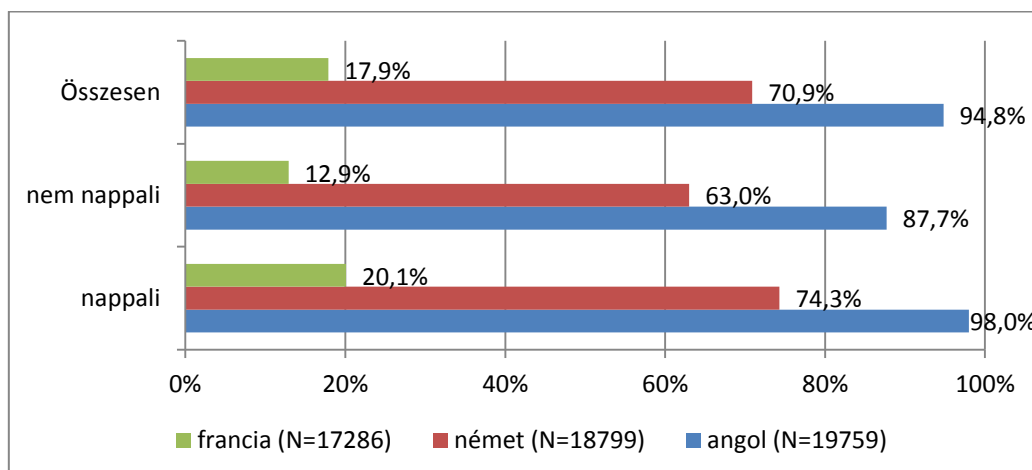

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Munkarend szerinti bontásban (ahol az esti, levelező és távoktatási formák végzettjeit egy csoportba soroltuk) szembevetve a nappali tagozatos képzéseken végzettek magasabb szintű nyelvismerete, mindhárom vizsgált idegen nyelv esetében.

23. ábra: Az egyes nyelveket legalább alapszinten ismerők aránya a tanulmányok munkarendje szerint

Százalék

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

4.2. Külföldi tanulmányok

A frissdiplomások közül a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai alatt kb. minden tizedik (10,9%) kapcsolódott be a nemzetközi tanulmányi hallgatói mobilitásba, többségében egy alkalommal. A leggyakoribb célország Németország, de az Egyesült Királyság, Franciaország, Ausztria, Hollandia és Olaszország is gyakori tanulmányi úti cél.

6. tábla: A külföldi tanulmányi mobilitás célországai

Célország	Említési gyakoriság
Németország	392
Egyesült Királyság	195
Franciaország	187
Ausztria	175
Hollandia	145
Olaszország	143
Spanyolország	129
USA	118
Lengyelország	96
Belgium	95
Finnország	77
Dánia	70
Csehország	65
Portugália	43
Norvégia	38
Svédország	38

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Külföldi tanulmányaik finanszírozásához a hallgatók az esetek döntő többségében (64%) Tempus/Erasmus ösztöndíjat (is) igénybe vettek. Ugyanakkor a külföldön tanulók közel egyharmada esetében (30,8%) a saját, avagy családi finanszírozás is meghatározó anyagi forrást jelentett a mobilitásban. A külföldi, nemzetközi ösztöndíjak súlya összességében 25 százalék körüli.

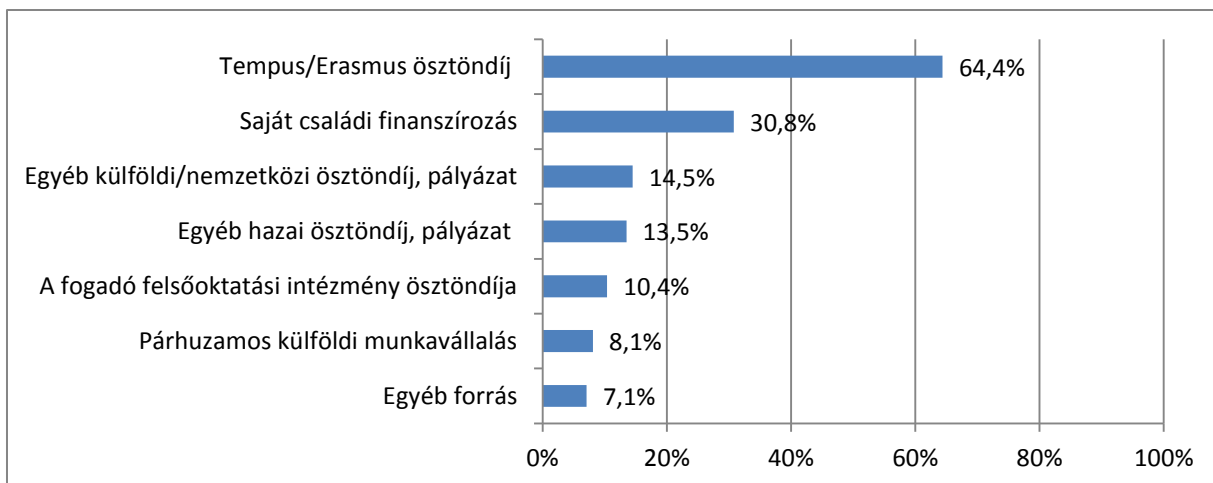
24. ábra: A külföldi tanulmányok finanszírozási forrásai

Az egyes források említési gyakorisága

Külföldi tanulmányokat végzettek körében

Százalék

N=2189

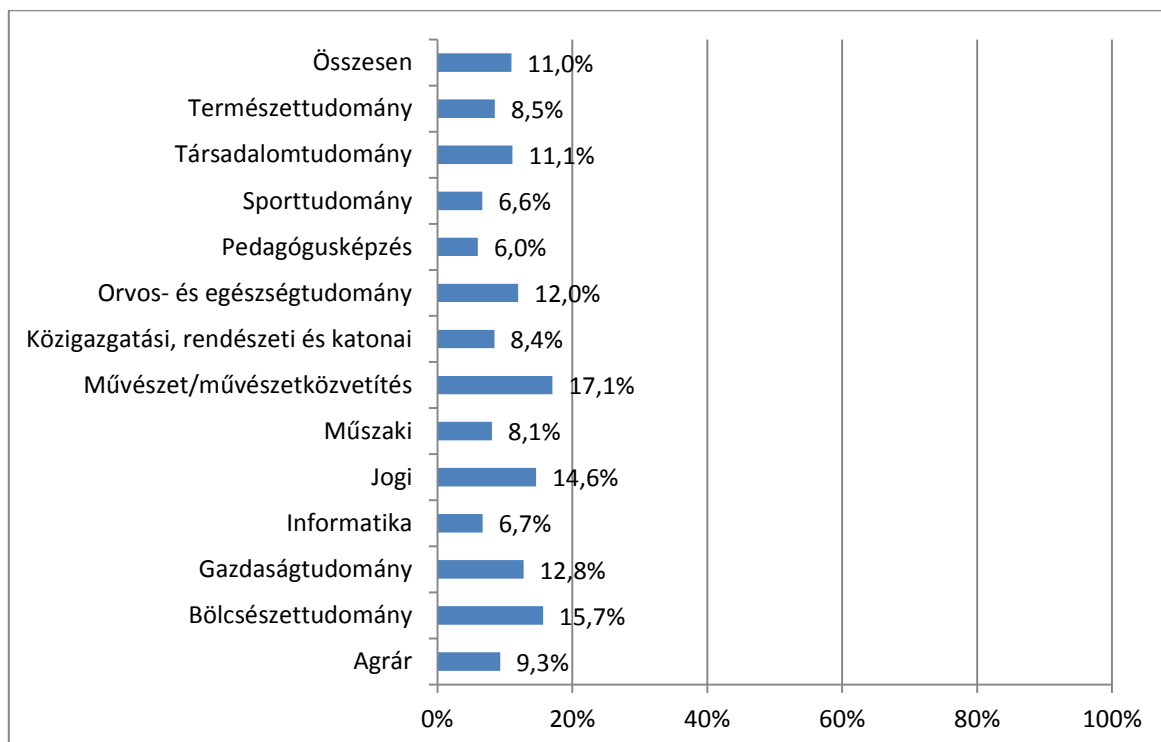
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A legnagyobb arányú tanulmányi mobilitással a művészet (17%), a bölcsészettudományi (15,7%) és a jogi (14,6%) képzési területek hallgatói jellemezhetők. Az átlagnál lényegesen kisebb arányban végeztek külföldi tanulmányokat felsőoktatási éveik alatt a sporttudományi (6,6%), a pedagógus (6,0%) és az informatikai képzések (6,7%) egykori hallgatói.

25. ábra: A diplomázás előtt külföldi tanulmányokat folytató végzetek aránya az egyes képzési területeken

Százalék

N=19 899

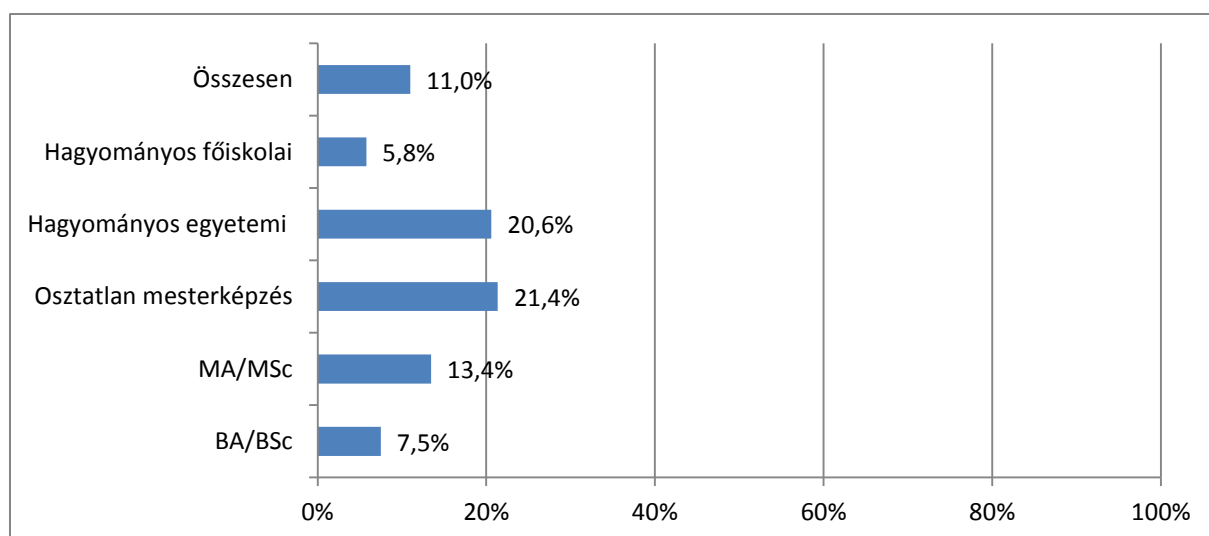

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A külföldi tanulmányi mobilitás leginkább a hagyományos egyetemi és az osztatlan képzésekhez kötődik (20,6, illetve 21,4 százalékos gyakorisággal). Fontos adatnak tűnik, hogy az új típusú képzéseken – különösen a bachelor szinten (7,5%) – végzetteknek kisebb eséllyel nyílt alkalmuk mobilitási tapasztalat szerzésére.

26. ábra: A diplomázás előtt külföldi tanulmányokat folytató végzettek aránya az egyes képzési szinteken

Százalék
N=19 878

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

4.3. Külföldi munkavállalás

A felsőfokú tanulmányokat követően a megkeresés idejéig a frissdiplomások átlagosan 6,3 százaléka dolgozott már külföldön és további 6,5 százalékuk a válaszadás időpontjában is külföldi munkavégzésről jelzett vissza. A külföldi munkavégzés leggyakoribb országa Németország, Ausztria és az Egyesült Királyság.

7. tábla: A külföldi munkavállalási mobilitás célországai

Célország	Említések száma
Egyesült Királyság	564
Németország	554
Ausztria	312
USA	184
Hollandia	114
Franciaország	113
Svájc	101
Belgium	95
Olaszország	72
Spanyolország	60

Írország	42
Svédország	40
Finnország	35

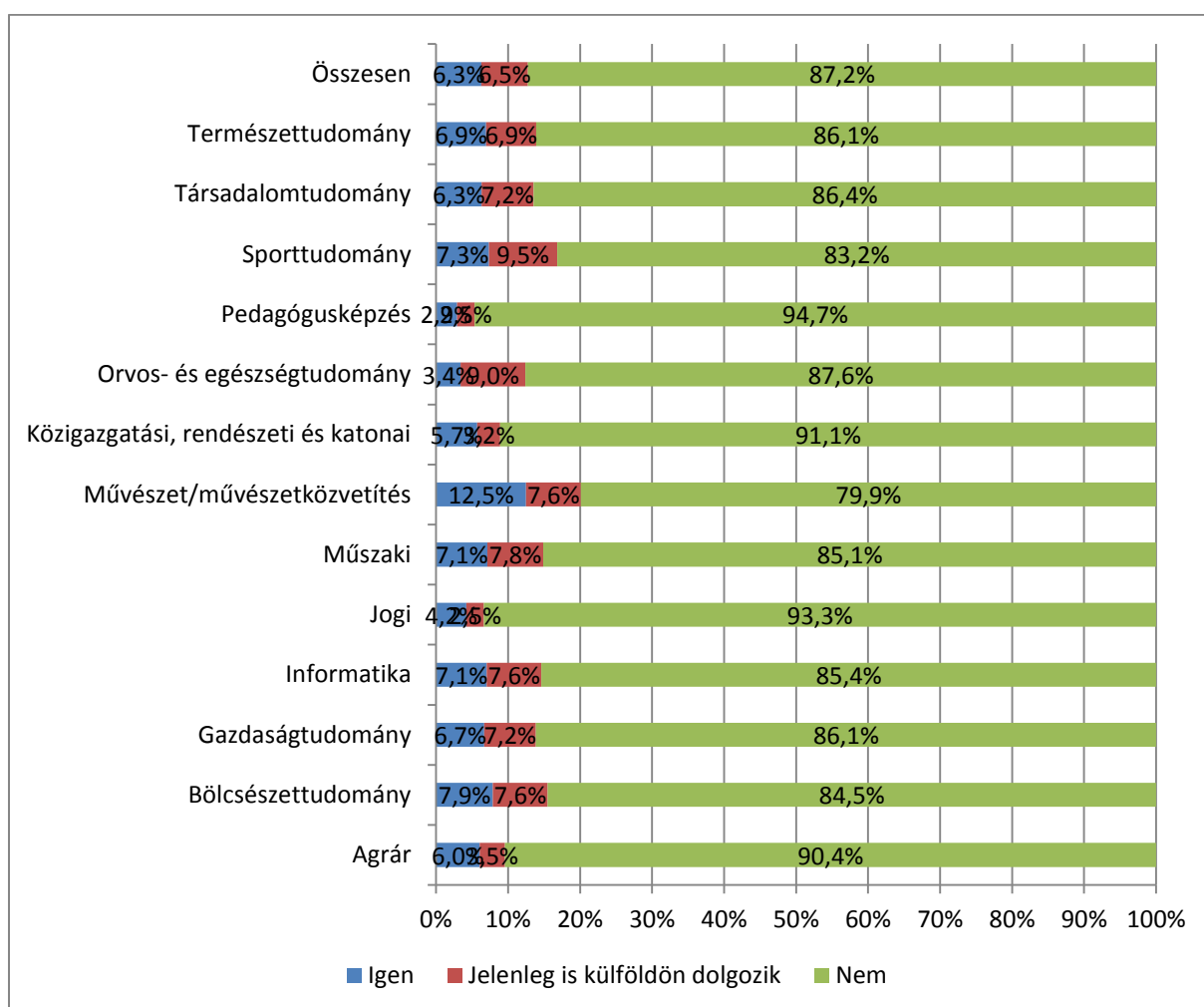
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A külföldi munkát végzők/végzetek aránya a művészeti, a bölcsészeti- és a sporttudományi, az informatikai és a műszaki képzési területek diplomásai között haladja meg az átlagot, és igen csekély a jogi és a pedagógiai frissdiplomások között.

27. ábra: A diplomázás után külföldi munkát vállalók aránya képzési területenként

Százalék

N=19 582

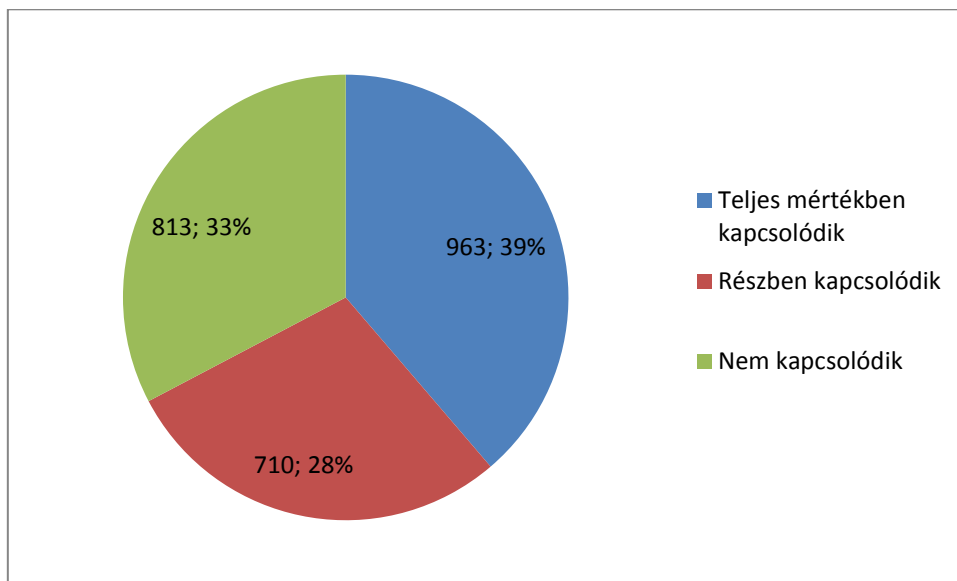

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A végzettség után külföldi munkavégzési tapasztalatot szereztek esetében a külföldön végzett munka szakterületi illeszkedését is vizsgáltuk. Eszerint a külföldön dolgozók 33 százaléka felsőfokú végzettségéhez nem kapcsolódó munkát vállalt külföldön, a diplomázás utáni időszakban. Teljes mértékben 39 százalékuk, részben 28 százalékuk tudott külföldön saját szakterületén belül elhelyezkedni.

28. ábra: A külföldi munka szakterületi illeszkedése

A végzettség óta külföldi munkát vállalók körében
Esetszám, százalék
N=2486

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

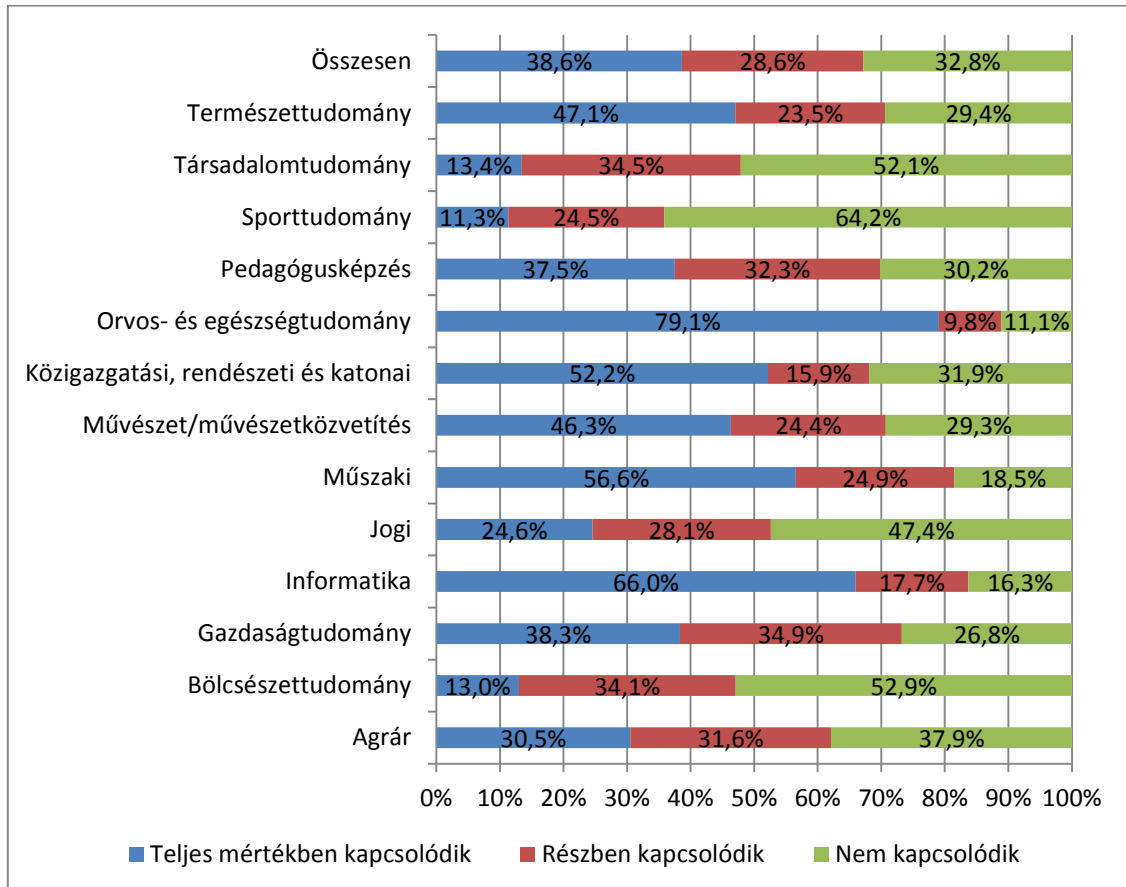
A végzettséghez kapcsolódó külföldi munkát végzők aránya képzési területenként jelentősen eltér. Orvosi-egészségügyi, műszaki, avagy informatikai végzettséggel nagy az esélye külföldön is a szakterületi munkavégzésnek. Ugyanakkor a bölcsész-, a társadalom- vagy a sporttudományi frissdiplomával külföldi munkát vállalók között azok aránya jelentős – 50 százalék feletti –, akik felsőfokú képzésükhöz nem illeszkedő munkát végeznek.

29. ábra: Végzettséghez kapcsolódó külföldi munkát végzők aránya képzési területenként

A végzettség óta külföldi munkát vállalók körében

Százalék

N=2479

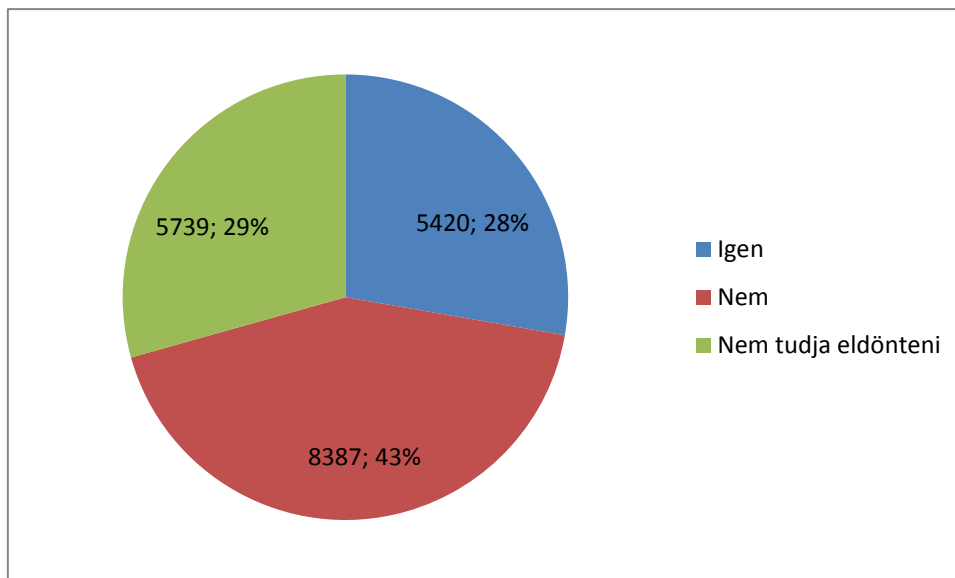
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A vizsgált frissdiplomások 28 százaléka tervez (további) külföldi munkát az elkövetkező öt évben, további kb. egyharmaduk nem látja előre ilyen irányú terveit. Összességében 43 százalék a külföldi munkavégzést nem tervezők aránya.

30. ábra: A következő 5 évben (további) külföldi munkát tervezők aránya

Esetszám, százalék

N=19 546

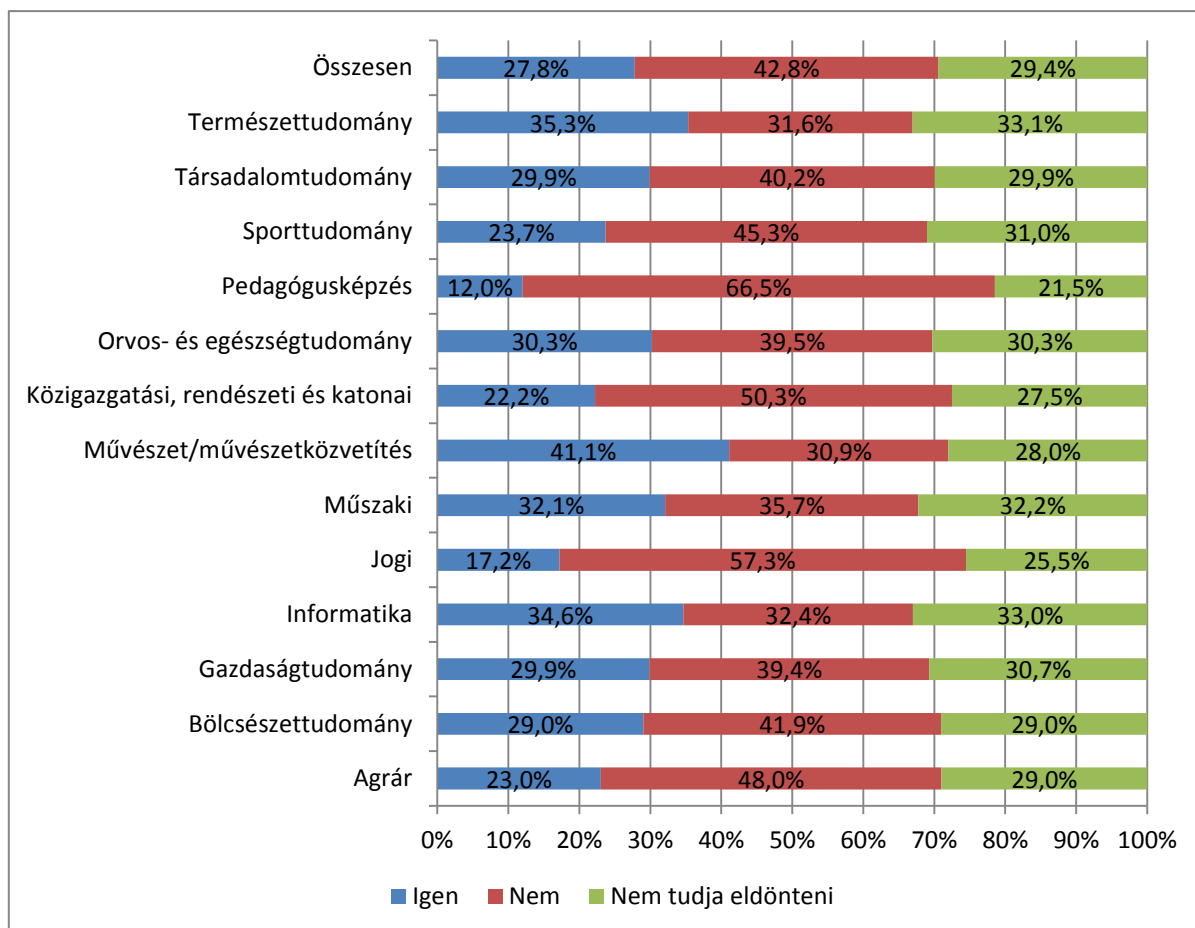

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A (további) külföldi munkát tervezők a legnagyobb arányban a művészeti, a természettudományi, a műszaki és az informatikai képzési terület frissdiplomásai között vannak jelen. A jogi, a pedagógusképzési, a közigazgatási és az agrár frissdiplomások az átlagnál ritkábban terveznek külföldi munkavállalást az elkövetkező öt évben. A tervek gyakorisága és a külföldi munkavállalás illeszkedési mintái összefüggést mutatnak.

31. ábra: A következő 5 évben (további) külföldi munkát tervezők aránya képzési területi bontásban

Százalék
N=19 426

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

V. Átmenet a felsőoktatás és a munkaerőpiac között

5.1. Abszolutórium és diplomaszerzés közötti időszak kitolódása

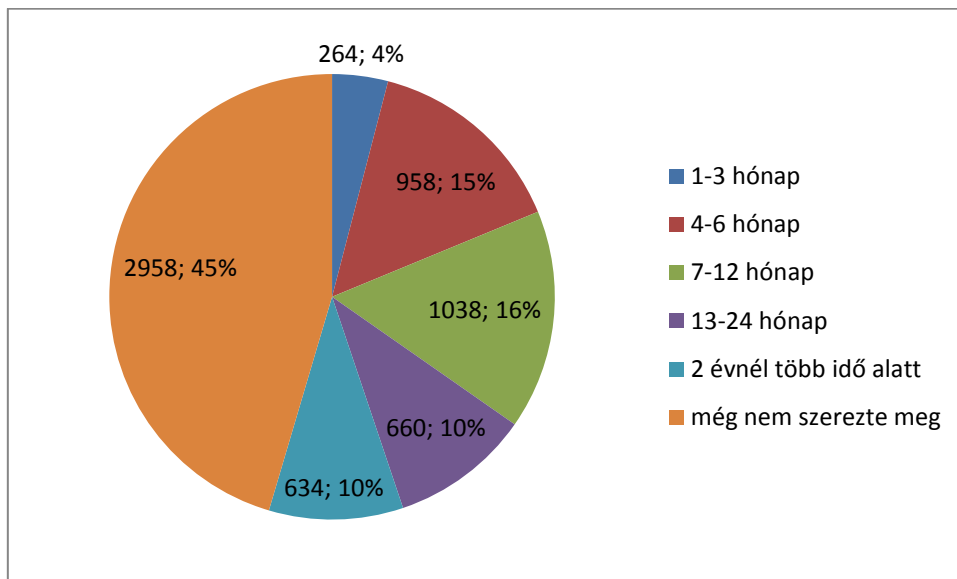
A képzés és a munkaerőpiac közti átmeneti időszak vizsgálata a diplomás pályakövetés számára kiemelten fontos terület. Ezen belül is külön foglalkozunk a magyar frissdiplomások közül sokakat érintő problémával, az abszolutórium és a diplomaszerzés közti időszak kitolódásával, valamint ennek okaival és következményeivel. A probléma az adatok tanúsága szerint valóban meglehetősen széles kört érint. A vizsgált végzetek egyharmada (32,3%) az abszolutórium megszerzése után közvetlenül nem szerzett diplomát, közülük is 45 százalék a megkeresés időpontjáig nem zárta le diplomával felsőfokú tanulmányait. A késve diplomát szerzettekben belül az abszolutórium és diplomaszerzés között eltelt idő az esetek többségében egy éves időtartamot ölel fel.

32. ábra: Végzetek megoszlása az abszolutórium és a diplomaszerzés között eltelt idő szerint

Az abszolutórium megszerzése után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6512

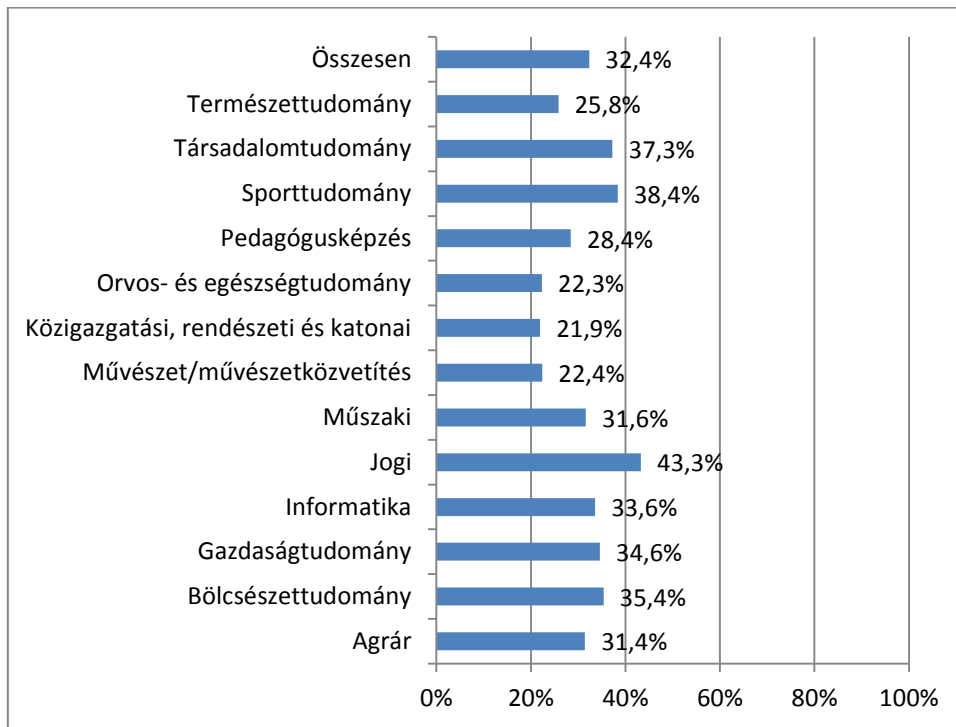

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az abszolutorium és diplomaszerezés közti időszak kitolódása a kb. egyharmados átlagnál nagyobb mértékben jellemzi azokat a hallgatókat, akik jogi, társadalom- és sporttudományi területeken szereztek abszolutoriumot. Ugyanakkor a művészeti, a közigazgatási, az orvos- és egészségtudományi képzési területeken ez az időbeli eltolódás a hallgatók közel egyötödét érinti csupán.

33. ábra: Közvetlenül az abszolutorium után nem diplomázottak képzési területi aránya

Százalék
N=20 229

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

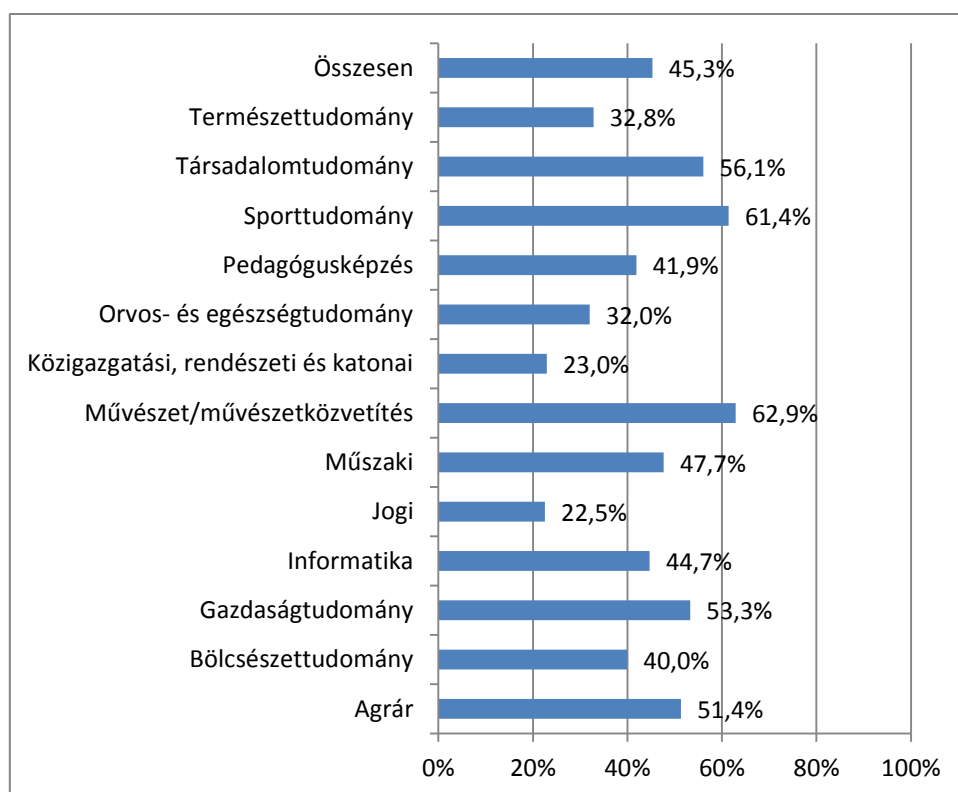
A diplomát a megkeresés időpontjáig sem szerzett végzetek aránya az abszolutórium után közvetlenül nem diplomázottak körében különösen a művészeti, sport- és társadalomtudományi területek végzettjeinek körében magas. A jogi és közigazgatási területen végzeteket e probléma – a gyakoribb kitolódás ellenére – az átlagnál lényegesen kevésbé érinti.

34. ábra: A diplomát ezidáig nem szerettek aránya képzési területenként

Abszolutórium után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6487

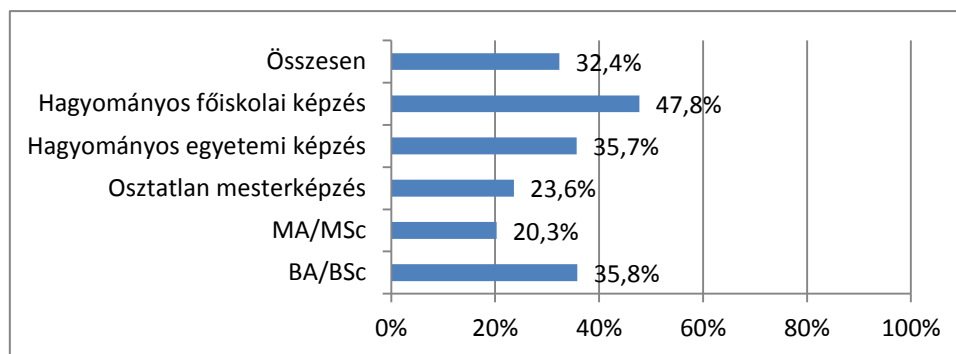
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az abszolutórium és diplomaszerzés közti időszak kitolódása a hagyományos főiskolai képzésben abszolutóriumot szerettek körét érinti leginkább. Úgy tűnik, a mesterképzési és osztatlan/egységes képzéseken szerzett abszolutóriumok az esetek nagyobb hányadában járnak együtt diplomaszerzéssel, azaz a felsőfokú tanulmányok hivatalos lezárásával.

35. ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya képzési szintenként

Százalék
N=20 211

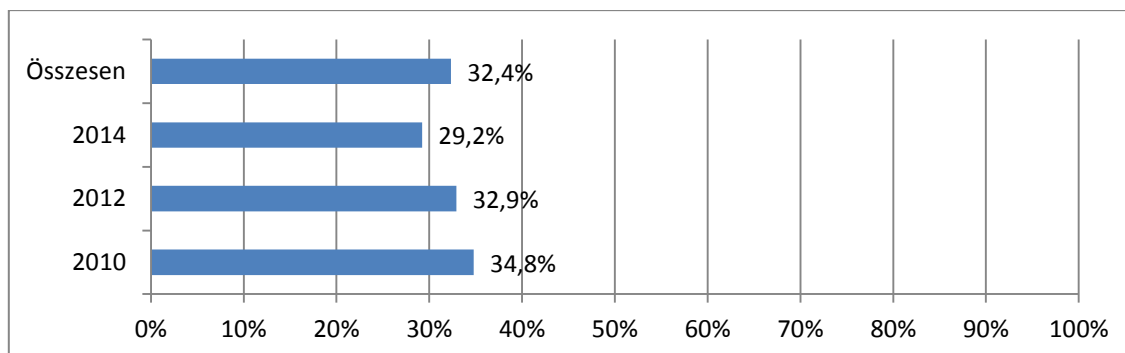

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A diplomaszerzés elhúzódása az átlagnál némileg nagyobb mértékben érintette a régebben (2010, 2012) abszolutóriumot szerzettek körét. Közöttük 33-35 százalék azok aránya, akik beszámoltak ilyen jellegű problémáról, míg az egy éve kilépett évfolyam esetében ez az arány 29 százalékos.

36. ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya a végzés éve szerint

Százalék
N=20 179

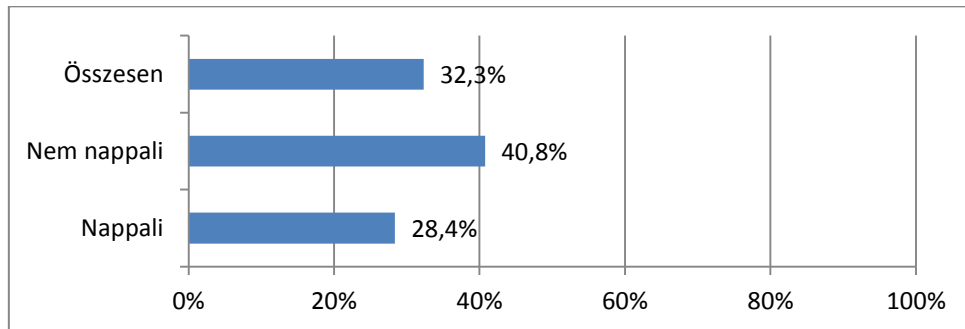

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az abszolutóriumszerzés után közvetlenül nem diplomázók magas aránya munkarend szerinti bontásban a nem nappali képzéseken tanulókat lényegesen jobban érinti (40,8%). A nappali tagozatos hallgatók esetében ez az arány átlag alatti, 28,4 százalék.

37. ábra: Közvetlenül az abszolutórium után nem diplomázottak aránya képzési szint szerint

Százalék
N=20 344

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

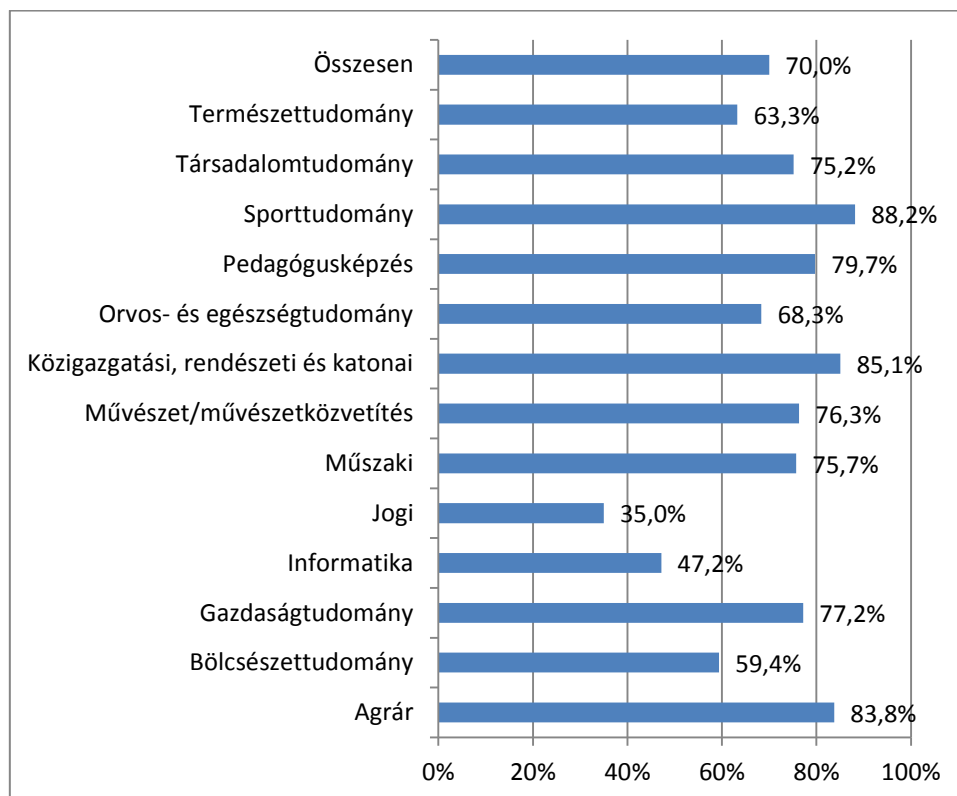
A késedelmes diplomaszerezés okaként a többség – a válaszolók 70 százaléka – a nyelvvizsga hiányát jelölte meg problémaként. Az egyéb okok között a sikertelen záróvizsgát, a szakdolgozat késedelmes leadását, a munkahelyi leterheltséget, illetve a személyes, családi okokat vagy párhuzamosan végzett másik képzést említik leginkább. A „nyelvvizsga-probléma” a késedelmesen diplomázók közül is főként a közigazgatási, az agrár és a sporttudományi képzések hallgatóit érinti. A jogi és informatikai képzéseken tanulók esetében inkább más (a jogászok esetében elsősorban képzésszervezési) okok állnak az abszolutórium és végzettség-szerzés közti időszak kitolódása mögött.

38. ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt képzési területenként

Az abszolutoriumszerzés után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6416

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

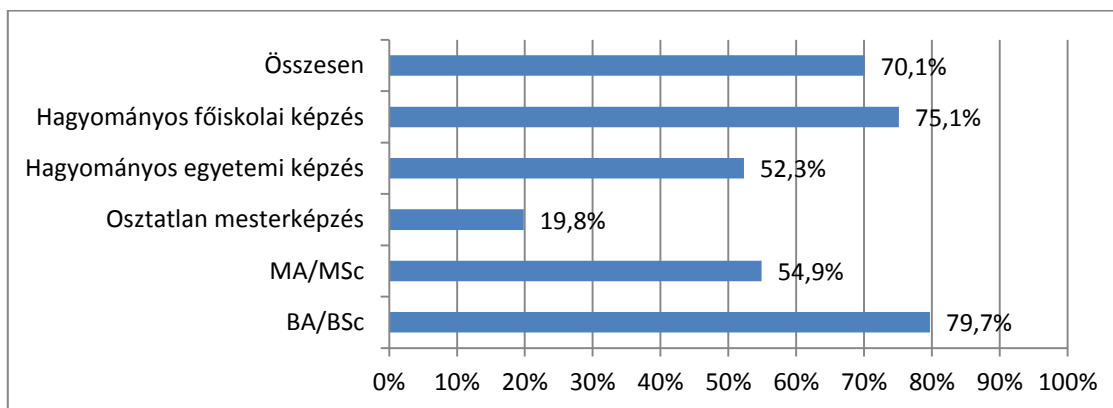
A nyelvvizsga hiányából fakadó késedelmes diplomaszerzés gyakorisága képzési szintenként is eltér. A főiskolai és főként a bachelor képzéseken tanuló késedelmesen diplomázók között ez az ok dominál, ám viszonylag ritka (20 százalék alatti) az előfordulása az egységes és osztatlan képzés végzősei körében.

39. ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt képzési szintenként

Az abszolutóriumszerzés után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6409

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

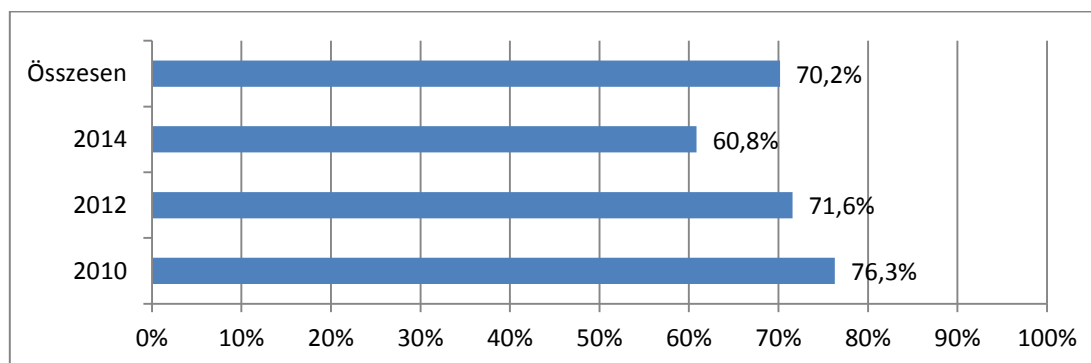
A végzés éve szerinti tábla azt mutatja, hogy a nyelvvizsga hiánya a 2014-ban végzettek körében némileg kisebb súllyal okozta a tanulmányok késedelmes lezárását, mint a korábbi végzett évfolyamok esetében. Ennek oka lehet, hogy ebben az évfolyamban – a végzéshez közel – az egyéb tanulmányi kötelezettségek súlya is jelentős (már csak azért is erre kell következtetnünk, mert a nyelvtudás szintje – mit fentebb láthattuk – nem emelkedett számottevően).

40. ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt, a végzés éve szerint

Az abszolutóriumszerzés után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6395

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

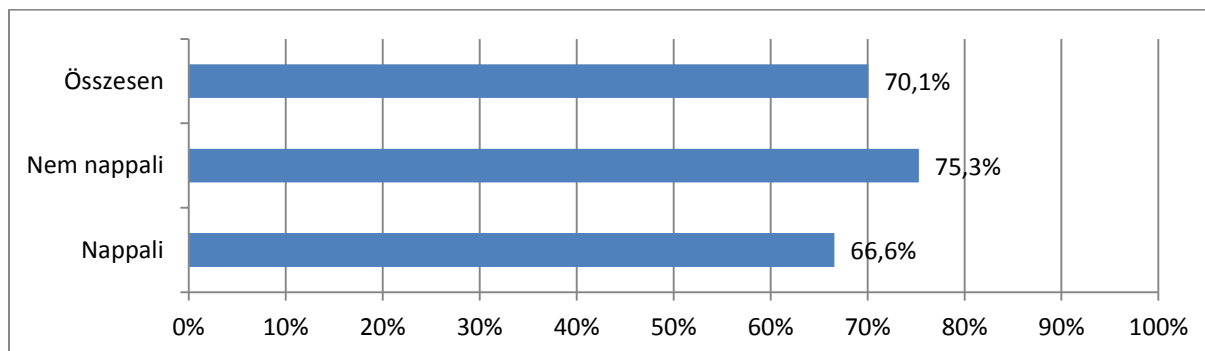
Az abszolutórium után közvetlenül nem diplomázók körében inkább a nem nappali munkarendben végzett hallgatókat kényszeríti a diplomaszerzés elhalasztására az előírt nyelvvizsga hiánya.

41. ábra: A diplomaszerzés kitolódása a nyelvvizsga hiánya miatt, a képzés munkarendje szerint

Az abszolutóriumszerzés után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6439

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

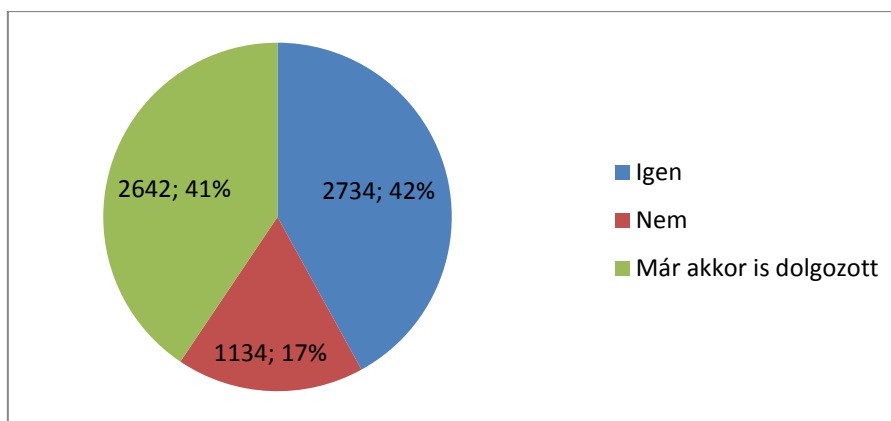
A diploma megszerzésének elmaradása nem feltétlenül akadályozza meg a munkaerő-piaci kilépést, betagozódást. A késedelmesen diplomázók 41 százaléka már az abszolutórium megszerzésekor is dolgozott. Közel ugyanennyien (42 százalék) pedig diploma nélkül is kiléptek a munkaerőpiacra.

42. ábra: Kilépett-e a munkaerőpiacra diploma nélkül?

Az abszolutórium megszerzése után közvetlenül nem diplomázók körében

Esetszám, százalék

N=6510

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

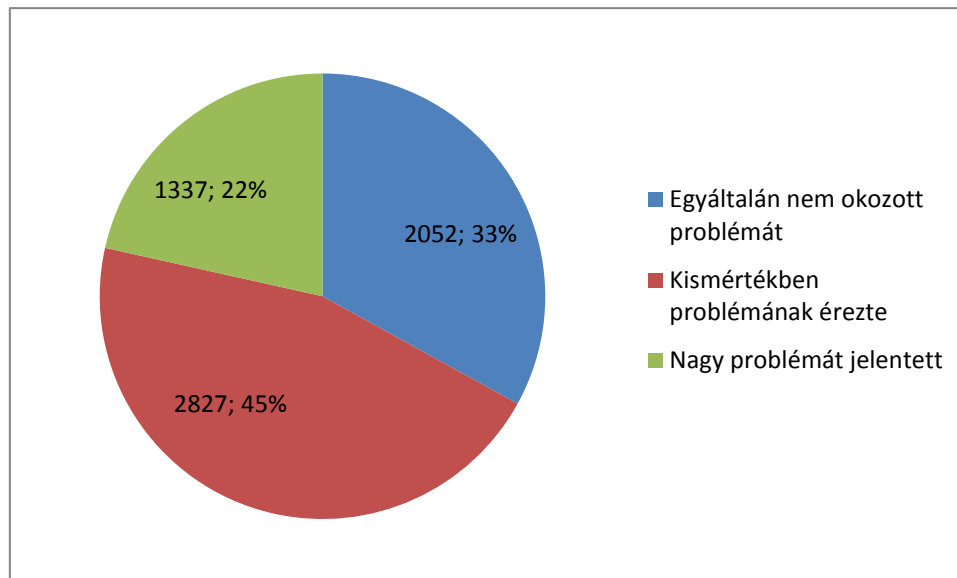
A diploma hiánya a munkaerő-piaci érvényesülésben a diploma nélkül munkát vállaló válaszadók 22 százalékának okozott komoly problémát. Az érintettek egyharmada azt tapasztalta, hogy munkaerő-piaci részvételét a diplomaszerzés halasztódása érdemben nem befolyásolta. A válaszadók 45 százaléka számára kismértékű problémát jelentett a diploma hiánya.

43. ábra: Érezte-e a diploma hiányát a munkaerő-piaci érvényesülésben?

Az abszolutórium megszerzése után közvetlenül nem diplomázók körében

Esetszám, százalék

N=6216

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

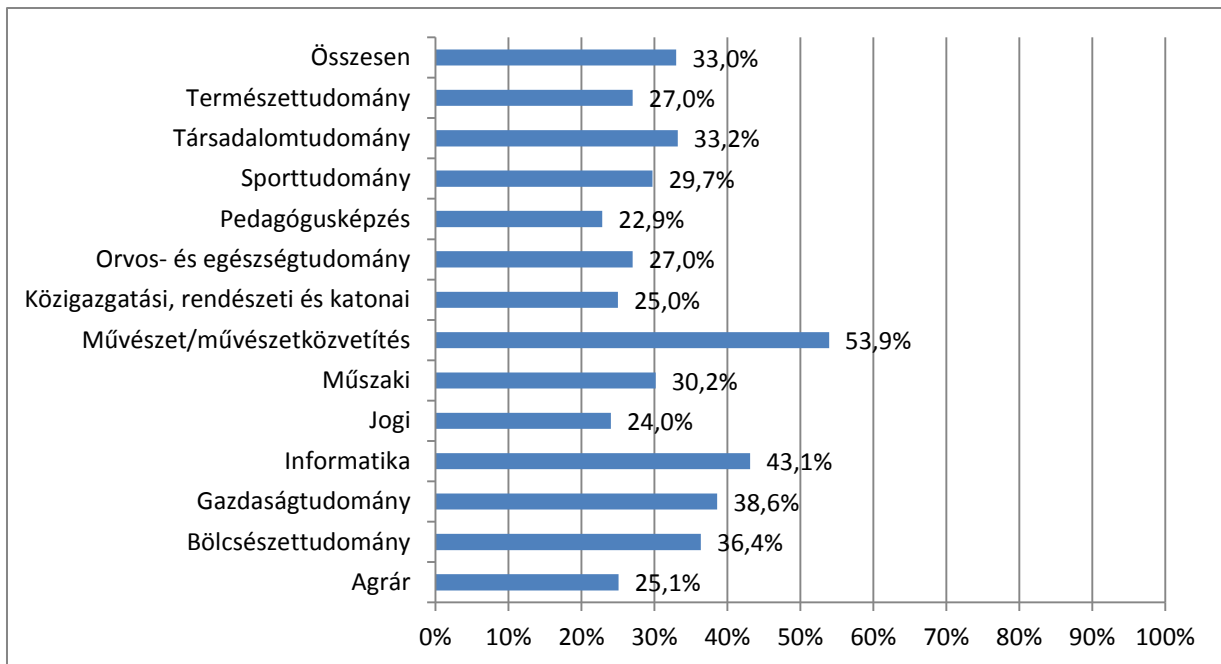
A diploma mint formális foglalkoztatási követelmény szakterületenként eltérő súlyú. Azok aránya, akik a diploma hiányát nem érzékelték munkaerő-piaci érvényesülésük során, az átlagnál magasabb a művészeti, az informatikai, gazdaságtudományi és bölcsészettudományi szakterületeken. E tekintetben a pedagógiai, jogi és közigazgatási területeken végzetek érzékelik szigorúbbnak a munkaerőpiac formális elvárásait.

44. ábra: A diplomaszerzés kitolódásának hatását a munkaerő-piaci érvényesülésben nem érzékelők aránya képzési terület szerint

Az abszolutórium szerzés után közvetlenül nem diplomázók körében

Százalék

N=6198

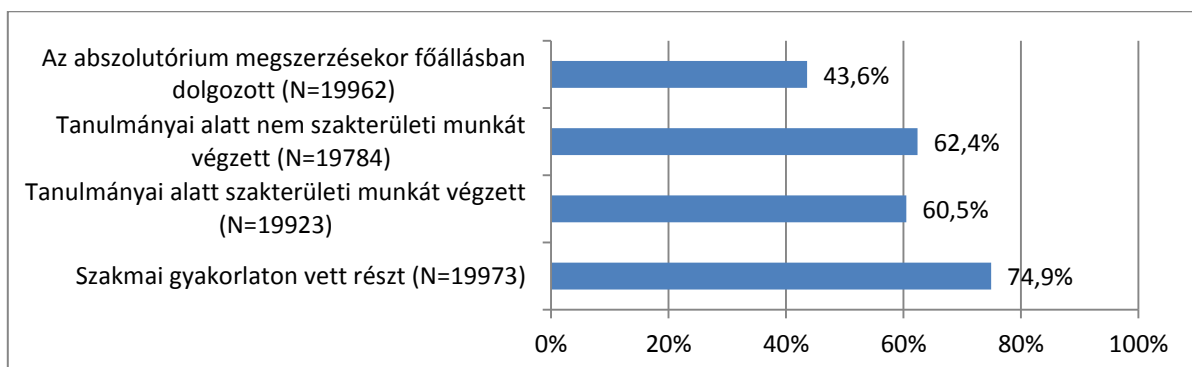
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

5.2. Munkatapasztalat a diplomázás előtt

A diplomás pályakövetési vizsgálat keretében a diplomások munkaerő-piaci kilépését az átmenet folyamatként értelmezzük, amely nem szigorúan egy meghatározott végponthoz (mint az abszolutórium vagy diplomaszerezés) kötődik. Ehhez igazodva a munkaerő-piaci bekapcsolódást már a felsőfokú tanulmányok idejére vonatkozóan is vizsgálnunk szükséges. A képzés és munka világának összekapcsolódását jól mutatja, hogy a frissdiplomások 43,6 százaléka már az abszolutórium megszerzésekor is főállásban dolgozott. Megközelítőleg 60 százalékuk végzett tanulmányai alatt szakterületéhez kapcsolódó munkát, s közel ugyanennyien (62,4%) kapcsolódtak be valamilyen nem szakmai munkatevékenységbe. A tanulmányok részét képező kötelező szakmai gyakorlat megvalósulásáról a válaszadók 75 százaléka jelzett vissza.

45. ábra: A diplomázás előtti munkatapasztalat-szerzés

*Az egyes munkaerő-piaci tapasztalatszerzési formák gyakorisága a végzettek körében
Százalék*

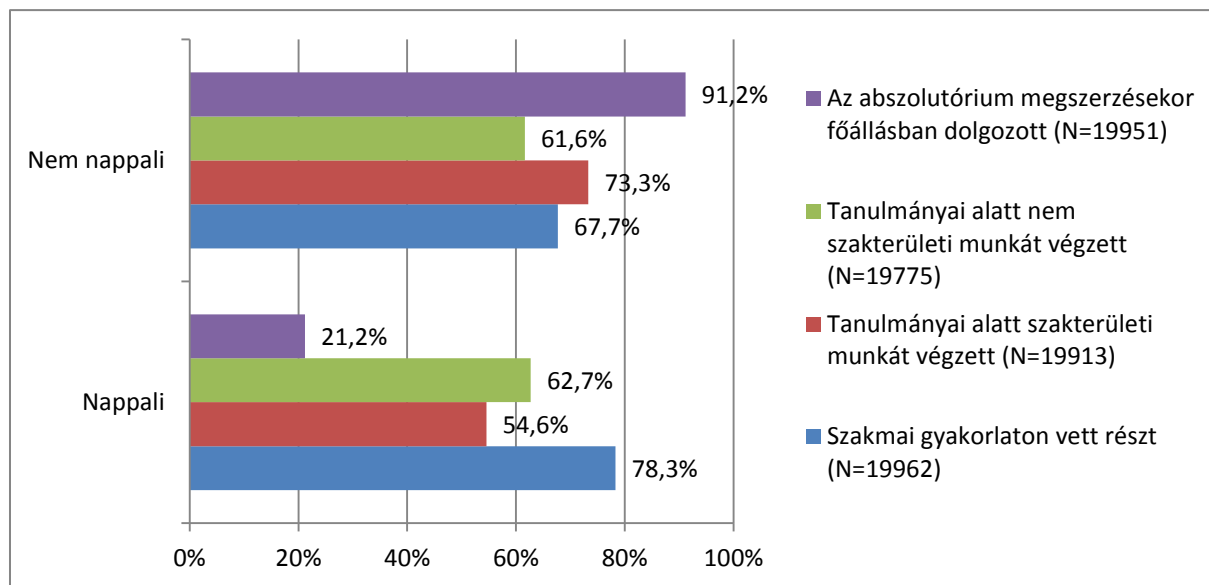

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A tanulás és munkavégzés összekapcsolása természetesen főként a nem nappali munkarendben tanulókat jellemzi. Ezt mutatja az abszolutórium megszerzésének időpontjában főállásban dolgozók munkarend szerinti vizsgálata, mely szerint a nappali tagozaton 21 százalék, míg a többi munkarendben 91 százalékos a végzőkor főállásban foglalkoztatottak aránya. Bár nem ilyen jelentős eltéréssel, de a szakterületi és nem szakterületi munkavégzés is nagyobb gyakorisággal fordult elő a nem nappali tagozatos hallgatók körében.

46. ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt a képzés munkarendje szerinti bontásban

Százalék

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az egyes képzési területek esetében a felsőfokú tanulmányok alatti munkaerő-piaci bekapcsolódás mintázatai eltérően alakulnak. Jelentős az abszolutóriumszerzéskor foglalkoztatottak aránya a pedagógiai és a közigazgatási képzési területeken (65, illetve 62 százalék). Művészeti vagy természettudományi képzésben ez az átlagosnál jóval ritkábban fordul elő (22, illetve 17 százalék).

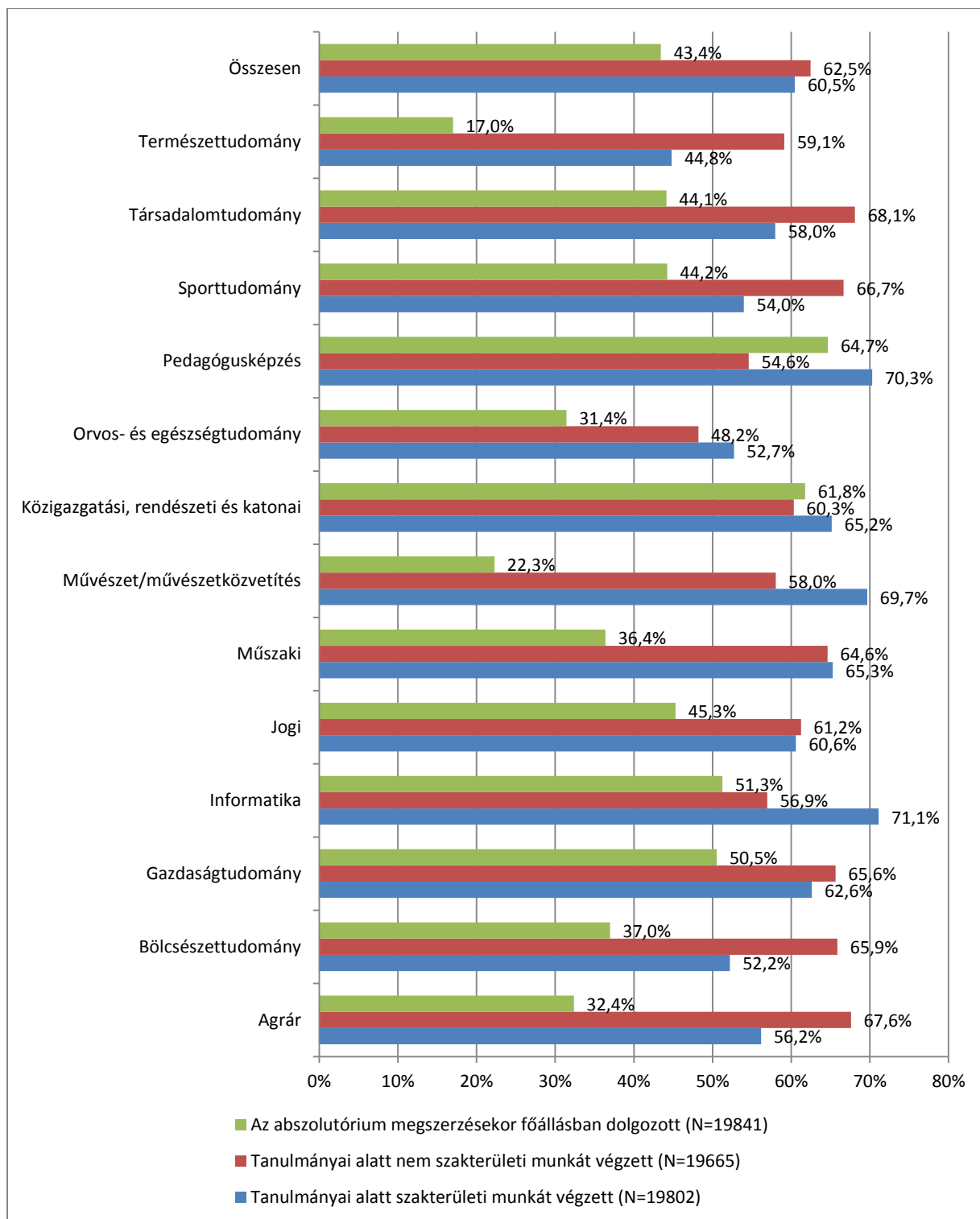
A szakmai munkavégzésre leginkább az informatikai, pedagógusképzési és művészeti képzési területek hallgatóinak nyílik lehetősége a felsőfokú tanulmányok során (70 százalék körüli gyakorisággal).

Nem szakterülethez kötődő munkát az átlagosnál gyakrabban végeznek hallgatóként az agrár, a társadalom- és a sporttudományi képzési területeken tanulók.

47. ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt képzési területi bontásban

Százalék

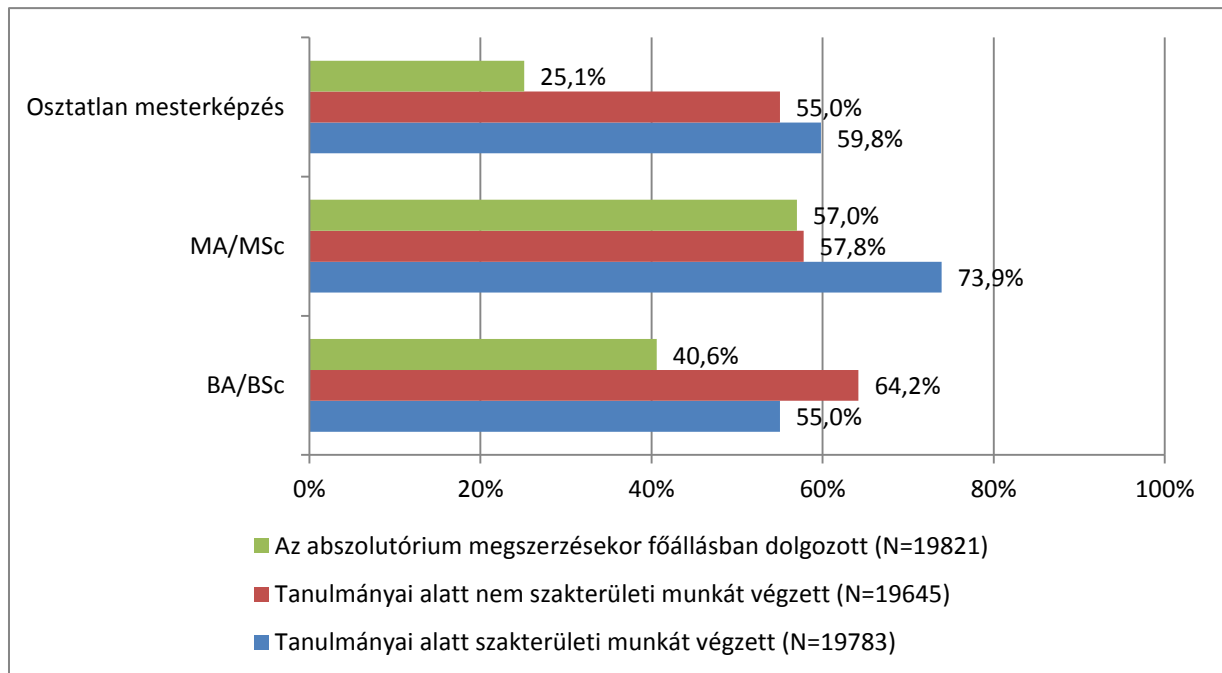

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A Bologna-típusú képzési rendszer egyes képzési szintjein tanulók közül a már végzéskor meglévő főállású munkaviszony főként a mesterképzések hallgatóit jellemzi (57%), mint ahogy körükben a legnagyobb a felsőfokú tanulmányaik alatt szakterületi munkát végzők aránya is (74%). A végzés idejére tehető foglalkoztatottságról az egységes/osztatlan képzések hallgatói közül mindössze 27 százalék számol be. A nem szakmai munka gyakorisága a bachelor képzések hallgatói körében emelkedik az átlag fölé (64%).

48. ábra: Munkavégzés a tanulmányok alatt képzési szint szerinti bontásban

Százalék

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

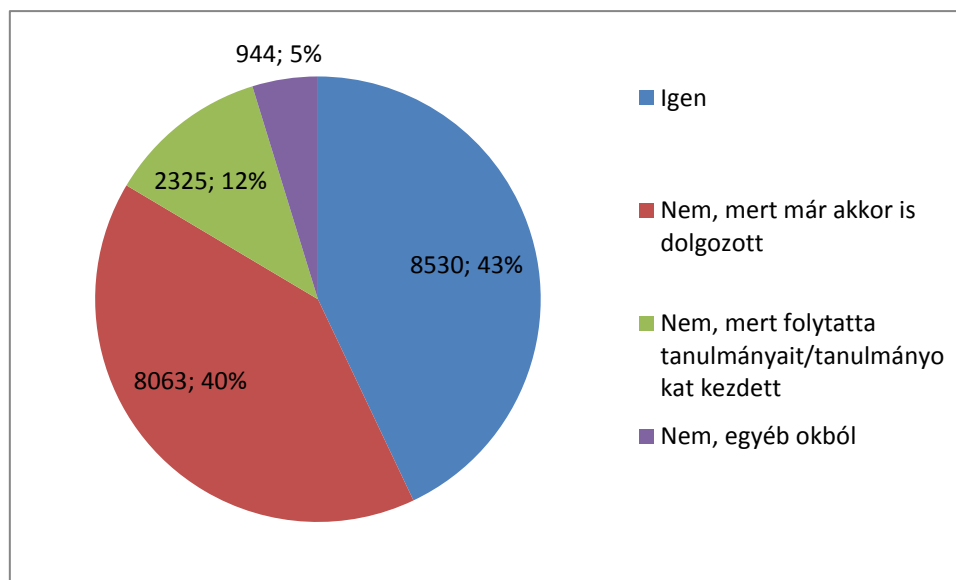
5.3. Az első munkahely

A képzés és munkaerő-piaci kilépés közti átmenet fentiekben is bemutatott folytonossága alapján megállapíthatjuk, hogy a válaszadók csak egy része tekinthető olyan frissdiplomás munkavállalónak, akinek a végzettség megszerzése az első munkahely keresésével esik egybe. Összességében a végzettek 43 százaléka jelezte, hogy az abszolutórium megszerzése után friss munkakeresőként lépett ki a munkaerőpiacra. A frissdiplomások 40 százaléka – mint láthattuk – már a diplomaszerzésükor is dolgozott, további 12 százalékuk pedig felsőfokú tanulmányait folytatta.

49. ábra: Az abszolutórium megszerzése után keresett-e munkát?

Esetszám, százalék

N=19 863

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A közvetlenül a végzés után a munkaerőpiacra álláskeresőként kilépettek elhelyezkedési jellemzőit vizsgálva azt találjuk, hogy a munkakeresésre fordított átlagos idő (az abszolutórium után sikeresen munkát keresők körében) 3,88 hónap. Az érintettek egyharmada a végzés után igen hamar, egy hónapon belül munkához jutott. Az első diplomás állás betöltéséhez a kilépőknek átlagosan 27 munkáltatók felé irányuló kapcsolatfelvételt kellett kezdeményeznie (pl. önéletrajz, jelentkezés elküldése, álláshirdetésekre benyújtott pályázatok stb.). Ezekből a próbálkozásokból átlagosan 4,9 kapott érdemi munkáltatói visszajelzést (pl. érdeklődés, állásinterjú, adatbázisba vétel stb. formájában).

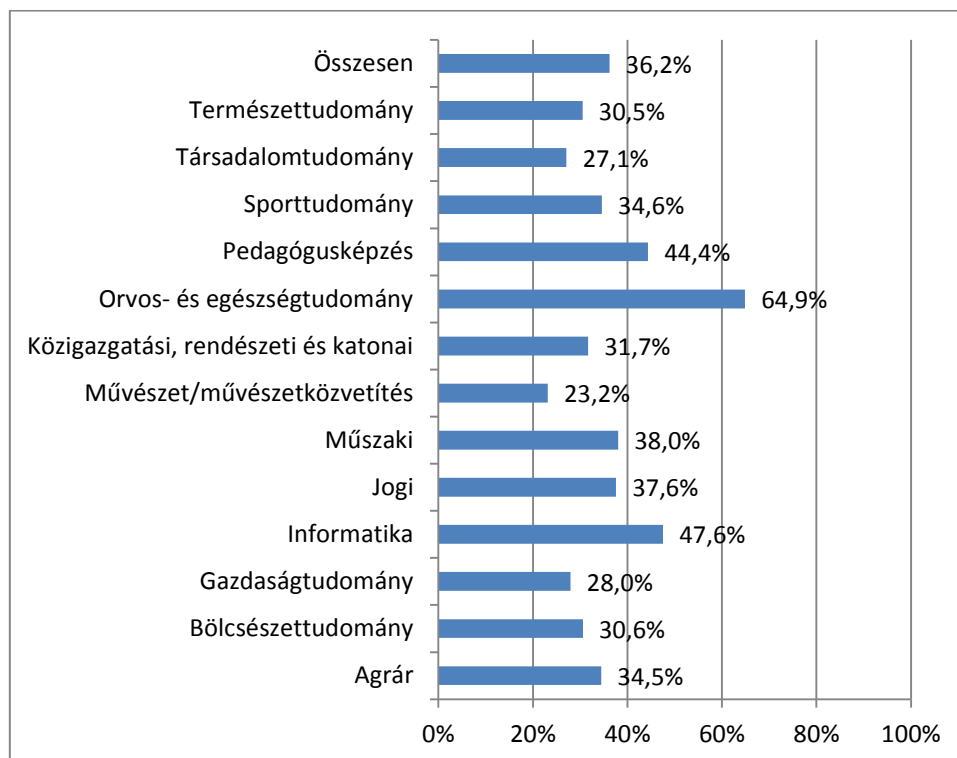
Az abszolutórium után állást keresők körében összességében egyharmad feletti arányúnak (36,2%) mérhető a lényegében azonnali, egy hónapon belüli elhelyezkedés. Ez az orvos- és egészségtudományi képzési területen diplomázók körében lényegesen kedvezőbb, 65 százalékos gyakoriságot mutat. Ugyancsak kedvezőbb a helyzete az informatika (47,6%) és a pedagógusképzés (44,4%) területeken végzetteknek. E szakterületeken is magasabb az átlagnál az egy hónapon belül állást találók aránya.

50. ábra: Az abszolutórium után egy hónapon belül állást találók aránya képzési terület szerint

Abszolutórium után állást keresők körében

Százalék

N=8441

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

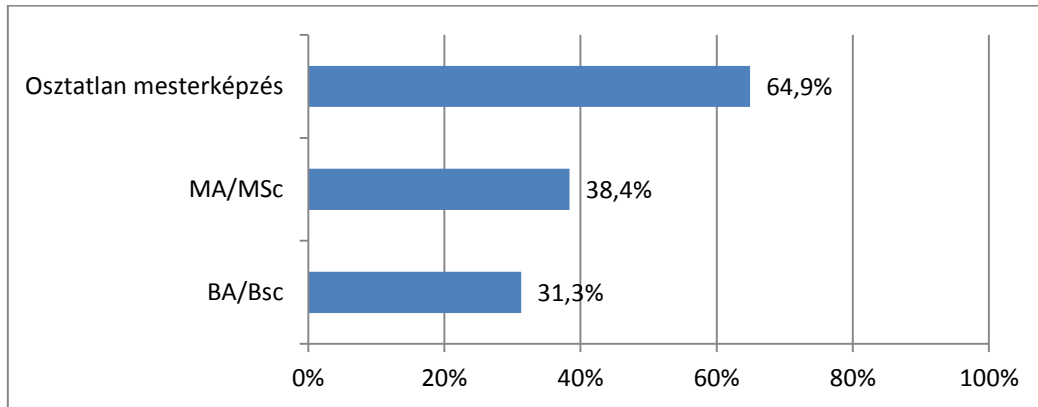
A képzési szintek szerinti bontás az álláskeresési időt tekintve az egységes és osztatlan képzések végzettjeinek átlagnál kedvezőbb helyzetét mutatja. Nekik majd kétharmaduk egy hónapon belül munkát talál a végzettség megszerzése után (a munkát keresők körében mért érték). A végzettség megszerzése után állást kereső bachelor diplomások közül ugyanakkor csak alig egyharmados (31,3%) az egy hónapon belül elhelyezkedők aránya.

51. ábra: Az abszolutorium után egy hónapon belül állást találók aránya képzési szint szerint

Abszolutorium után állást keresők körében

Százalék

N=8438

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A diplomázás utáni első állás betöltéséig eltelt időt az álláskereséssel töltött hónapok átlagával mérjük. Ezt a mutatót kizárólag a végzettek azon csoportja esetében vizsgáljuk, akik az abszolutorium megszerzésekor elkezdtek munkát keresni és idővel sikeresen találtak is. A frissdiplomások körében ez alapján az átlagos álláskeresési idő 3,88 hónap. Ugyanezt a hónap alapú álláskeresési mutatót képzési területi bontásban vizsgálva az elhelyezkedés leginkább nehezítettnek a társadalomtudományi végzettséget szerzők esetében tűnik (4,99 hónap). Átlag feletti álláskeresési időtartammal jellemezhetők emellett a bölcsészeti- (4,7 hónap) és a természettudományi (4,85 hónap) képzési területi diplomások. A leggyorsabb elhelyezkedéshez az orvos- és egészségügyi végzettség segít hozzá (1,99 hónap)⁴.

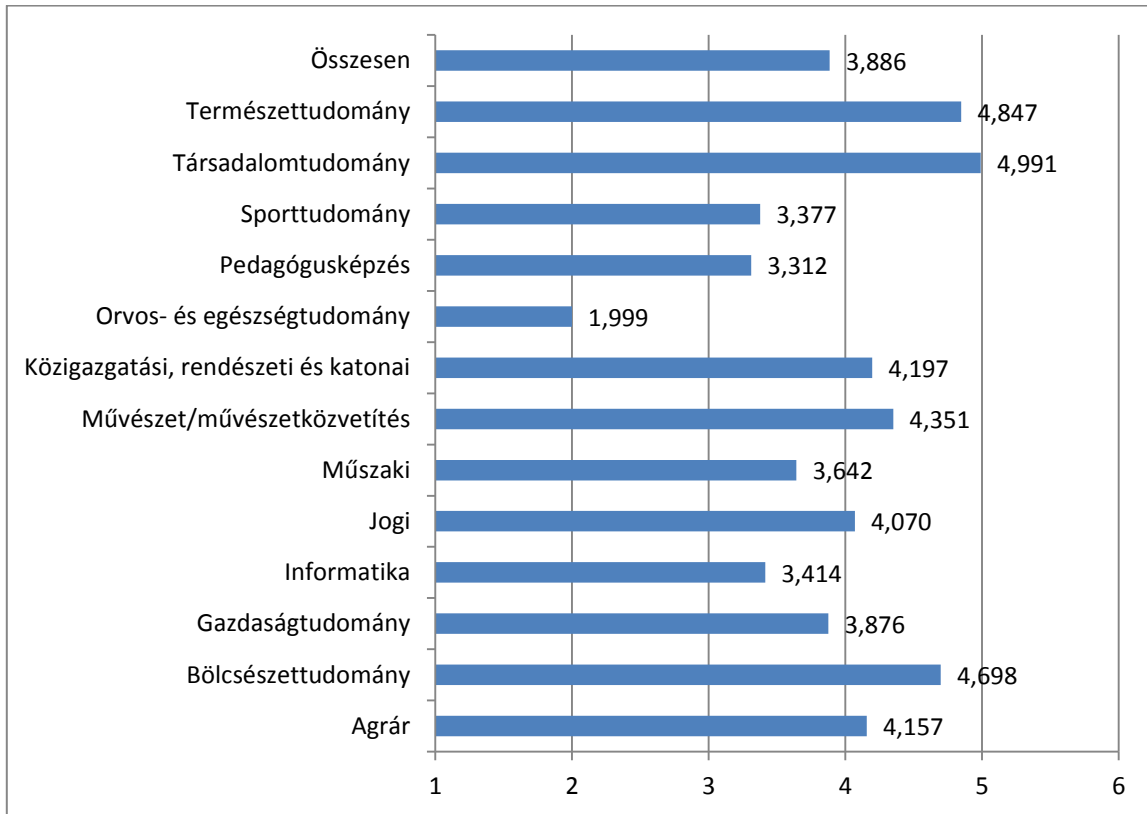
⁴ Ezt részben a képzési út sajátosságai (rezidensképzés) is okozhatják.

52. ábra: A diploma utáni első munkába állás átlagos ideje képzési terület szerinti bontásban

Az abszolutórium után sikeresen munkát keresők körében, hónap

A kereséssel töltött hónapok átlaga

N=7308

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

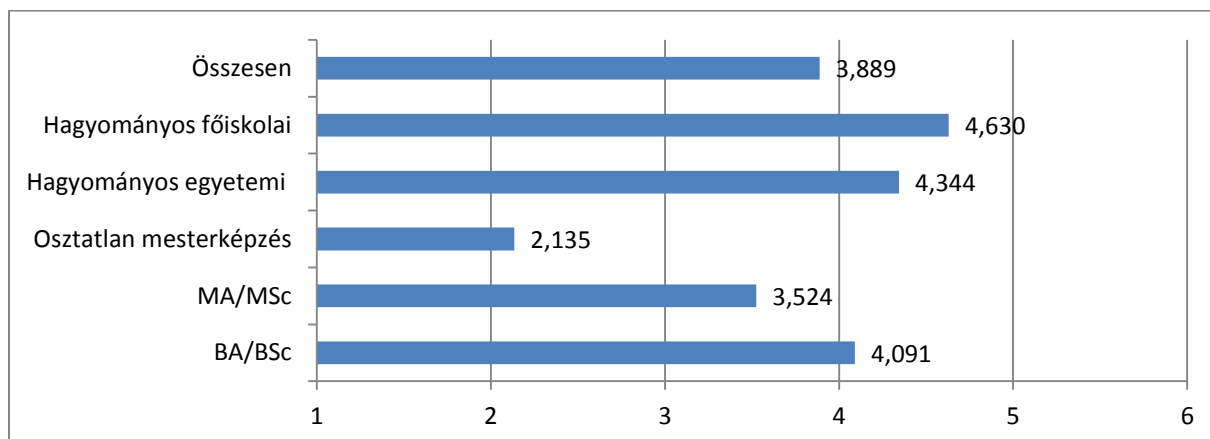
A fentiekkel összhangban vannak a képzési szint szerinti álláskeresési mutatók, hiszen a legkedvezőbb átlagértéket mutató osztatlan képzések végzettjei többnyire az orvosi és jogász szakokról kerülnek ki. A leghosszabb álláskeresési időtartam a hagyományos főiskolai diplomát szerzett munkakeresőket érinti (4,63 hónap). A mesterszintű végzettséghez kapcsolódó álláskeresési időszak hossza 3,52 hónap, amely rövidebb, mint a bachelor diplomával rendelkezők által jelzett 4,09 hónapos átlagos időtartam.

53. ábra: A diploma utáni első munkába állás átlagos ideje képzési szint szerinti bontásban

Az abszolutórium után sikeresen munkát keresők körében

A kereséssel töltött hónapok átlaga

N=7304

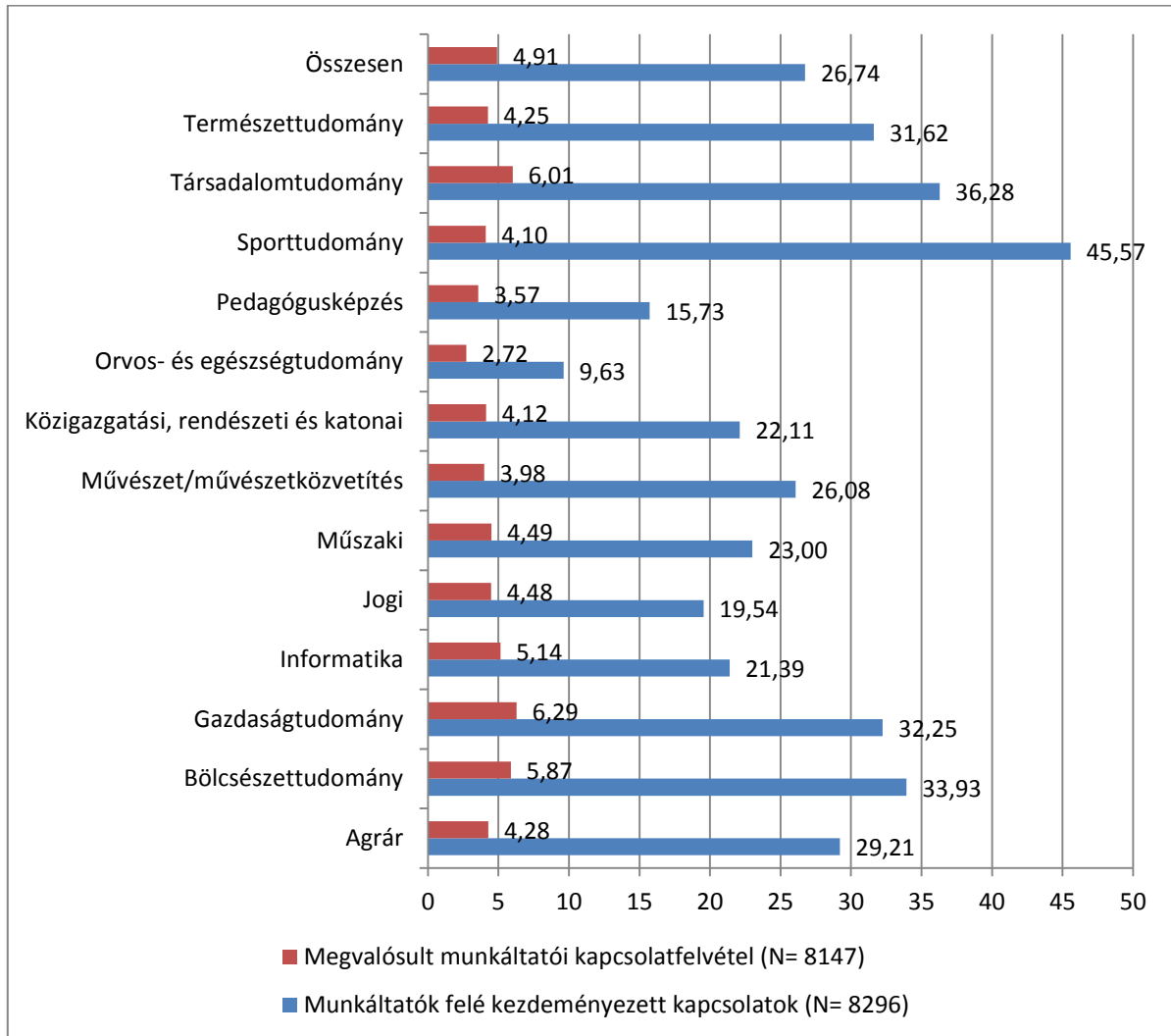
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A pályakövetési vizsgálat az álláskeresés időtartama mellett annak hatékonyságát is méri. Ehhez – szintén az abszolutórium megszerzése után sikerrel állást keresők körére fókuszálva – az álláskeresési célból kezdeményezett kapcsolatfelvételek átlagos számát vetjük össze a munkáltatók által érkező visszajelzések, kapcsolatfelvételek átlagértékével. Ez alapján a legnagyobb álláskeresési aktivitásra bölcsészet-, gazdaság-, természet- és társadalomtudományi, s főként sporttudományi diplomával van szükség (itt a legnagyobb, átlagosan 30-at meghaladó a kezdeményezett kapcsolatfelvételek átlagos száma). Informatikai, jogi, pedagógiai és főként orvosi-egészségtudományi végzettséggel jóval kevesebb jelentkezés után sikerült az első diplomás állás megszerzése.

54. ábra: Az álláskeresési célból kezdeményezett és a megvalósult kapcsolatfelvételek átlagos száma képzési területi bontásban

Az abszolutórium után állást keresők körében

Átlag

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

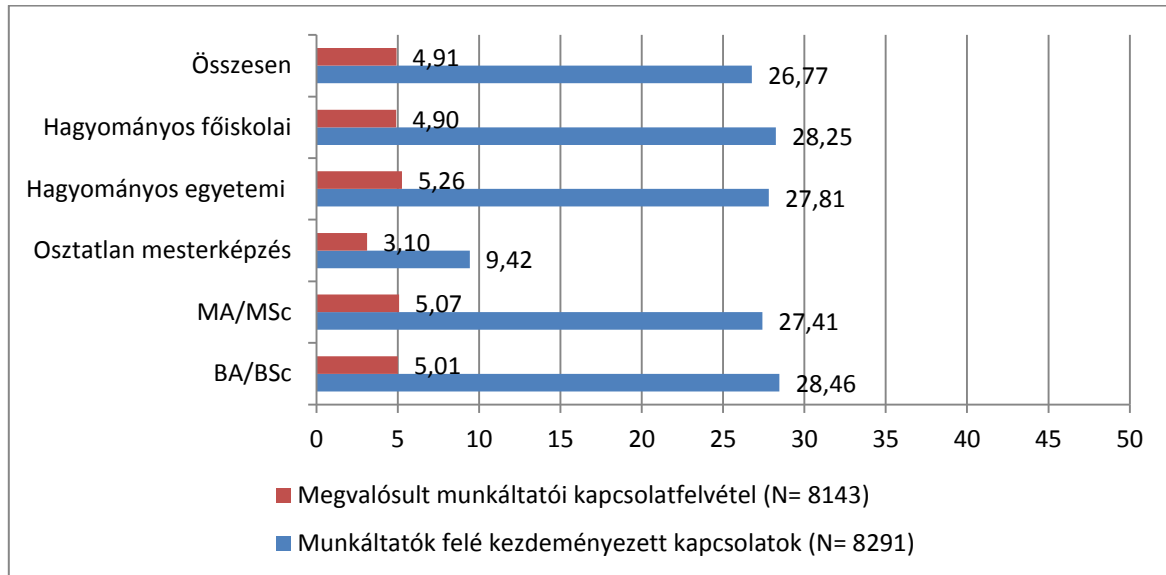
Az álláskeresési célból kezdeményezett és a megvalósult kapcsolatfelvételek átlagos számát képzési szint szerinti bontásban vizsgálva azt találjuk, hogy a lényegi különbség az egységes/osztatlan képzések kapcsán mutatkozik (átlagosan 9,4 kezdeményezett kapcsolat, 3,1 visszajelzés mellett). Az adatok jól mutatják ezen képzések végzettjeinek erősebb munkaerő-piaci becsatornázottságát. A többi képzési szint esetében az átlagosan 27 munkáltatók felé kezdeményezett kapcsolathoz öt munkáltatói visszajelzés társul.

55. ábra: Az álláskeresési célból kezdeményezett és a megvalósult kapcsolatfelvételek átlagos száma képzési szint szerinti bontásban

Az abszolutórium után állást keresők körében

Átlag

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

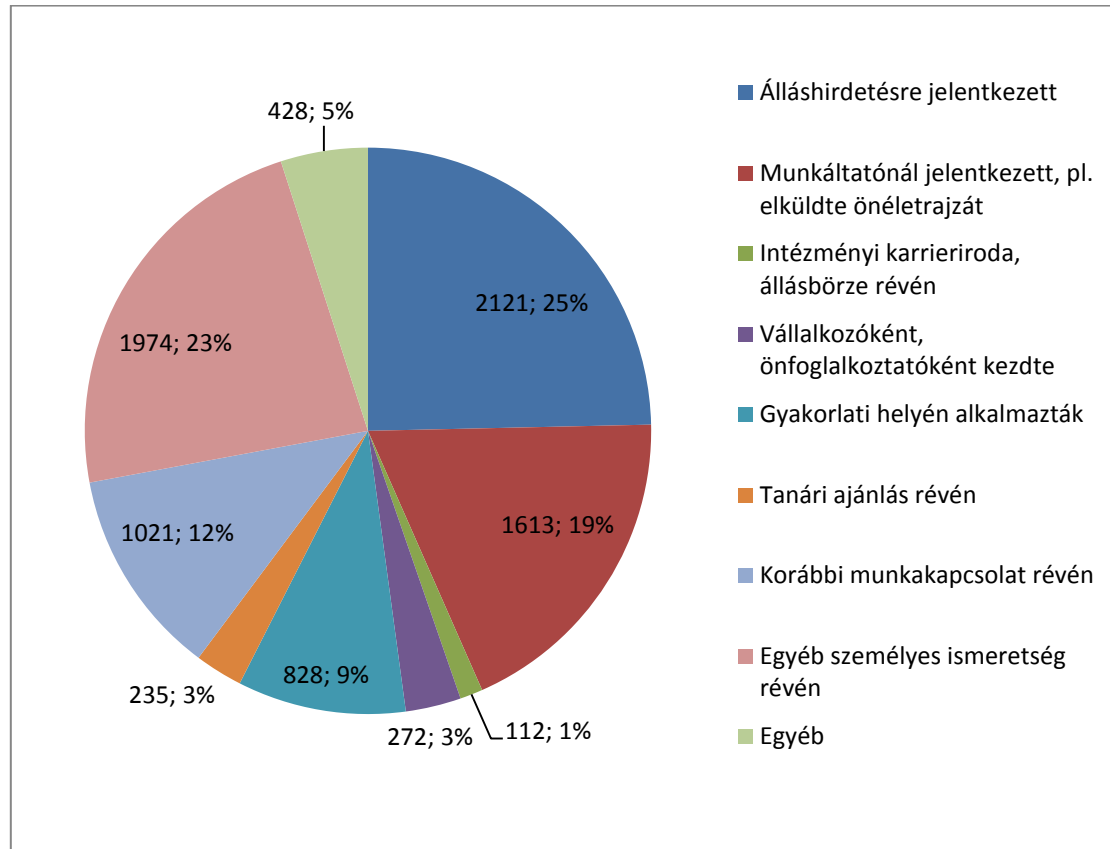
Ugyanebben a körben – az abszolutórium után sikeresen állást találók közt – folytatva az elemzést azt találjuk, hogy az első diplomás állás betöltéséhez leggyakrabban igénybe vett csatorna az álláshirdetések formális útja volt (25%). A másik formális álláskeresési mód, a munkáltatók közvetlen megkeresése révén a végzetek 19 százaléka talált munkát. A személyes kapcsolatok mozgósítása is nagy szerepet játszik a sikeres álláskeresésben. Ez jelentheti a korábbi munkakapcsolaton (12%), tanári ajánlason (3%) vagy szakmai gyakorlaton (9%) alapuló munkához jutást is, de leginkább a kapcsolati tőke, személyes ismeretségek mozgósításával jellemezhető (23%). Az intézményi karrierirodák, állásbörzék első álláshoz jutásban betöltött szerepét mindössze a válaszadók 1 százaléka jelezte.

56. ábra: Hogyan jutott az abszolutorium utáni első munkájához?

Az abszolutorium után sikeresen állást keresők körében

Esetszám, százalék

N=8603

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az első diplomás munkához jutás csatornáit formális (önéletrajz, álláshirdetés) és informális (munkakapcsolat, gyakornoki munka, tanári ajánlás, személyes ismeretség) kategóriákra bontva láthatjuk az egyes képzési területek közti eltéréseket. Míg informatikai, orvos- és egészségtudományi, közigazgatási vagy természettudományi területen az álláshoz jutás formális útjai dominálnak (50 százalék közeli aránnyal), addig az agrár, művészeti, sport- vagy társadalomtudományi frissdiploma esetén nagyobb a személyes kapcsolatok szerepe a sikeres munkakeresésben (itt e csatorna aránya haladja meg az 50 százalékot).

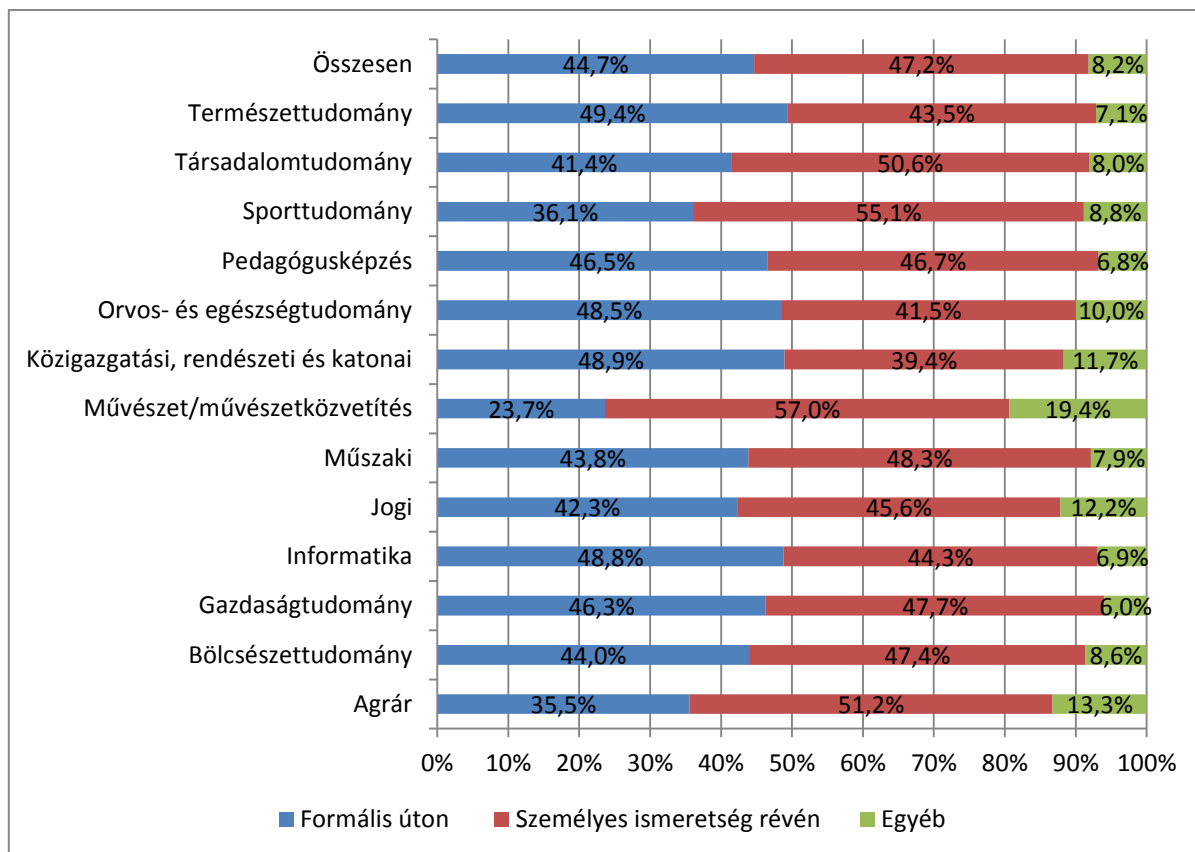
57. ábra: Hogyan jutott az abszolutorium utáni első munkájához?

Az abszolutorium után sikeresen állást keresők körében

Képzési területi bontásban

Százalék

N=8519

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

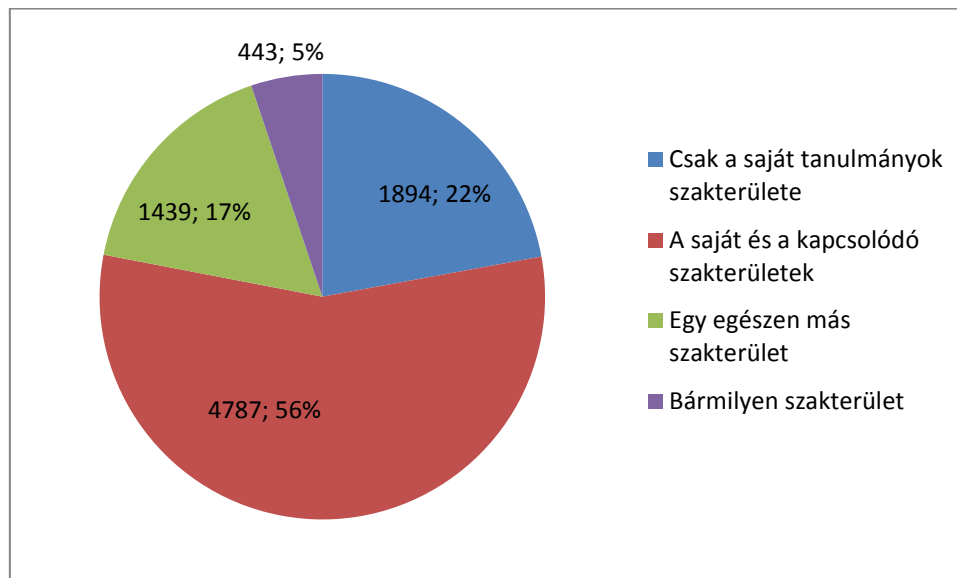
Az első diplomás munka vizsgálata azt mutatja, hogy az abszolutoriumszerzés után sikerrel állást kereső frissdiplomások 22 százaléka szorosán, de további 56 százaléka is alapvetően tanulmányai szakterületéhez illeszkedő állásban helyezkedett el. A diploma szakterületétől eltérő munkát vállaló válaszadók aránya 17 százalék. Összesen 5 százalék azok aránya, akik speciális szakképzettséget nem igénylő állásban tudtak elhelyezkedni végzettségük utáni első állásukban.

58. ábra: Az első diplomás munkahely szakterületi kapcsolódása

Az abszolutórium után sikeresen állást keresők körében

Esetszám, százalék

N=8563

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

VI. A frissdiplomás munka

6.1. A munkáltató tulajdonviszonyai

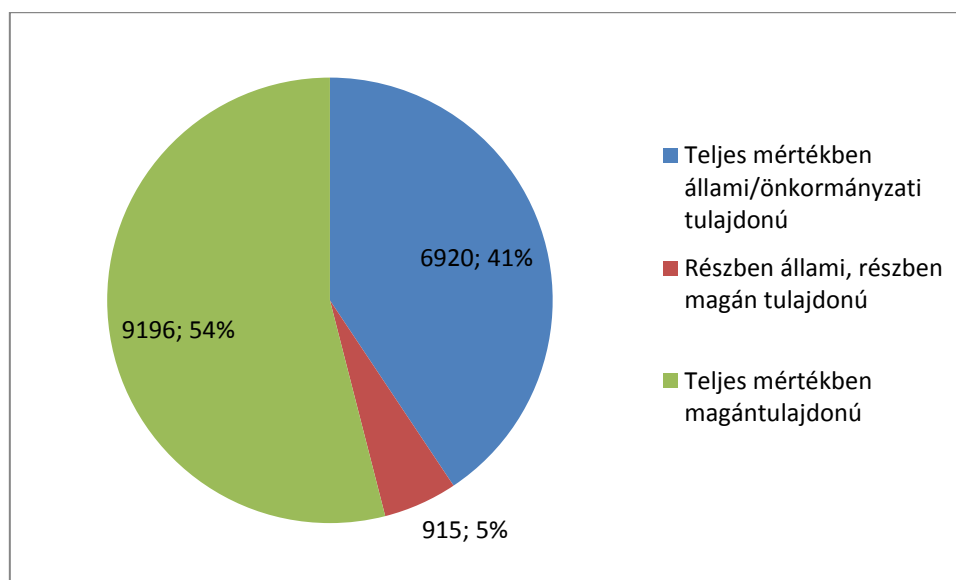
Az elemzés e szakaszában a megkereséskor foglalkoztatottként dolgozó frissdiplomások munkaerőpiaci jellemzőinek munkahelyi vonatkozásait vizsgáljuk. Elemzésünk ezért a továbbiakban csak a foglalkoztatásban álló frissdiplomásokról szól. A munkáltató tulajdonviszonyát tekintve a foglalkoztatott frissdiplomások 54 százaléka dolgozik a magánszféra vállalatainál. Összesen 41 százalék az állami, avagy önkormányzati tulajdonú munkáltatónál foglalkoztatottak aránya.

59. ábra: Köz- és magántulajdon aránya a végzettek aktuális munkahelyén

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 031

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

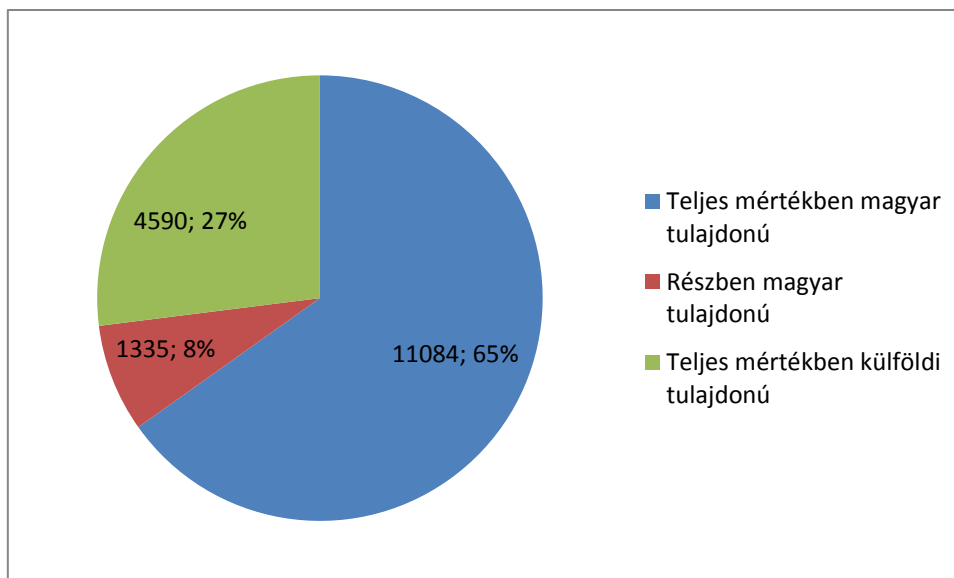
A köz- és magánszféra vállalatainak elkülönítése mellett a magyar, illetve külföldi tulajdonban lévő foglalkoztatókat külön vizsgáljuk. Eszerint a frissdiplomások kétharmada, 65 százaléka dolgozik magyar tulajdonú vállalatoknál, 27 százalékuk helyezkedett el teljes mértékben külföldi tulajdonban lévő foglalkoztatónál és összességében 8 százalékukat foglalkoztatják a vegyes (magyar és külföldi) tulajdoni megoszlású cégek.

60. ábra: Magyar és külföldi tulajdon aránya a végzettek aktuális munkahelyén

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 009

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A munkáltató összesített foglalkoztatott-létszámát tekintve 1000 fő feletti munkavállalót foglalkoztató cégnél a válaszadók 29 százaléka dolgozik. A kis- és közepes méretű (50 fős létszám alatti) vállalati szféra részesedése a foglalkoztatásból egyharmad körüli.

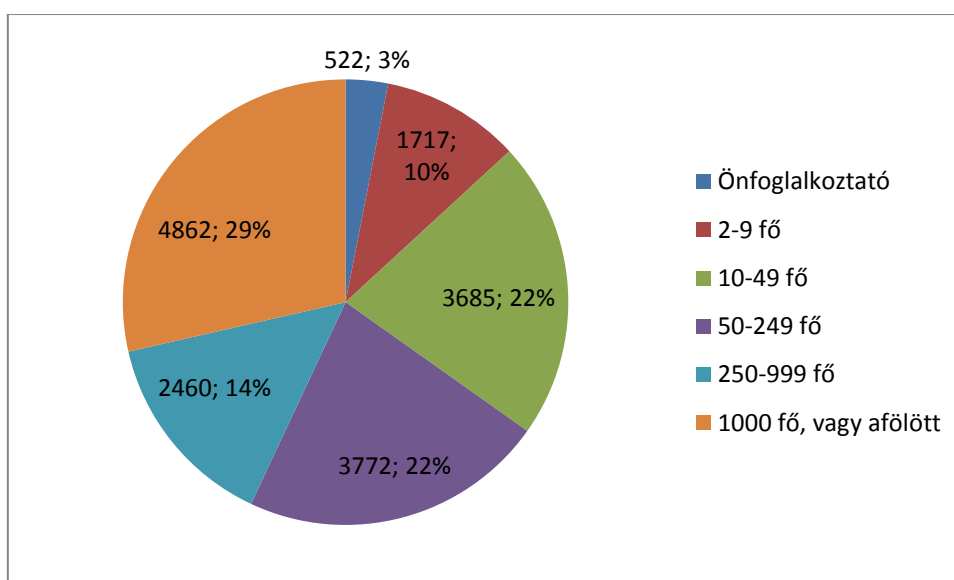
61. ábra: A végzettséget foglalkoztató cég létszáma

A foglalkoztatottak körében

A teljes (legnagyobb) munkavállalói létszám, több telephely esetén az anyavállalat összesített létszáma

Esetszám, százalék

N=17 018

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

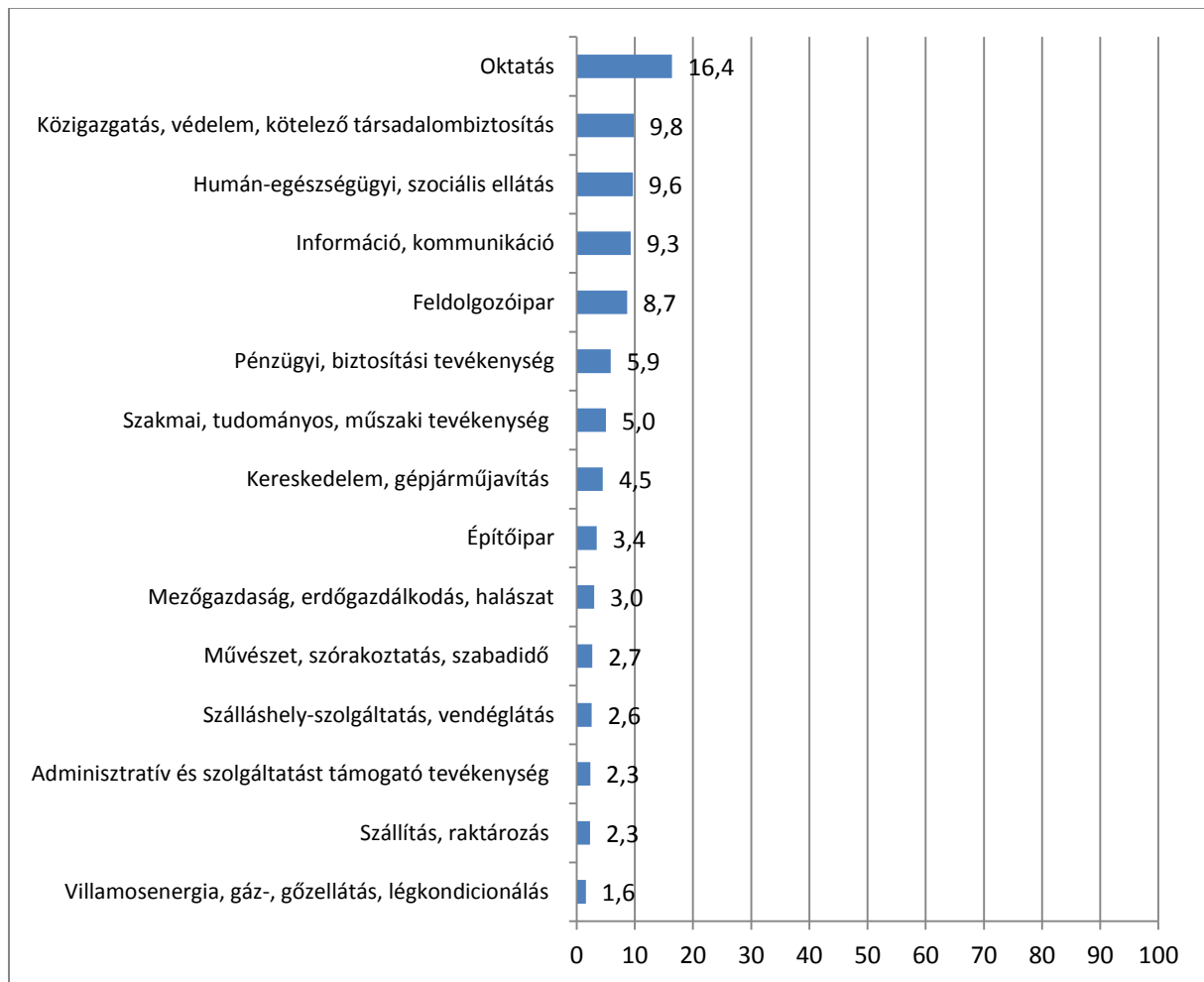
A munkáltató ágazatának besorolásakor a foglalkoztatott frissdiplomások legnagyobb arányban (16,4%) az oktatást jelölték meg. Tíz százalék körüli arányban vannak az egészségügy és szociális ellátás, a közigazgatás és az információs-kommunikációs ágazatokban működő foglalkoztatók.

62. ábra: A végzettek megoszlása a foglalkoztató ágazata szerint

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=15 264

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

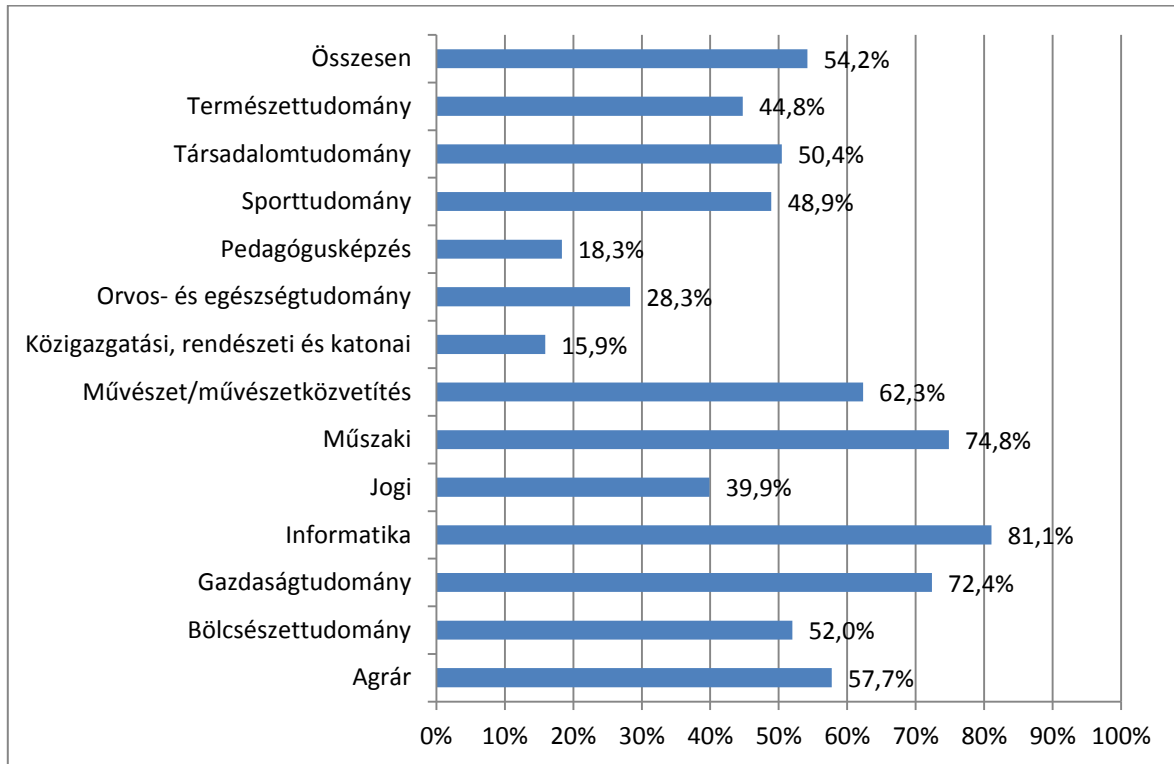
Képzési területi bontásban a magánszférában elhelyezkedők legmagasabb arányát az informatikai (81%), műszaki (75%), gazdasági (72%) szakterületek frissdiplomásai között találjuk. A pedagógiai, orvos- és egészségtudományi és közigazgatási diplomások alapvetően a közszféra foglalkoztatóihoz kötődnek.

63. ábra: Magántulajdonú cégnél dolgozók aránya képzési területi bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 919

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A külföldi tulajdonú cégeknél foglalkoztatottak esetében a kép a fentiekhez hasonló. Ezek a vállalatok főként műszaki, informatikai és gazdaságtudományi frissdiplomásokat foglalkoztatnak. Jogi, pedagógiai vagy közigazgatási diplomával lényegesen kisebb (5-12 százalék közti) az esély az elhelyezkedésre külföldi tulajdonú foglalkoztatónál.

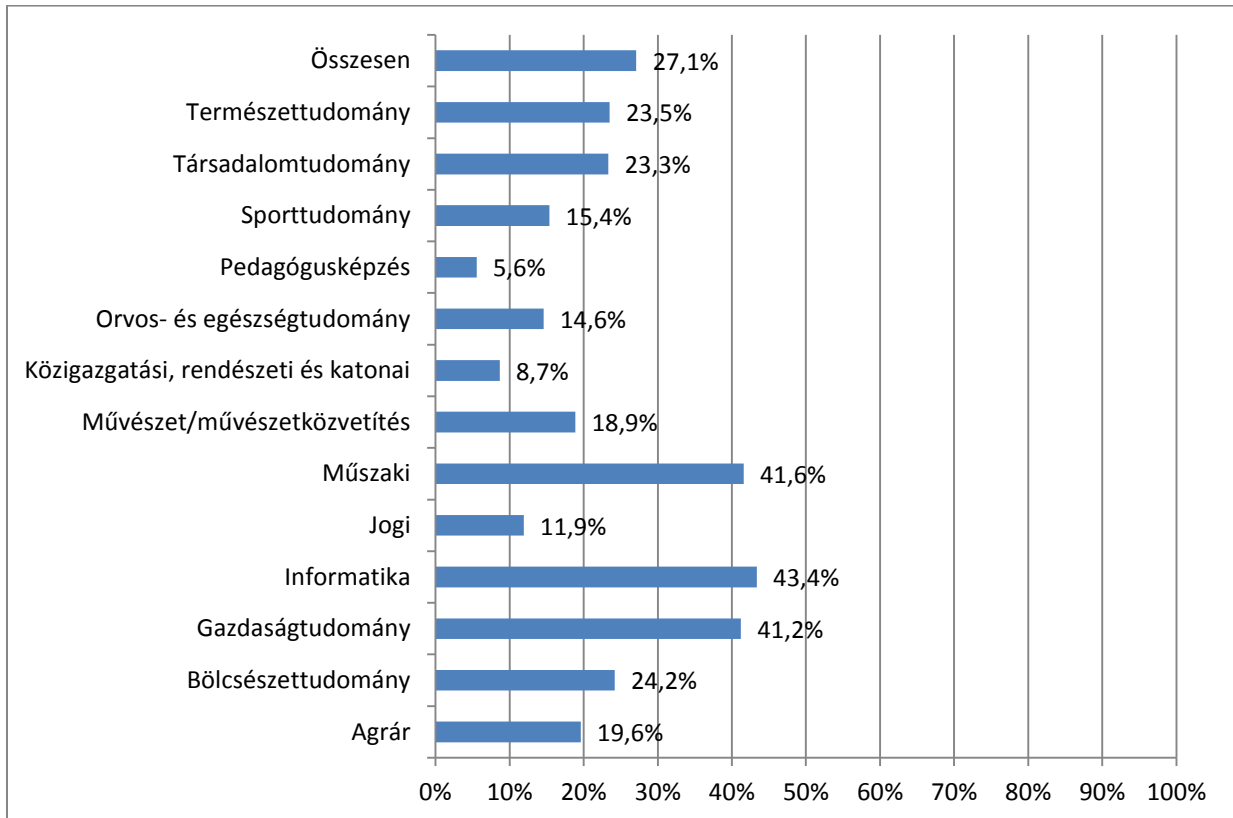

64. ábra: A teljes mértékben külföldi tulajdonú cégeknél dolgozók aránya képzési területi bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 902

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

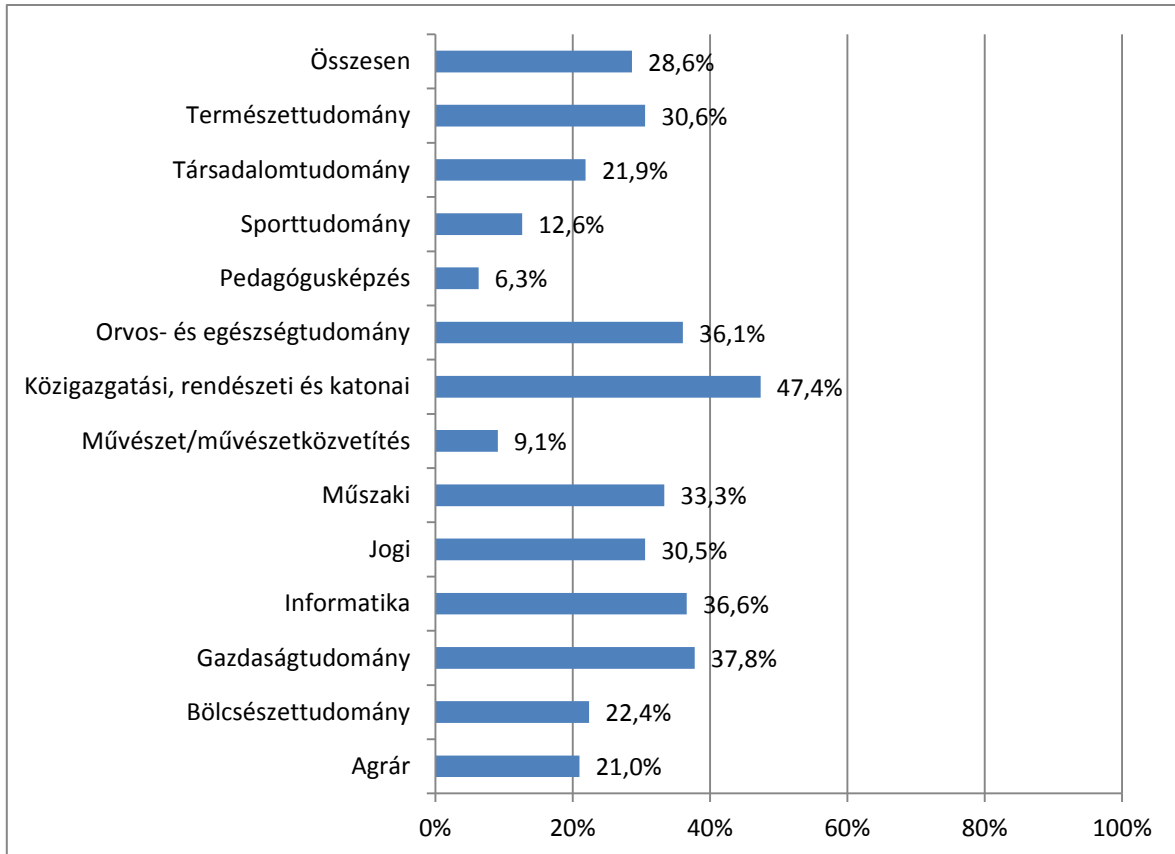
Az 1000 fő feletti foglalkoztatott létszámmal működő cégek ugyanakkor a magánszférához kapcsolódó műszaki, informatikai, gazdaságtudományi diplomások mellett a közszféra nagy szervezeteinél elhelyezkedő egészségügyi, jogi, közigazgatási végzettséggel rendelkezőket is nagy arányban foglalkoztatják.

65. ábra: Az 1000 fő feletti foglalkoztatott létszámú cégeknél dolgozók aránya képzési területi bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 913

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

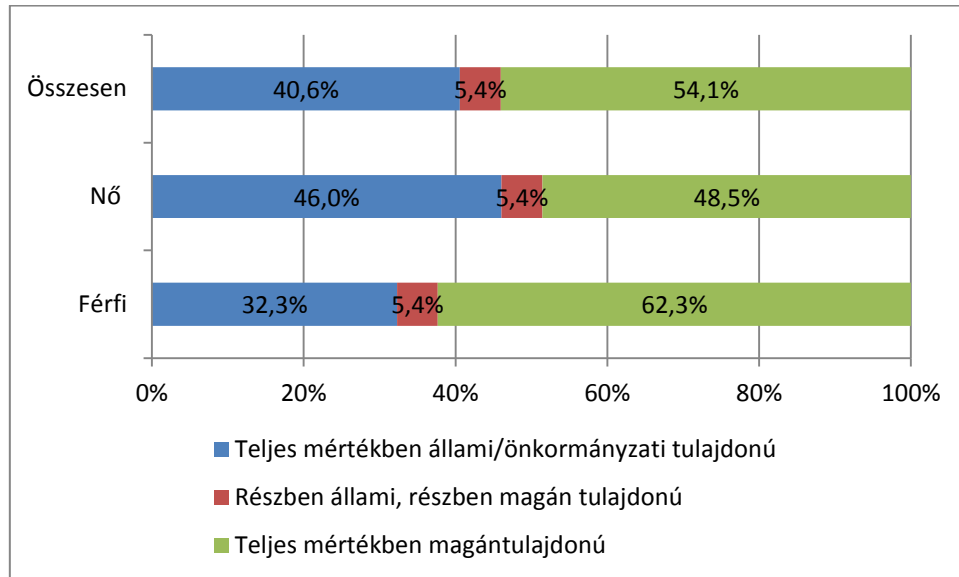
A frissdiplomások foglalkoztatási helyzetét nemek szerinti bontásban vizsgálva a nők és férfiak eltérő munkaerő-piaci betagozódását érzékelhetjük. Az eredmények értelmezése során azonban tekintettel kell lenni arra, hogy a nemi megoszlások képzési szakterületenként jelentős eltéréseket mutatnak, és ez nyilvánvalóan tükröződik az adatokban. Az eredmények azt mutatják, hogy a közsféra lényegesen nagyobb arányban foglalkoztatja a nőket, mint a férfiakat. Utóbbiak alig egyharmada (32,3%) vállal ebben a szférában állást a diplomázás utáni években, míg a nők között a közsférában elhelyezkedő frissdiplomások aránya 46 százalékos.

66. ábra: Köz- és magántulajdon aránya a végzetek aktuális munkahelyén nemek szerinti bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 850

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

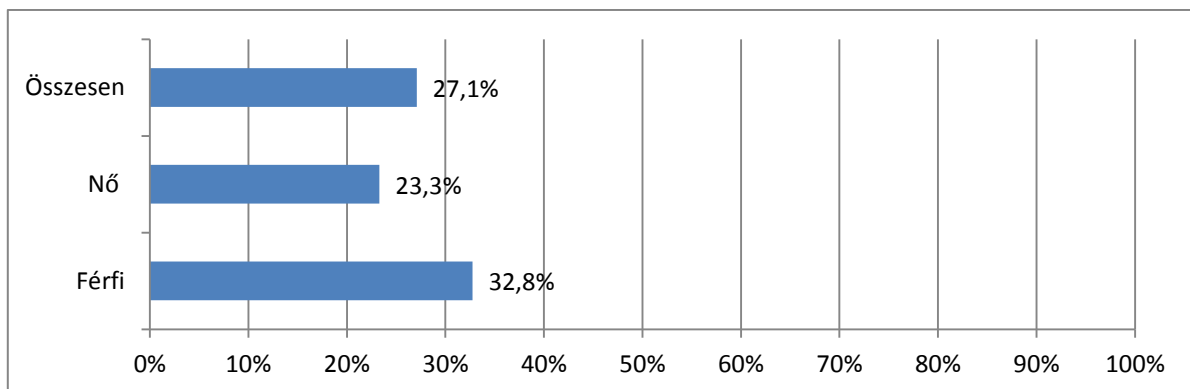
Míg külföldi tulajdonban lévő vállalatoknál a frissdiplomás férfiak egyharmada helyezkedik el, addig a nők körében lényegesen alacsonyabb, 23 százalékos ez az arány.

67. ábra: Külföldi tulajdonú cégeknél dolgozók aránya nemek szerinti bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 833

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A legnagyobb állami és magánfoglalkoztatókat egyaránt tartalmazó 1000 fő feletti munkavállalói létszám alapú kategorizálás úgyszintén a férfiak nagyobb (egyharmados) arányát mutatja (a nagyvállalatoknál foglalkoztatottak aránya a nők körében egynegyedes).

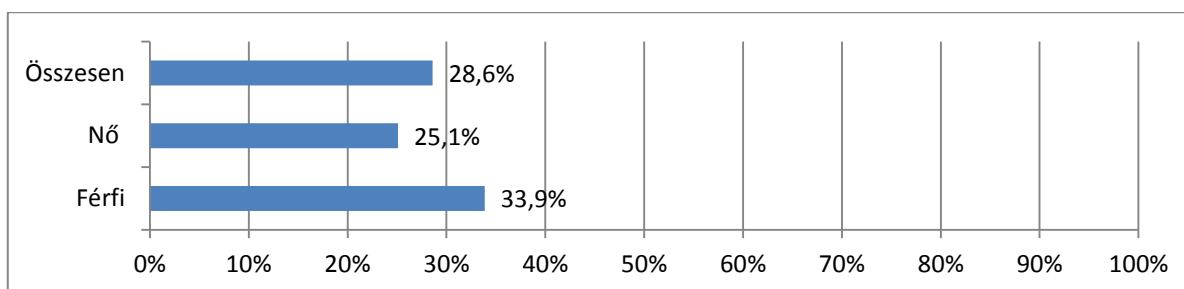
Ágazati bontásban azt találjuk, hogy míg a nők az oktatás, közigazgatás és egészségügy vállalataiban felülreprezentáltak, addig a férfiak aránya a feldolgozóipar, információs-kommunikációs ágazatokban működő munkáltatóknál magasabb.

68. ábra: Az 1000 fő feletti foglalkoztatott létszámú cégeknél dolgozók aránya nemek szerinti bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 847

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

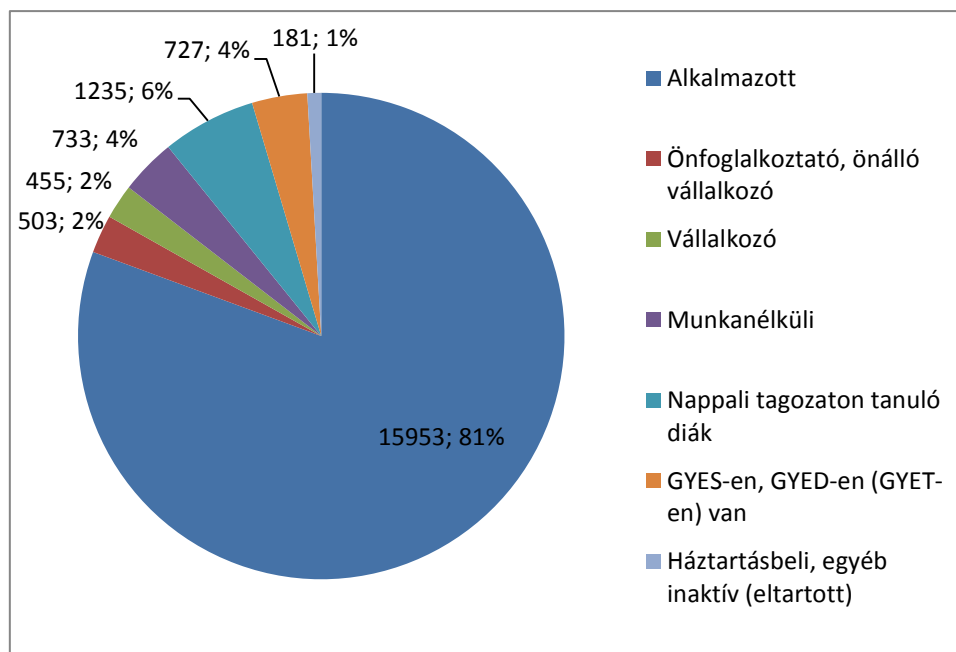
6.2. Munkanélküliség

A frissdiplomások körében a megkeresésük során tapasztalható munkanélküliség értelmezéséhez viszonyítási alapnak a KSH 2015. április-júniusban (a pályakövetési adatfelvétel idején) mért adatait vehetjük alapul (KSH Gyorstájékoztató, 2015. július 29.). Eszerint a vizsgált időszakban a 25–54 évesek, azaz az ún. legjobb munkavállalási korúak munkanélküliségi rátája 6,1 százalékos volt. Ugyanakkor a fiatal korosztályon belül (a 15–24 éves korosztályban) a KSH által mért munkanélküliségi ráta 17,8%-os. A 2015 tavaszán zajlott pályakövetési kutatások során a végzettek az aktuális munkaerő-piaci státuszukat tekintve 4 százalékban számoltak be munkanélküliségről, ráadásul ez alatt a szubjektív megélt, ám nem regisztrált munkanélküliséget is érthették a válaszadók (épp ezért nem is munkanélküliségi rátáról, hanem a munkanélküliek arányáról beszélünk az értelmezés során). Ez alapján már a diplomás pálya kezdetén is az országos átlagnál alacsonyabb munkanélküliségi arányt találunk a diplomások körében. A végzettek fő foglalkoztatási státuszának vizsgálata azt is mutatja, hogy döntő többségük (kb. 81%) a megkeresésük során alkalmazottként dolgozott. Az önfoglalkoztatók, vállalkozók aránya 2 százalékos. A frissdiplomások 6 százalékát a megkeresésük során felsőoktatási hallgatói (fő) státuszban találtuk.

69. ábra: A végzettek aktuális munkaerő-piaci státusza

Esetszám, százalék

N=19 788

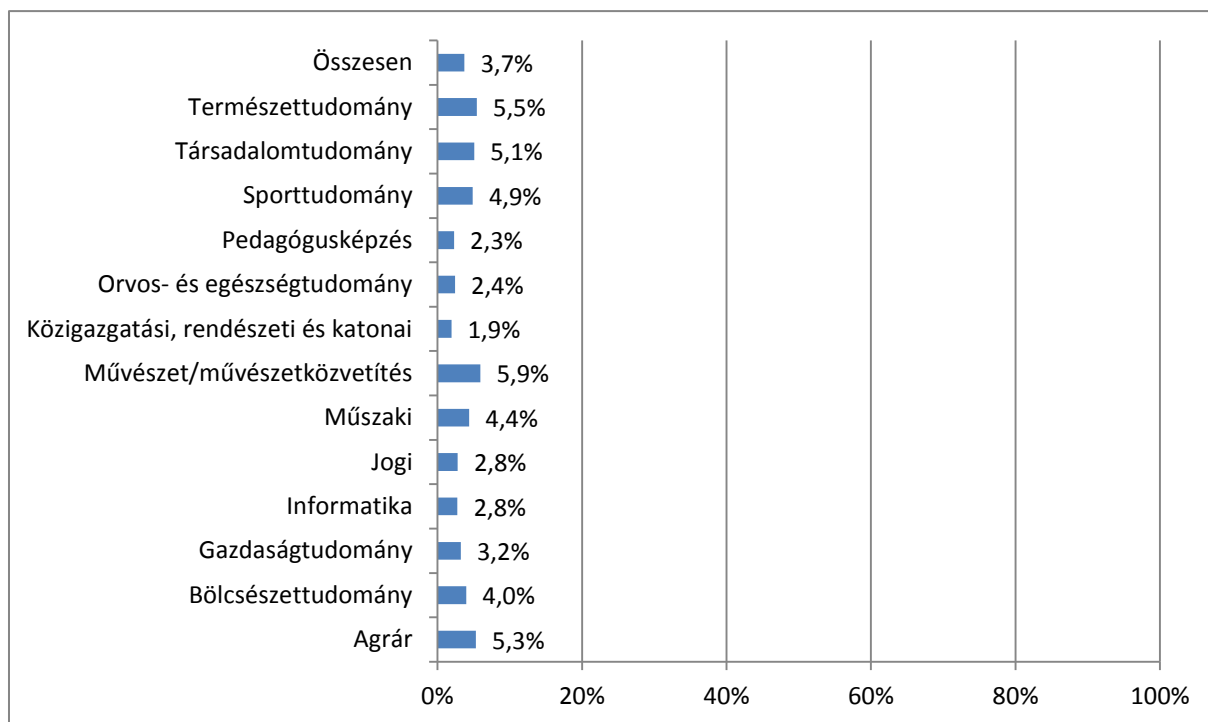

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A munkanélküli státusz aránya az egyes képzési területek végzettjei közül a legkedvezőbb – 2 százalék alatti – a közigazgatási területeken diplomázók között. De ugyancsak alacsony (3 százalék alatti) arányt találunk az egészségügyi, pedagógiai, jogi és informatikai diplomával rendelkezők körében. Öt százalék feletti munkanélküliségről számoltak be a művészeti, agrár, természet- és társadalomtudományi frissdiplomások.

70. ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya képzési területi bontásban

Százalék
N=19 637

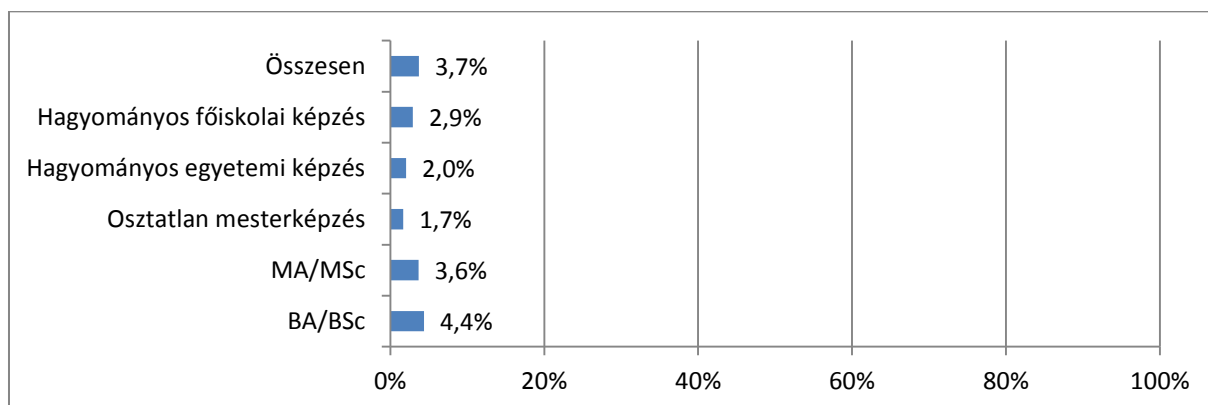

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A diploma képzési szintje szerinti bontásban a legmagasabb (4,4 százalékos) munkanélküliségi arányt a végzést követő években a bachelor szinten végzettek körében tapasztalhatjuk. E tekintetben a legkedvezőbb helyzetben az egységes és osztatlan képzési formában diplomát szerzettek vannak, melyek körében mindössze 1,7 százalék a megkereséskor fő státuszukat tekintve munkanélküliek aránya.

71. ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya képzési szint szerinti bontásban

Százalék
N=19 645

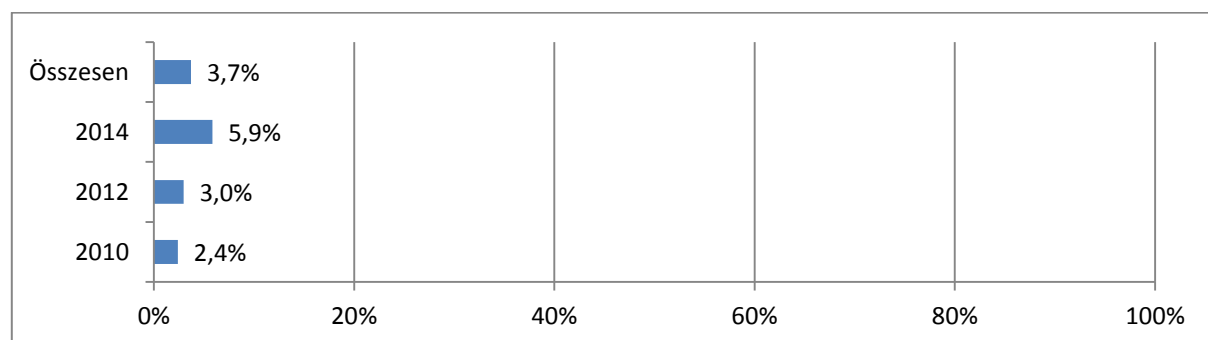

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A diplomás pályakövetési vizsgálat során egy-három-öt évvel a végzettség megszerzése után felkeresett frissdiplomások körében a végzéstől számított idő előrehaladtával egyre csökkent a munkanélküliségről beszámoló aránya. Erre a legnagyobb esély – méréseink szerint – a végzést követő évben van (5,9%). Az öt éve diplomázottak körében a munkanélküliek aránya mindössze 2,4%.

72. ábra: A megkereséskor munkanélküliek aránya a végzés éve szerinti bontásban

Százalékos megoszlás
N=19 617

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

6.3. A foglalkoztatás formái

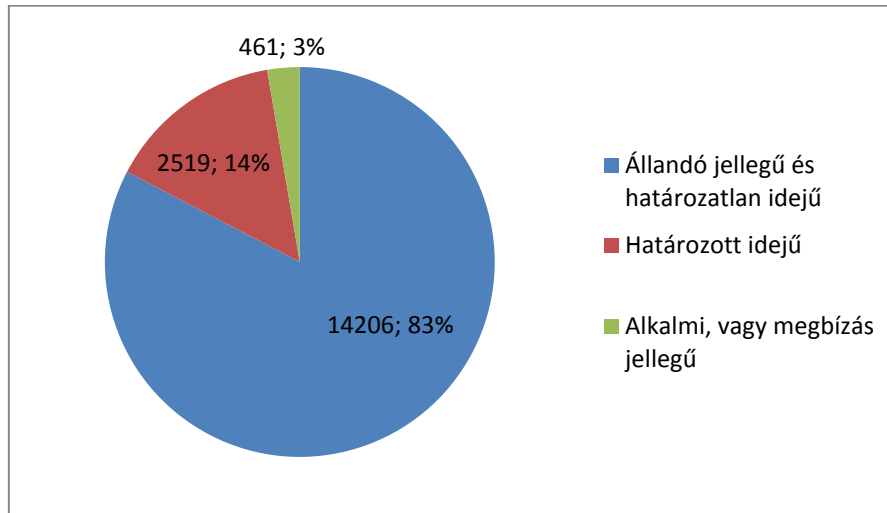
A foglalkoztatási helyzet vizsgálatát a munkaerő-piaci státuszukat tekintve foglalkoztatottak alcsoportján végezzük el. A foglalkoztatásban lévő frissdiplomások az esetek 83 százalékában állandó jellegű és határozatlan idejű munkaszerződéssel dolgoznak. A határozott idejű szerződések aránya 14 százalék, az alkalmi munkavégzés súlya elenyésző, 3 százalékos.

73. ábra: A munkaviszony formája

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 186

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

Az alkalmazási forma képzési területi vizsgálata során az állandó jellegű, határozatlan idejű munkaszerződésnél kisebb foglalkoztatási biztonságot jelentő határozott idejű alkalmazási formában az átlagnál nagyobb arányban dolgoznak a természettudományi (27,7%), valamint a sporttudományi képzési területek (27,6%) frissdiplomásai. Az alkalmi jellegű munkavégzés a művészet/művészetközvetítés területén diplomát szerzettek körében jelentősen gyakoribb az átlagnál, súlya meghaladja a 16 százalékot.

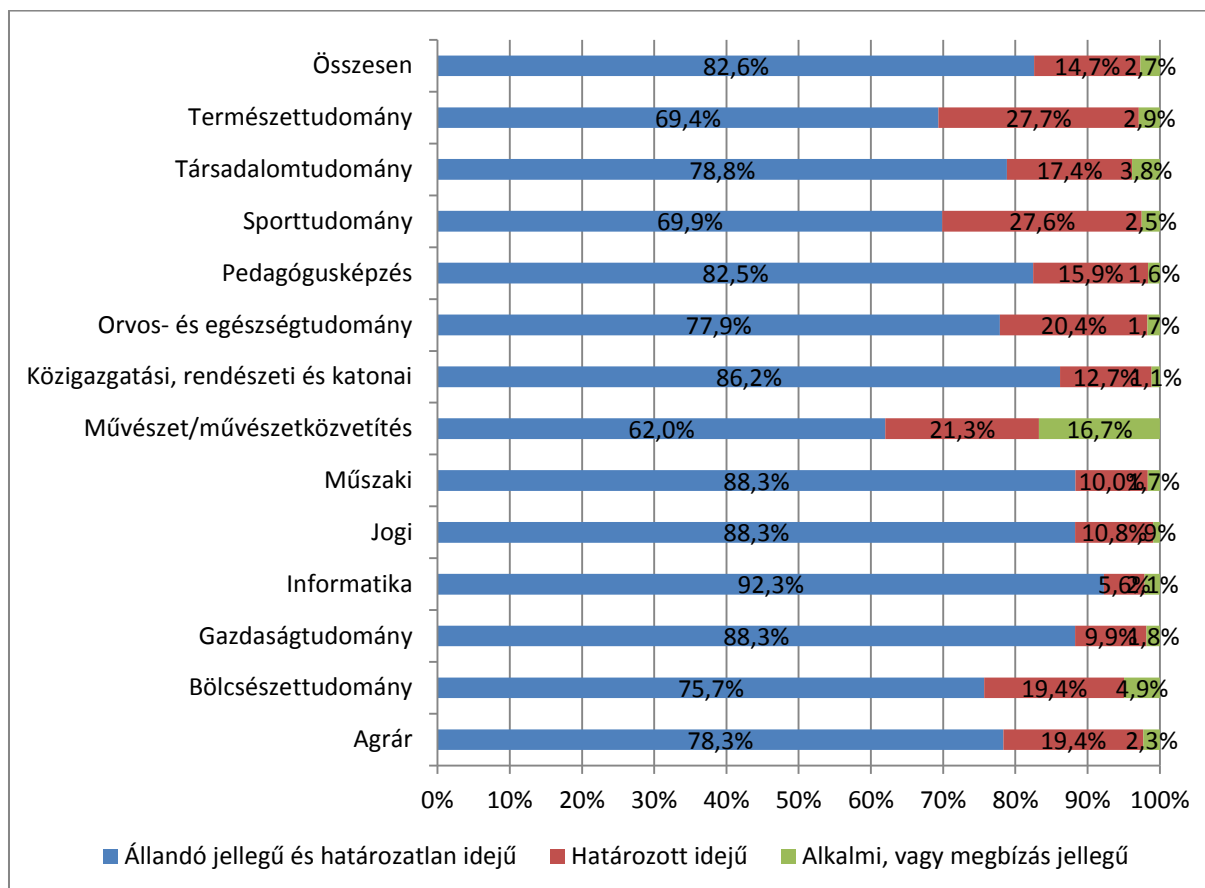

74. ábra: Az alkalmazás formája képzési területenként

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=17 070

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

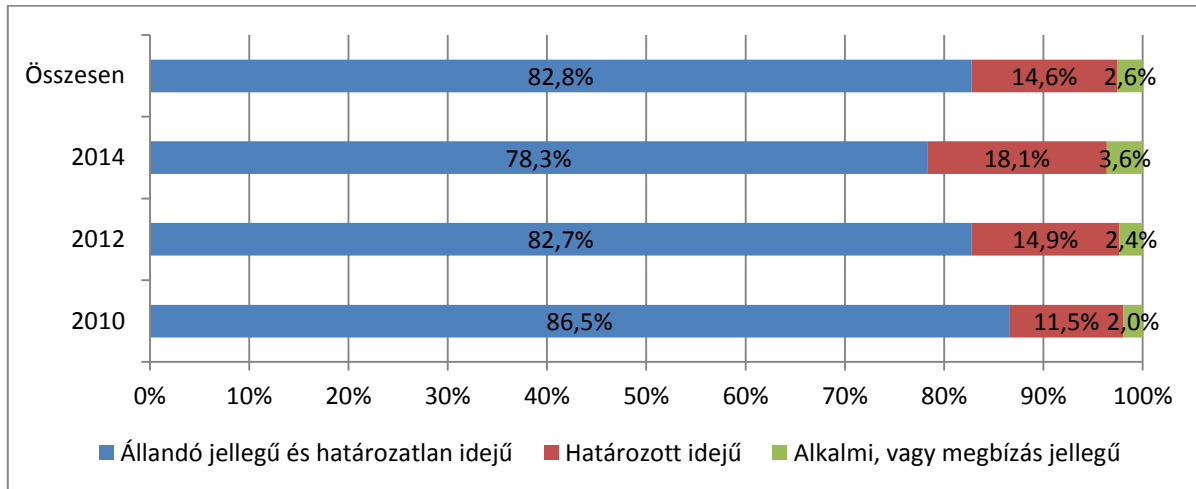
A munkaerőpiacon diplomásként eltöltött évek a foglalkoztatás stabilitásának erősödését eredményezik. Az alkalmazási formák végzés éve szerinti megoszlása alapján a határozatlan idejű foglalkoztatási formában dolgozók aránya a kilépés utáni évektől kezdve folyamatosan nő. A végzés után 5 évvel már 86,5 százalékot ér el.

75. ábra: Az alkalmazás formája a végzés éve szerint

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=17 041

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

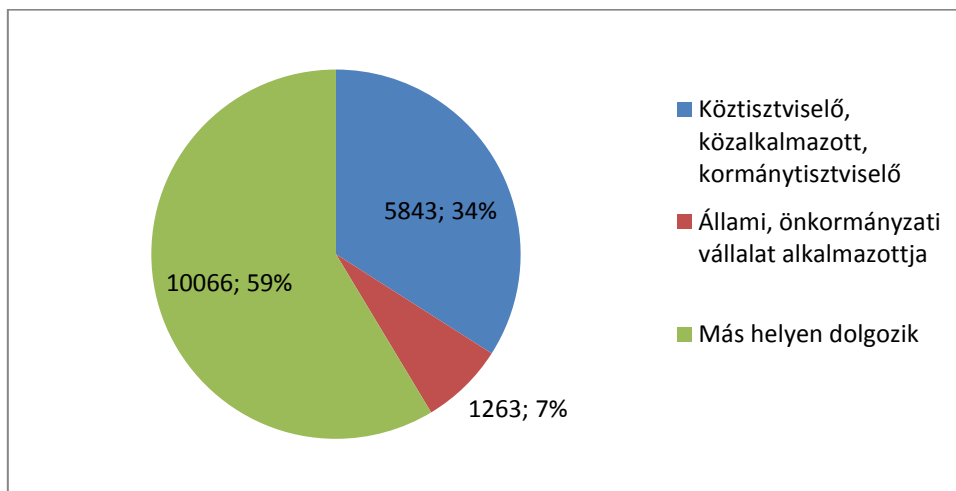
A végzetek foglalkoztatási jellemzői – összhangban a foglalkoztató magán és közszféra szerinti besorolásával – a magánszféra enyhe túlsúlyát mutatják. A végzetek 34 százalékát találjuk köztisztviselői, közalkalmazotti, avagy kormánytisztviselői státuszban. További 7 százalékuk nem az előbbi formában, de foglalkoztatottként szintén a közszférához kötődik. A foglalkoztatásban álló válaszadók 59 százaléka a magánszféra alkalmazottjaként dolgozik.

76. ábra: A foglalkoztatás típusa

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 171

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

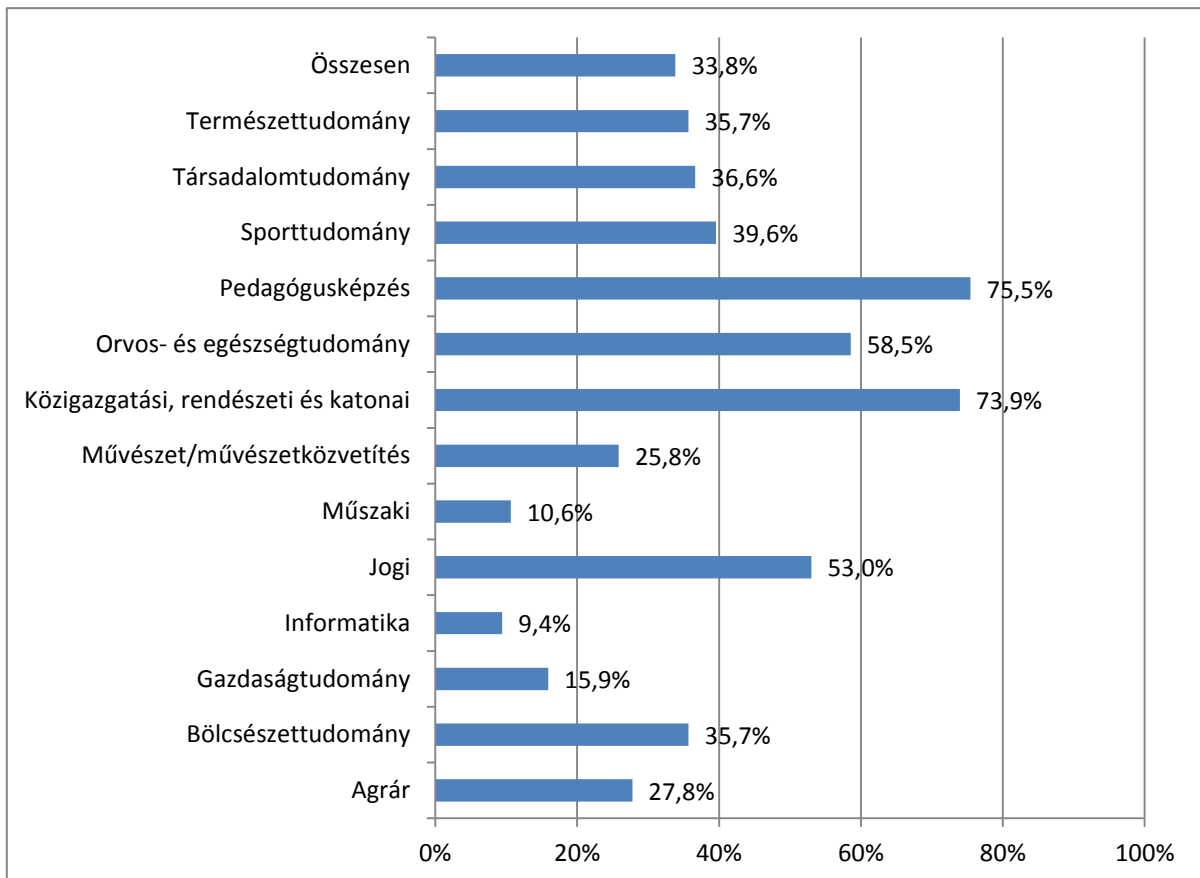
A közszférában foglalkoztatottak átlagosan egyharmados arányát jóval meghaladja a közalkalmazottként vagy kormánytisztviselőként alkalmazottak jogi (53%), közigazgatási (74%), pedagógiai (75,5%), avagy orvosi-egészségügyi (58,5%) képzési területeken mért aránya. Ezek inkább a közszféra foglalkoztatóihoz kötődő szakterületek.

77. ábra: Közalkalmazottak/köztisztviselők aránya képzési területenként

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=17 063

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

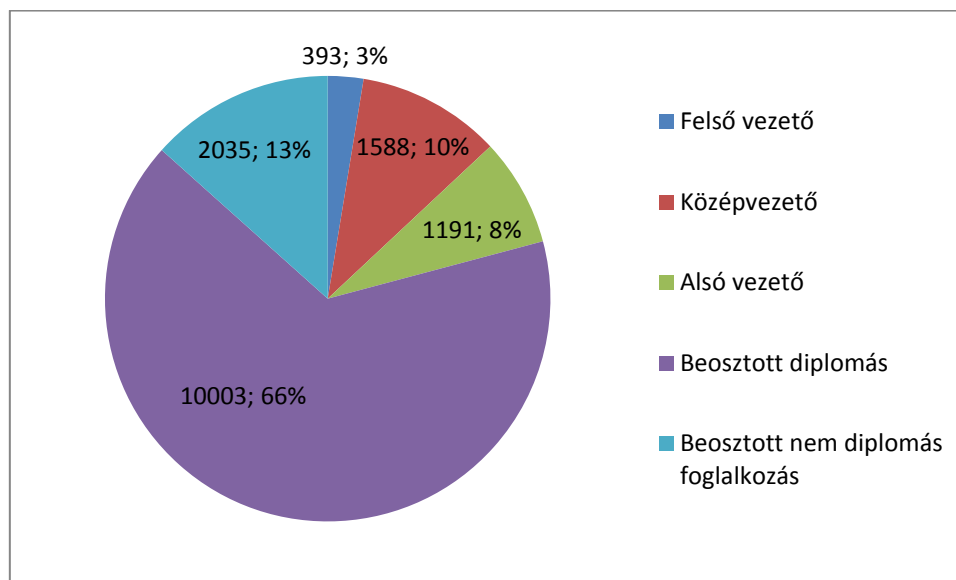
Össességében az alkalmazottként dolgozó frissdiplomások egyötöde tölt be munkahelyén vezető pozíciót. Ezek között a középszint a leggyakoribb. A foglalkoztatási hierarchia másik pólusán álló 13 százalék beosztottként nem diplomás pozícióban dolgozik. Az alkalmazottként dolgozó frissdiplomások döntő többségét (66 százalék) azonban beosztott diplomásként alkalmazzák a végzettséget követő években.

78. ábra: Vezetőként dolgozók aránya

Az alkalmazottként dolgozók körében

Esetszám, százalék

N=15 210

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

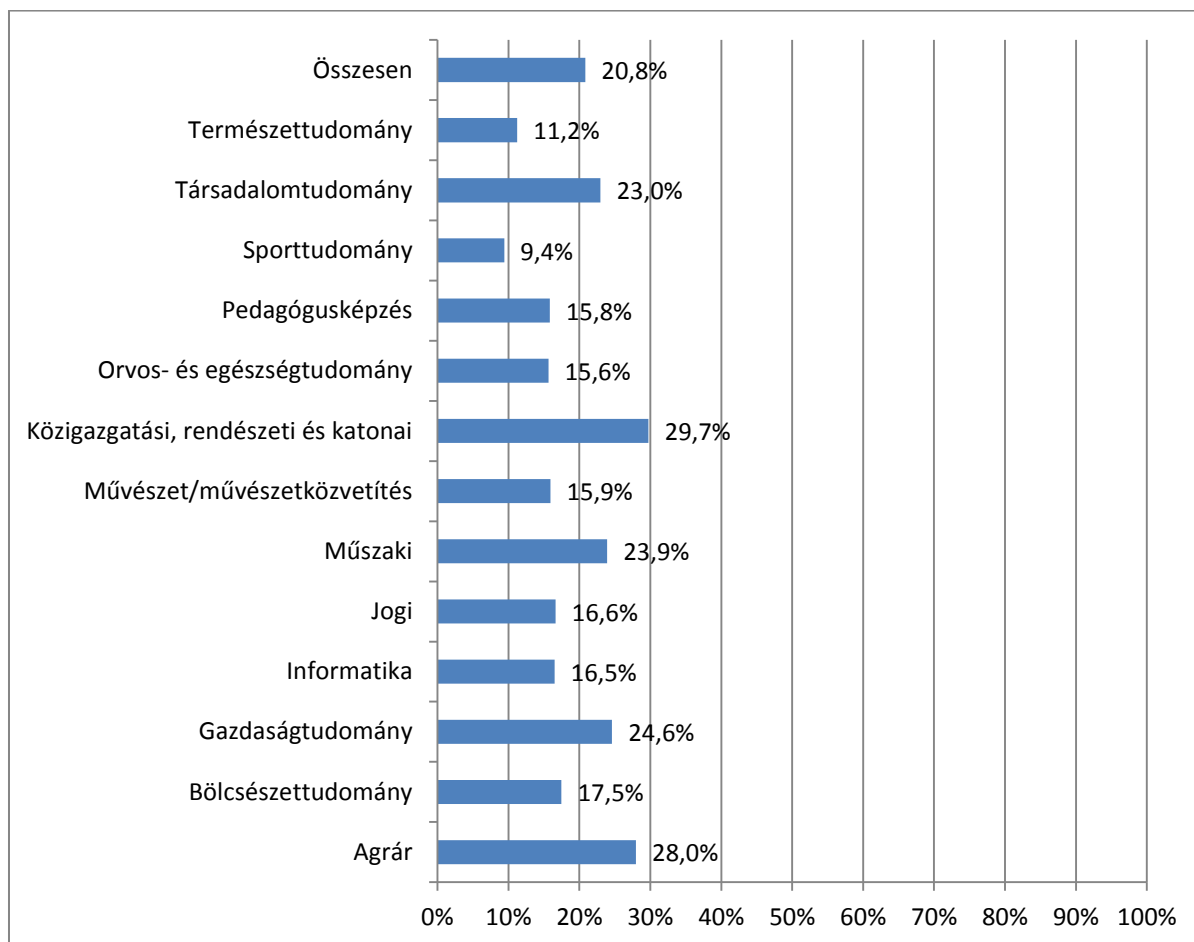
A diplomaszerezés utáni néhány évben a vezető pozíciót betöltők aránya képzési területi bontásban a közigazgatási és agrártudományi szakterületek végzettjei körében haladja meg az átlagot. A vezető pozíciót betöltők súlya mindkét esetben legalább 28 százalékos arányt mutat. Természettudományi (11,2%) vagy sporttudományi (9,4%) diplomával az átlagnál kisebb a gyakorisága annak, hogy egy frissdiplomás vezető pozícióban dolgozik a végzést követő néhány éven belül.

79. ábra: Vezető pozícióban dolgozók aránya képzési terület szerint

Alkalmazottként foglalkoztatottak körében

Százalék

N=15 183

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

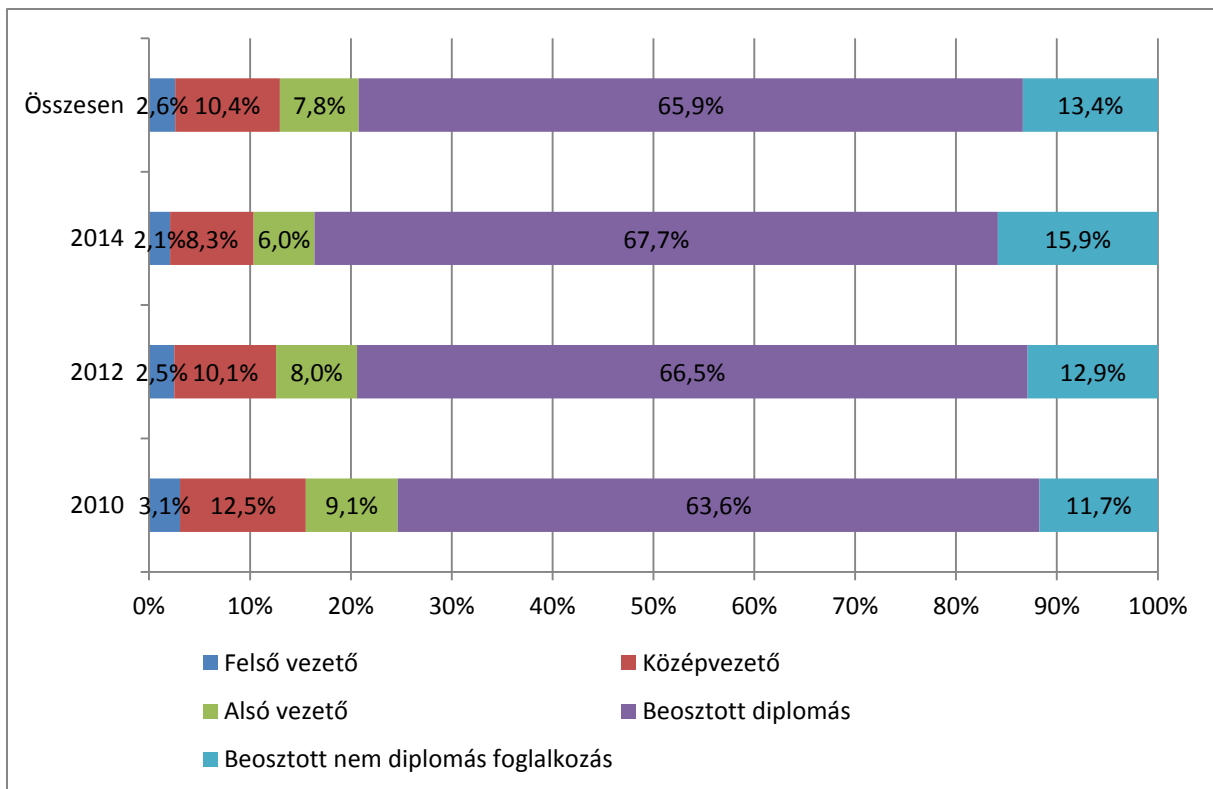
A diplomázást követő években zajló karrierépítési folyamatokat jól mutatja, ahogyan a vezető pozíció betöltésének lehetősége a végzést követő években fokozatosan növekszik, miközben a diplomászerzéstől távolodva egyre csökken azoknak az aránya, akik munkahelyükön beosztott nem diplomás feladatkört látnak el.

80. ábra: A végzetek beosztása a végzés éve szerint

Alkalmazottként foglalkoztatottak körében

Százalék

N=15 119

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

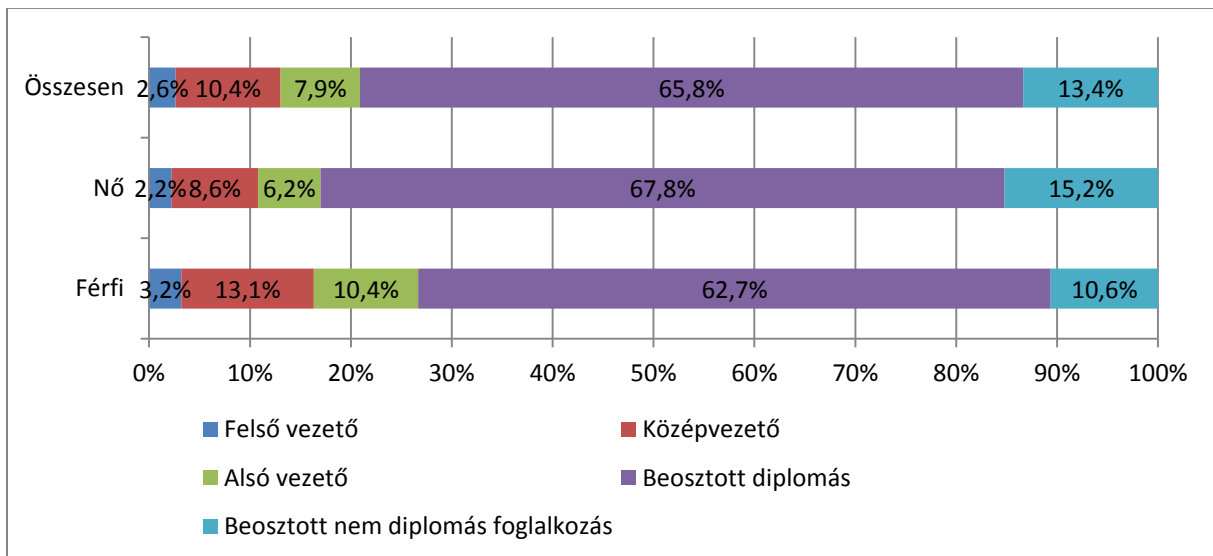
A vezető pozíció gyakoriságát nemek szerinti bontásban elemezve minden vezetői szinten a vezető beosztásban dolgozó férfiak jelentősen nagyobb arányát találjuk. A nem diplomás foglalkozás lényegesen gyakrabban fordul elő a nők körében.

81. ábra: Vezető pozícióban dolgozók aránya nemek szerint

Alkalmazottként foglalkoztatottak körében

Százalék

N=14 958

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

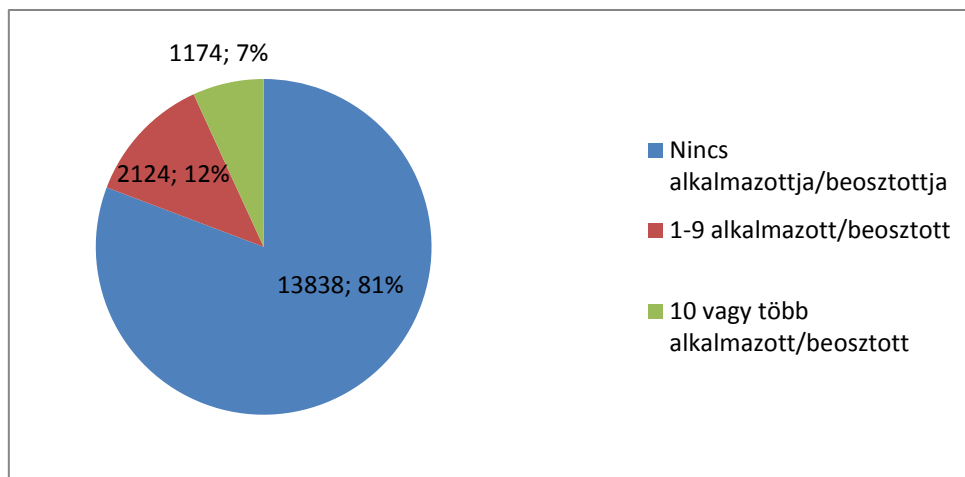
A beosztottak/alkalmazottak számának alakulása a vezető pozíció megoszlásához hasonló képet mutat. A válaszadók 81 százalékának nincs beosztottja, 10 vagy több alkalmazott munkáját mindössze a végzettek 7 százaléka irányítja. (Az eredmények kissé eltérő alakulását az okozhatja, hogy e kérdésben az alkalmazottként foglalkoztatottak mellett az önálló vállalkozók válaszait is vizsgáljuk.)

82. ábra: Alkalmazottak, beosztottak száma

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 136

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

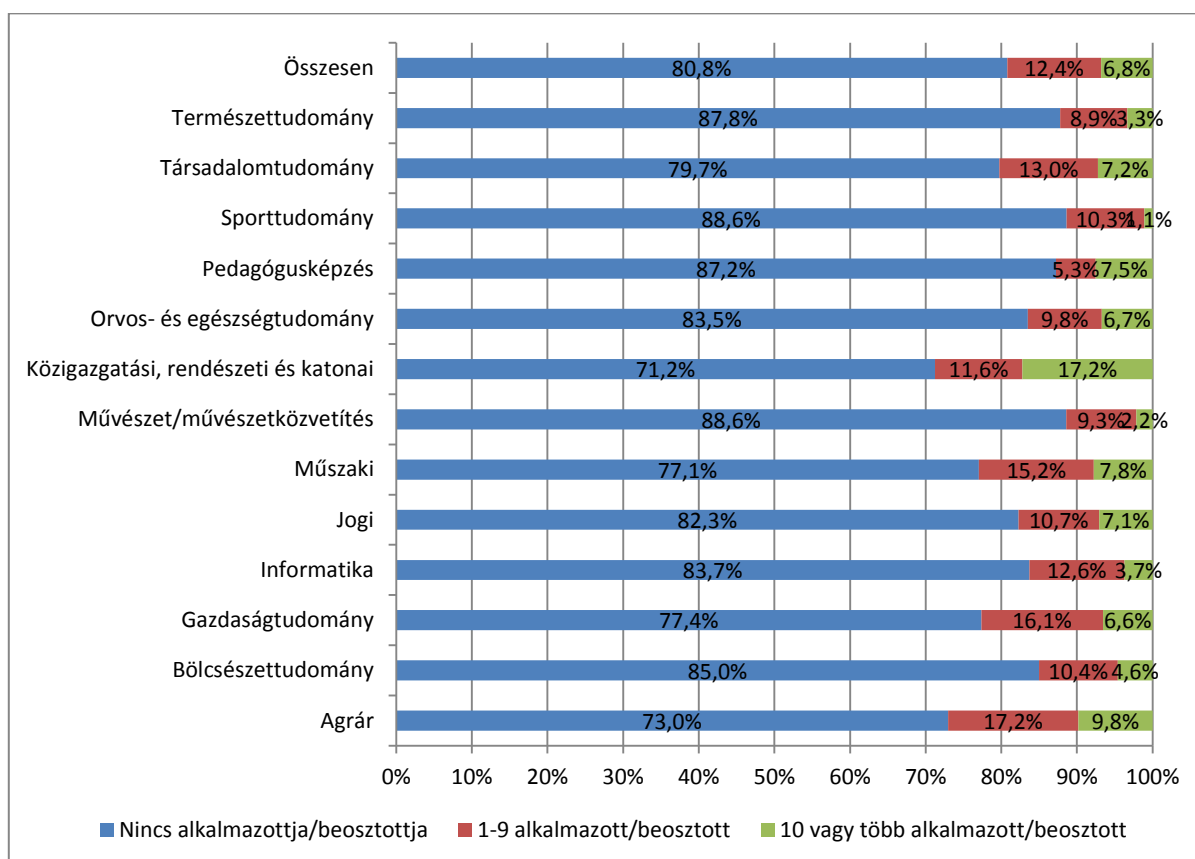
A képzési területi bontás azt mutatja, hogy a legnagyobb esély arra, hogy egy frissdiplomásnak beosztottjai legyenek, a közigazgatási és agrár szakterületeken adódik.

83. ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma képzési területenként

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=17 024

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

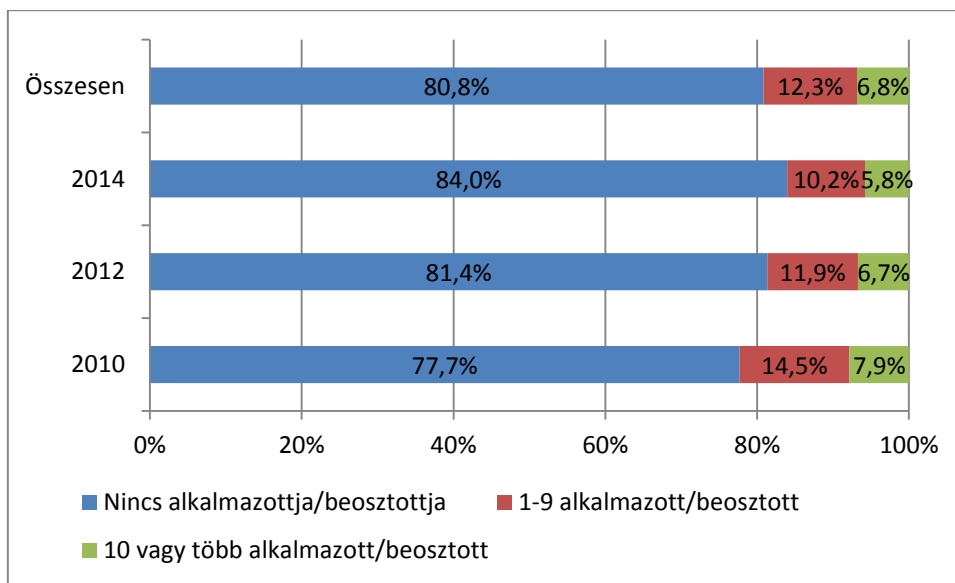
A végzettség megszerzésének éve itt is – akárcsak a vezető pozíció vizsgálatokor – jól mutatja a diplomás életpálya előrehaladását. A régebben végzettek egyértelműen nagyobb arányban irányítják beosztottak munkáját.

84. ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma a végzés éve szerint

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 989

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

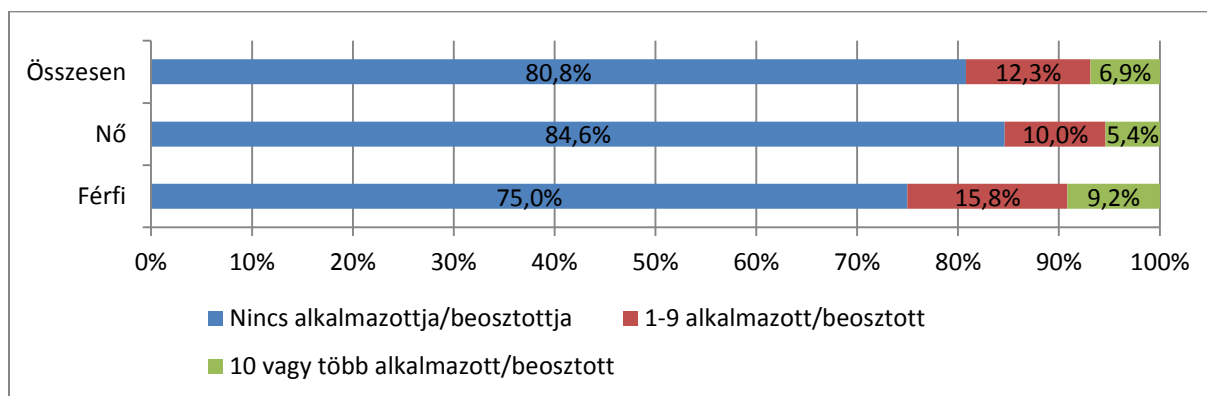
A nemek közti foglalkoztatási és pozícióbeli különbségek itt is leképeződnek: a férfiak esetében lényegesen nagyobb (25%) a beosztottak/alkalmazottak munkáját irányítók aránya, mint a női diplomások között (15%).

85. ábra: Alkalmazottak/beosztottak száma nemek szerint

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16928

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

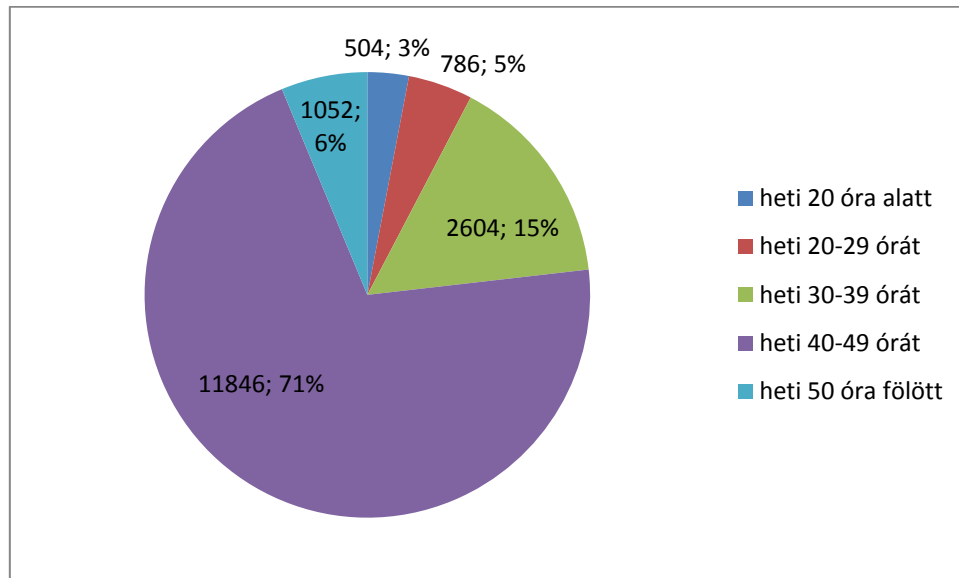
A foglalkoztatott frissdiplomások körében a negyven órát nem elérő, részmunkaidős foglalkoztatás aránya összességében 23 százalékos. A döntő többség (71%) heti negyven órás munkakörben dolgozik.

86. ábra: A végzettek munkaidő szerinti megoszlása

A foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=16 792

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

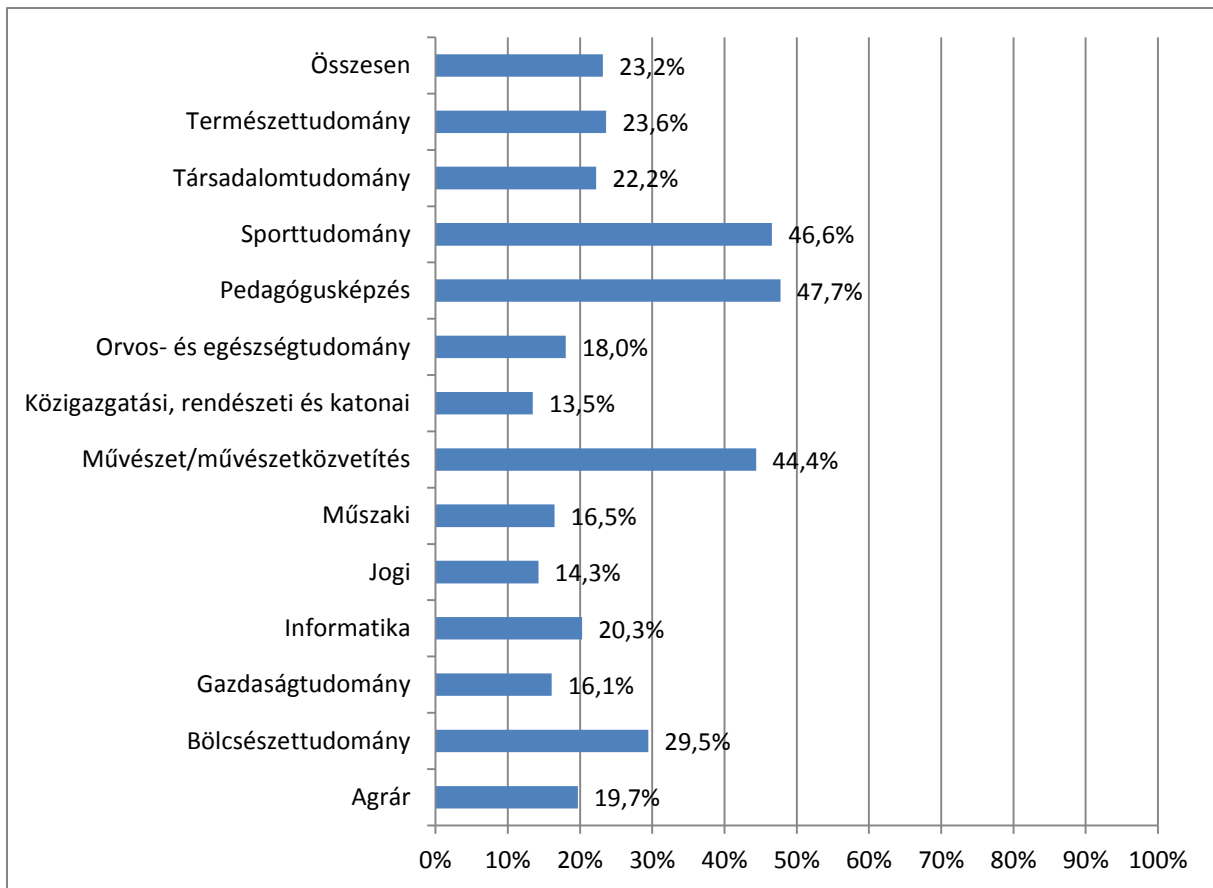
A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya az átlagos 23 százalékot a sporttudomány (46,6%), pedagógusképzés (47,7%) és művészeti szakterületek (44,4%) diplomásai körében haladja meg. Az átlagnál lényegesen ritkább a részdős foglalkoztatás a közigazgatási (13,5%) és jogi (14,3%) diplomások körében.

87. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya képzési területenként

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 689

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

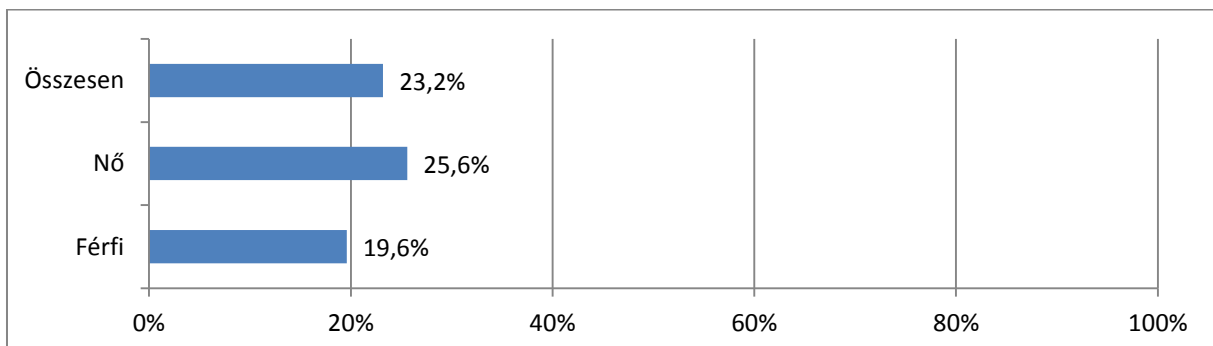
A nőket a férfiaknál nagyobb, egynegyedes arányban foglalkoztatják heti 40 órát el nem érő munkaidejű alkalmazási formákban.

88. ábra: Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya nemek szerint

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 721

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

6.4. Külföldi munkavégzés

A fentiekben a frissdiplomások körében a végzés óta történt külföldi munkatapasztalat-szerzést elemeztük. Az alábbiakban az aktuális munkaerő-piaci helyzetre vonatkozóan végezzük el a megkereséskor külföldön dolgozó végzettek elemzését. A válaszadó frissdiplomások közül a foglalkoztatottak körében 7,7 százalék jelezte, hogy a megkeresés időpontjában külföldön dolgozik.

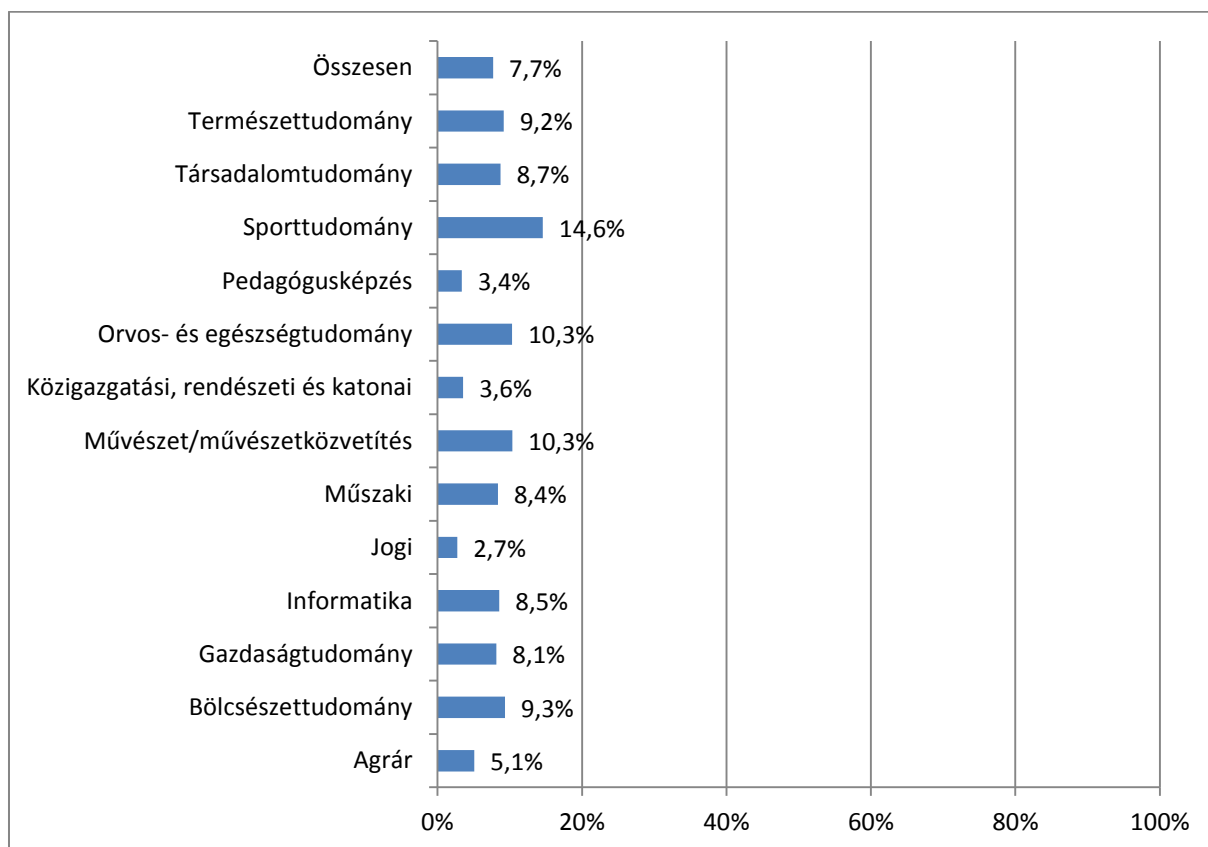
Ez az arány képzési területi bontásban eltéréseket mutat. A külföldi munkavállalás az átlagnál gyakoribb – 10 százalék feletti – az orvos- és egészségtudományi (10,3%), a művészeti (10,3%) és a sporttudományi (14,6%) diplomások körében. Kimondottan ritkának (4 százalékos előfordulási gyakoriság alattinak) mondhatjuk az előfordulását a közigazgatási, jogi és pedagógiai diplomát szerzettek körében.

89. ábra: A megkereséskor külföldön dolgozók aránya képzési területi bontásban

A foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 971

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

6.5. Illeszkedés

Az illeszkedés vizsgálata során a diplomás pályakövetés részeként egyrészt a végzett munka tartalma és a tanulmányok szakterülete közti kapcsolatot tárjuk fel (horizontális illeszkedés), másrészt a diploma és a munka ellátásához szükséges végzettségi szint kapcsolatát vizsgáljuk (vertikális illeszkedés).

A foglalkoztatottak körében a végzett munka szakterületi illeszkedése az esetek többségében, 79 százalékában megvalósul. Ez nem feltétlenül jelent kizárólagosságot, többnyire (60%) arról van szó, hogy a végzett munka ellátása megköveteli a szakterületi vagy ahhoz kapcsolódó végzettséget. Szoros egyezésről a munka és végzettség között az esetek 19 százalékában számolnak be a frissdiplomások. A nem tanulmányaik szakterületén dolgozók – e tekintetben végzettségük szerint pályaelhagyók – aránya összességében 21 százalék. Ezek között vannak 6 százaléknyan, akik szakképzettséget nem igénylő munkát végeznek.

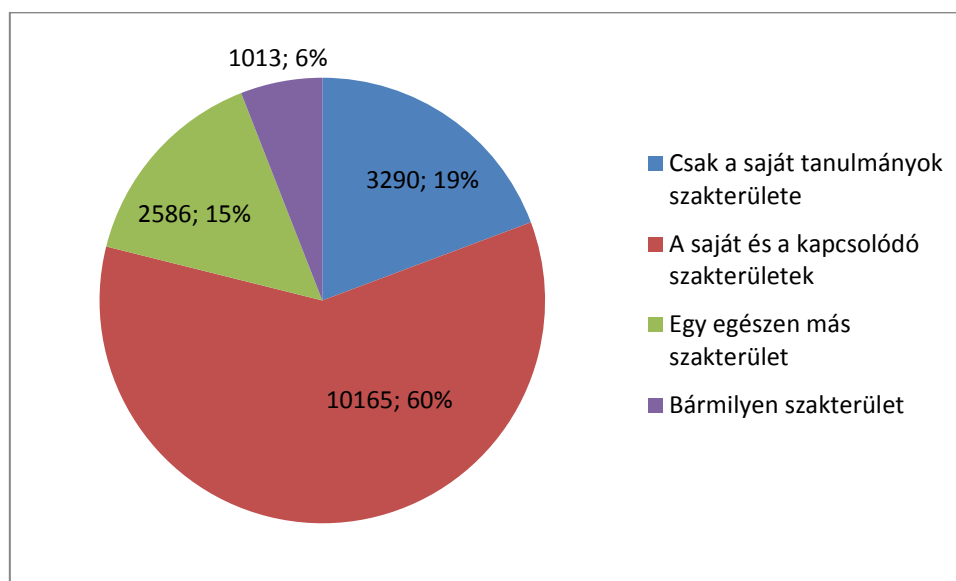
90. ábra: A végzett munka illeszkedése a tanulmányok szakterületéhez

Milyen szakterület felel meg leginkább jelenlegi munkájának?

Foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=17 055

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

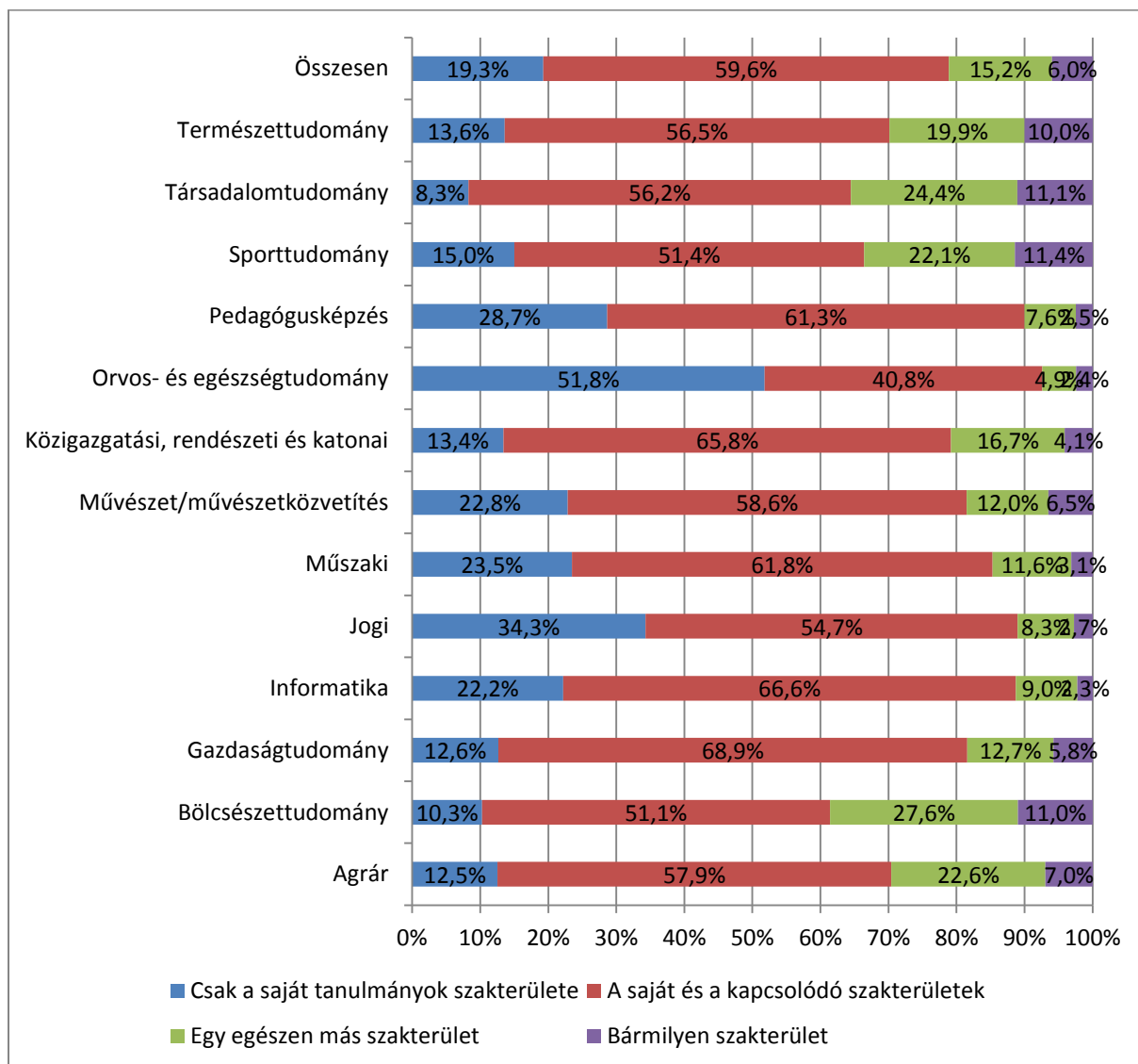
A nem felsőfokú tanulmányaik szakterületén dolgozók aránya a bölcsészettudományi szakterületen a legnagyobb (38,6%), de az átlagnál lényegesen magasabb, egyharmados a sport (33,5%) és a társadalomtudományi (35,5%) diplomások körében is. Ugyanakkor erősen szakterülethez kapcsolódóak az orvos- és egészségtudományi, jogi, pedagógiai, műszaki és informatikai diplomákkal betölthető munkakörök. Ezeken a képzési területeken végzettek döntő többsége tanulmányai szakterületén – horizontálisan jól illeszkedő munkakörben – helyezkedett el.

91. ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése képzési területek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16947

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

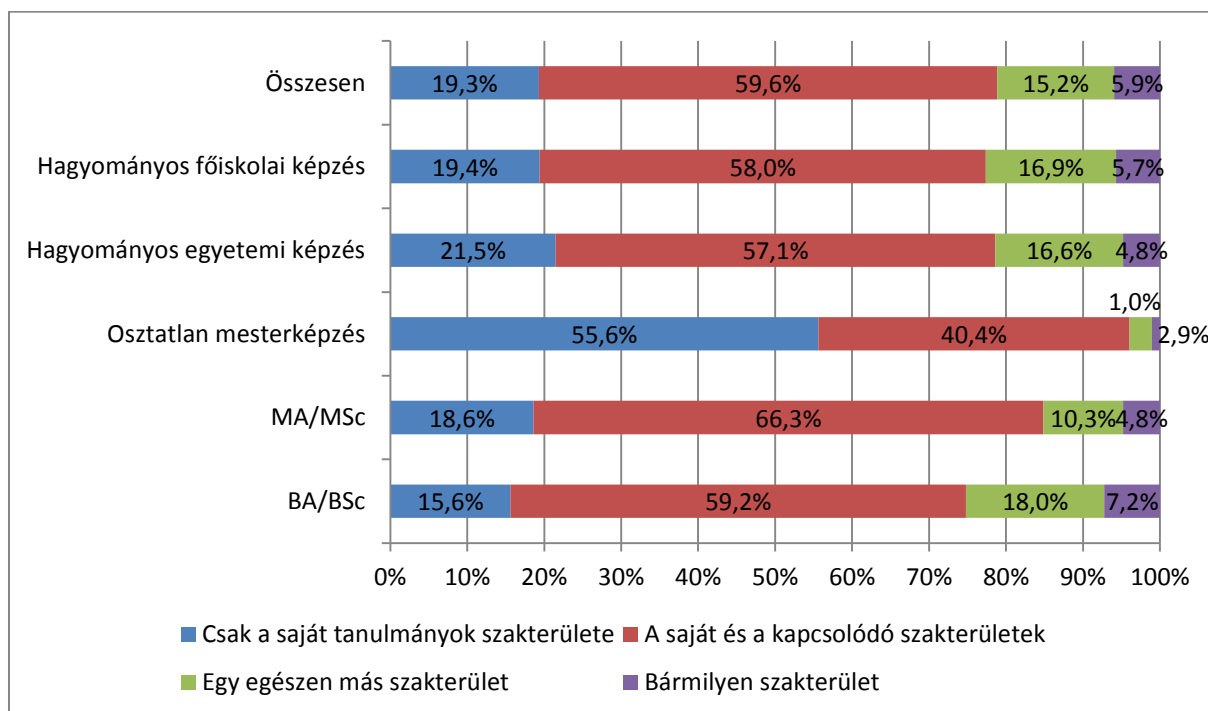
A horizontális illeszkedés képzési szint szerinti bontásban a fentiekkel összhangban az egységes és osztatlan képzések diplomásainál a legmagasabb fokú (96%). A legmagasabb pályaelhagyási arányt a bachelor végzettek körében mértük (itt a végzettek egynegyede nem szakterületén helyezkedett el).

92. ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése képzési szintek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 927

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

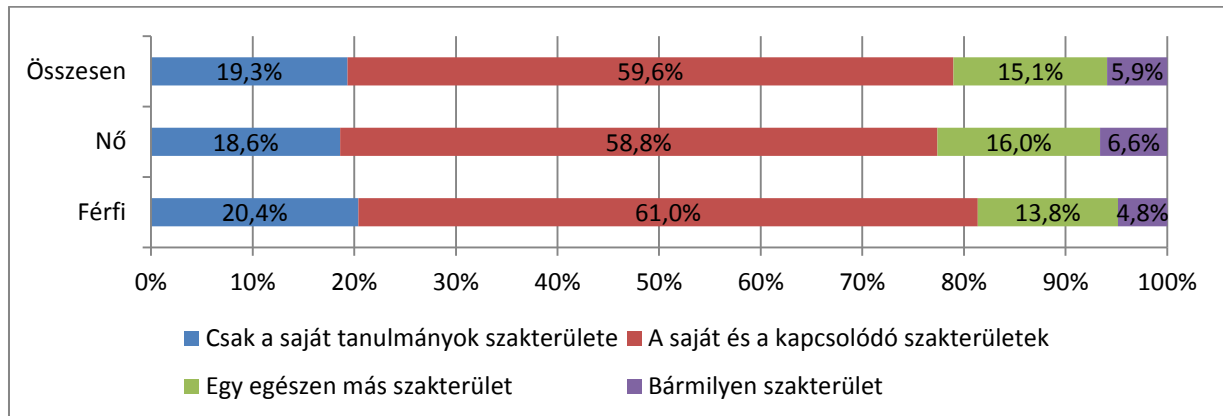
A nem szakterületen végzett munkára nagyobb mértékben van esélye a nőknek a végzést követő években.

93. ábra: A tanulmányok és a végzett munka horizontális illeszkedése nemek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 862

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A képzés és munka illeszkedésének vertikális dimenzióját elemezve arra fókuszálunk, hogy a diplomások – saját szubjektív megítélésük szerint – felsőfokú végzettséget igénylő feladatkört töltenek-e be. Ez az illeszkedés a foglalkoztatottak válaszai alapján az esetek 84 százalékában valósul meg. Tehát a frissdiplomás foglalkoztatottak 16 százaléka érzi úgy, hogy munkája nem igényel felsőfokú végzettséget.

A felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzők aránya az átlagosnál magasabb a művészeti (32,8%), a bölcsész (23,3%), az agrár (23,4%), a társadalom- (23,7%) és a sporttudományi (24,2%) területek végzettjei között. Ugyanakkor ritkának, tíz százalék körülnek mondható mindez jogi, informatikai, pedagógiai vagy orvos- és egészségtudományi diplomával.

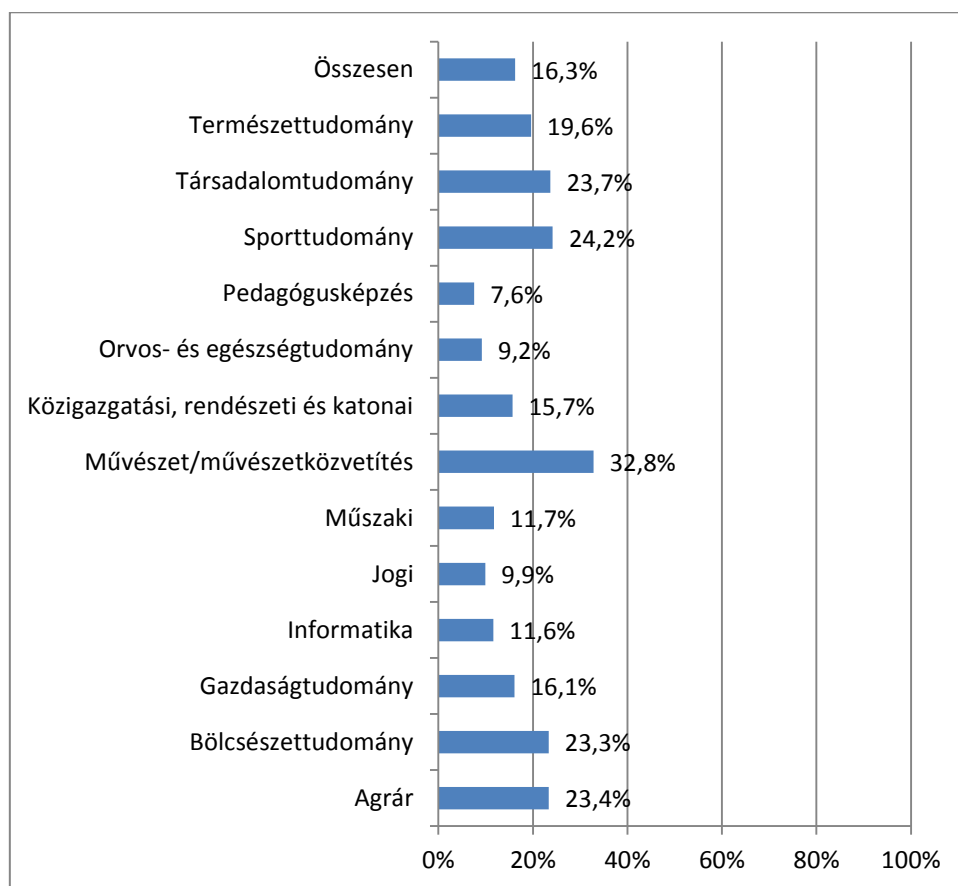

94. ábra: Felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzők aránya képzési területek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 964

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

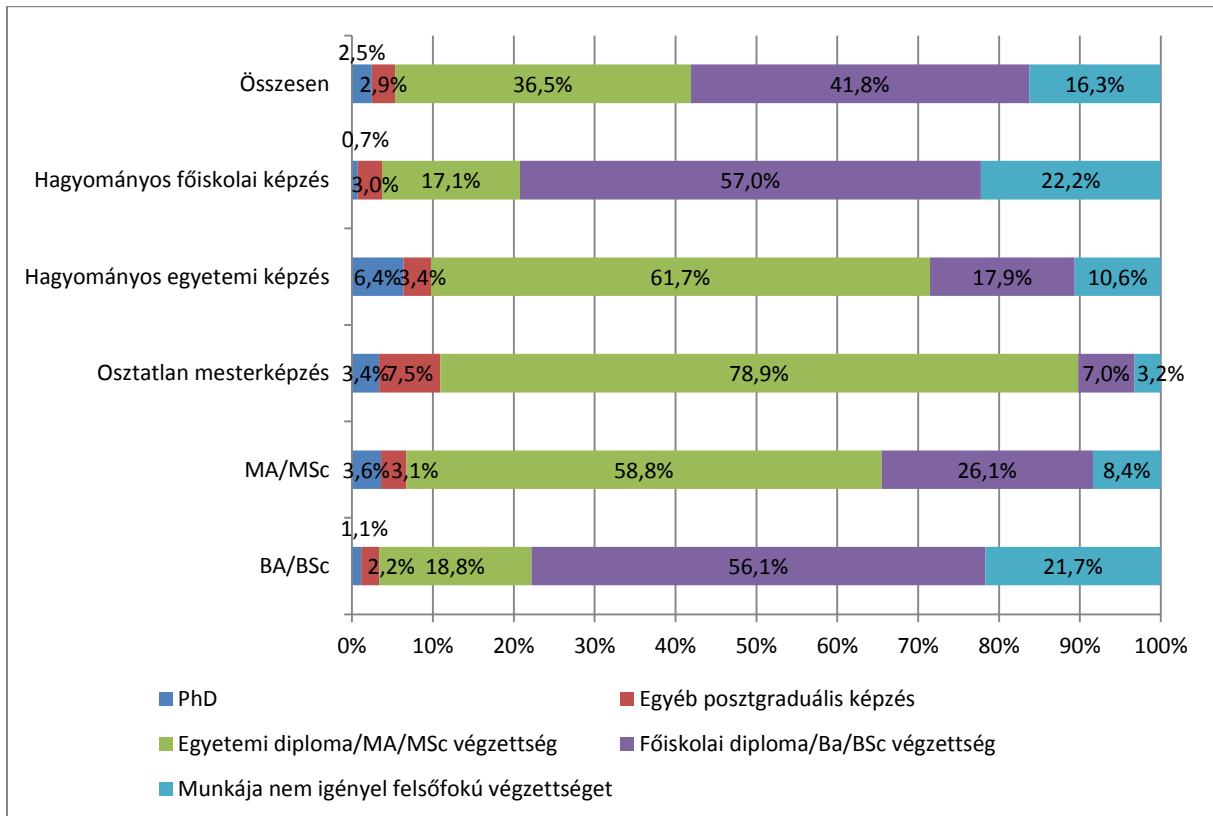
A felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzettek aránya a hagyományos főiskolai és a bachelor képzéseket végzettek között a legmagasabb, 21-22 százalékos. A szakterületi (horizontális) illeszkedés tekintetében is itt találtuk a legkevésbé kedvező mutatókat.

95. ábra: A tanulmányok és a végzett munka vertikális illeszkedése képzési szintek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 947

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

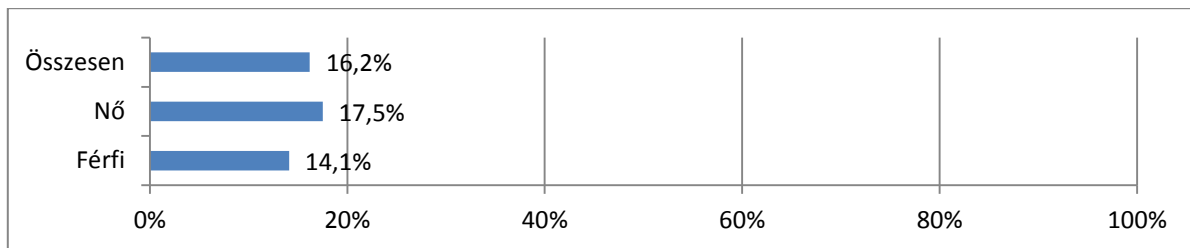
A vertikális illeszkedés adatai nemek szerinti bontásban ismételtelen a női végzettek kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzetét mutatják. A foglalkoztatásban álló nők 17,5 százaléka úgy véli, munkája ellátása nem igényel felsőfokú végzettséget. Ugyanez az arány a férfiak között 14 százalékos.

96. ábra: Felsőfokú végzettséget nem igénylő munkát végzők aránya nemek szerint

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 882

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

6.6. Mellékállás

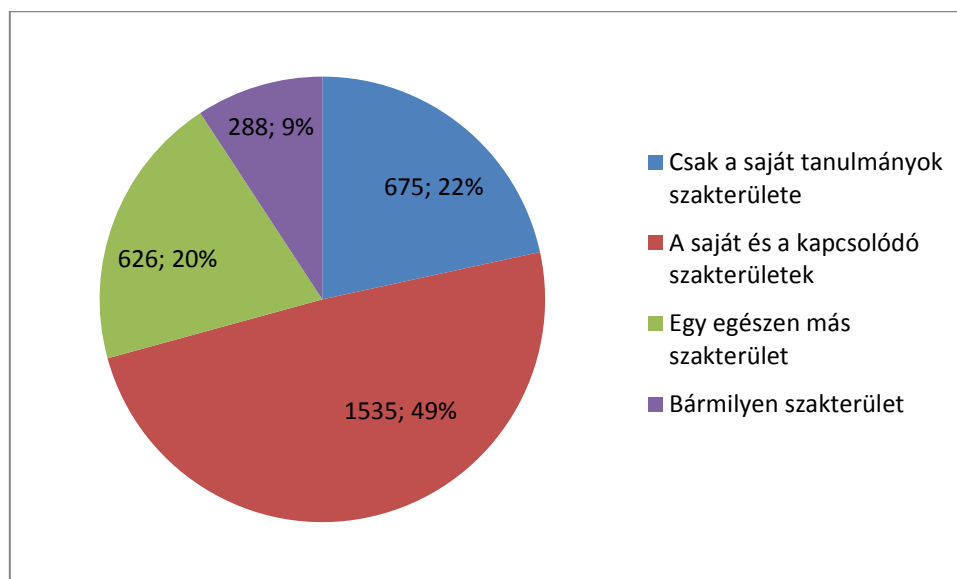
A megkérdezett, foglalkoztatásban álló frissdiplomások 18,6 százaléka jelezte, hogy főállású foglalkoztatása mellett mellékállásban, vagy másodállásban is dolgozik. Ez a kiegészítő munkatevékenység az esetek 71 százalékában részben vagy teljesen szakmai kapcsolódású. A mellékállásban végzett munka eszerint a főálláshoz képest kismértékben kedvezőtlenebb horizontális illeszkedést mutat.

97. ábra: A mellékállás és a végzettség szakterületének illeszkedése

A mellékállással rendelkező foglalkoztatottak körében

Esetszám, százalék

N=3124

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

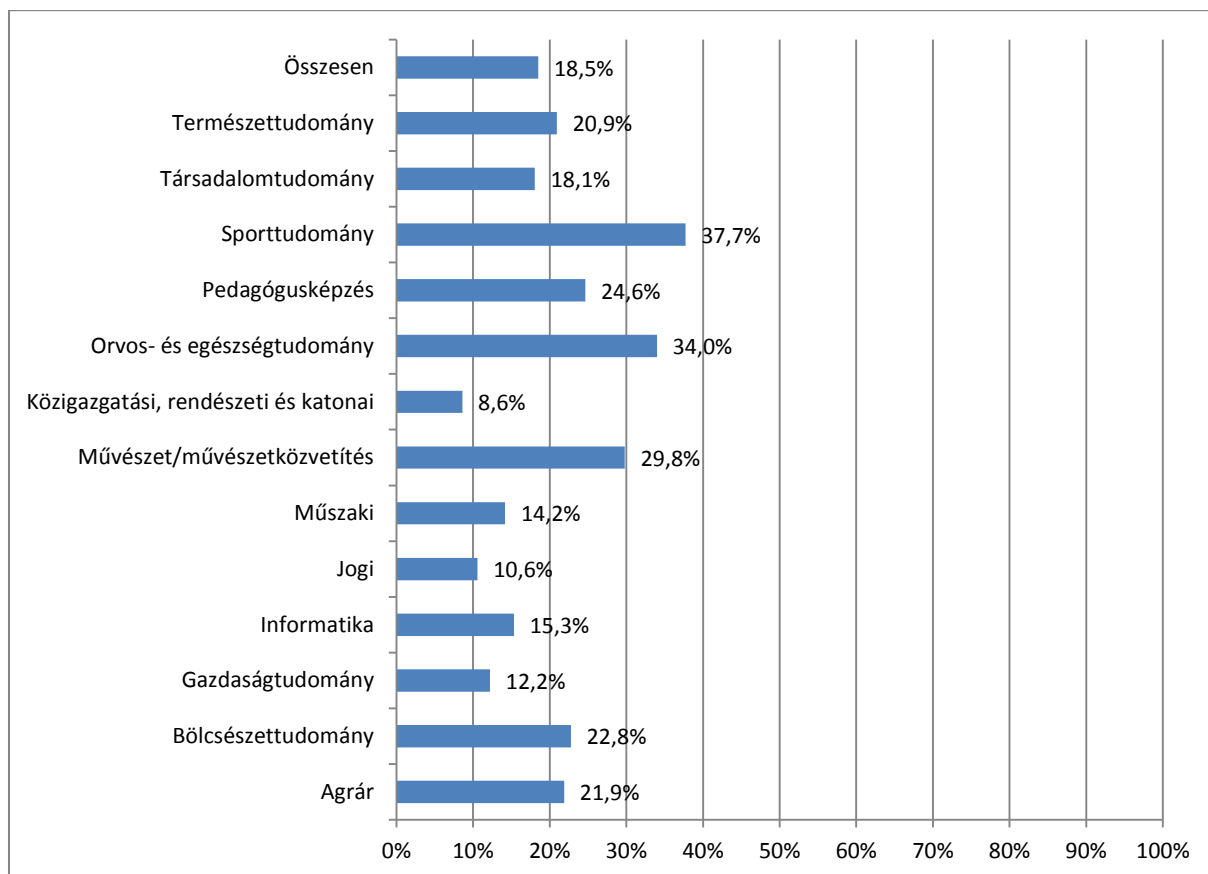
A mellékállás, másodállás vállalása különösen az egészségügyi (34%), művészeti (29,8%) és sporttudományi (37,7%) diplomával rendelkező végzettek körében haladja meg az átlagot. Jogi (10,6%), közigazgatási (8,6%) diplomával az átlagnál ritkább ez a típusú kereset-kiegészítés.

98. ábra: A mellékállással rendelkezők aránya képzési területi bontásban

Foglalkoztatottak körében

Százalék

N=16 883

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

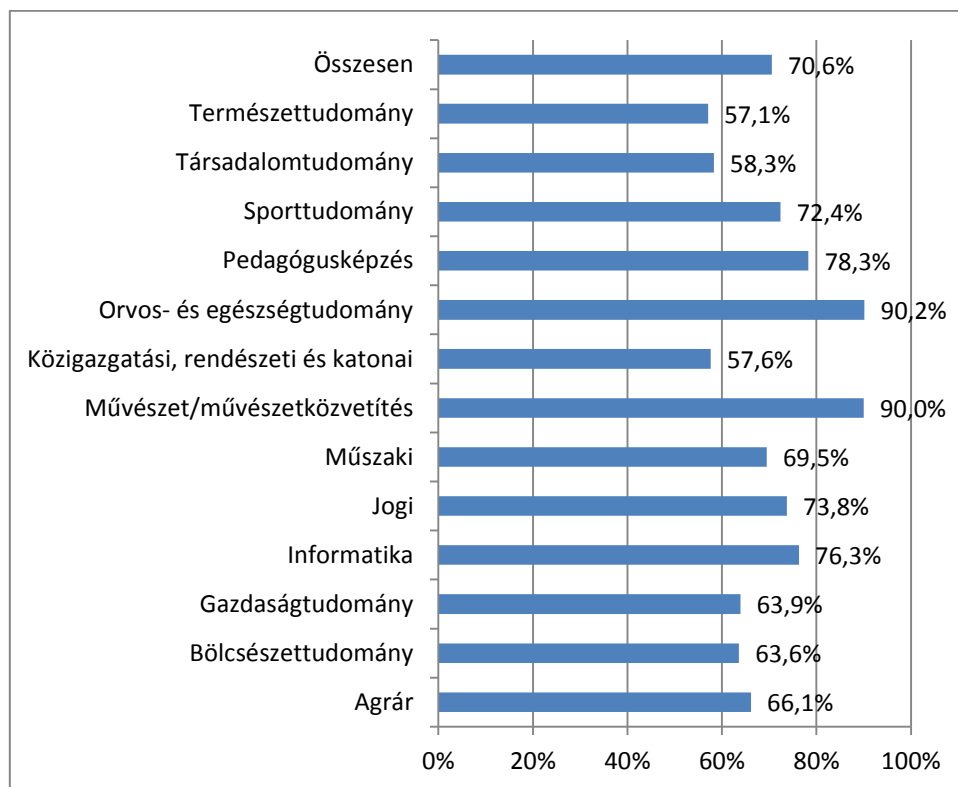
A mellékállás jellemzőinek feltárása során a gyakoriságon túl a mellékállásként végzett tevékenység illeszkedését is vizsgáltuk, a mellékállást vállalók körében. Ennek során az esetek 70,6 százalékában találtunk szakterülethez illeszkedő tevékenységet. Ez az arány a művészeti, a pedagógusképzési, az orvos- és egészségtudományi és az informatikai területeken diplomázott, mellékállással rendelkezők körében meghaladja az átlagot. E szakterületek diplomásai esetében tehát a mellékállás alapvetően szakmai munkát jelent. A természet- és társadalomtudományi, illetve közigazgatási diplomával végzett mellékállások esetében fordul elő legnagyobb arányban az illeszkedés hiánya.

99. ábra: A szakterülethez kapcsolódó mellékállással rendelkezők aránya képzési területi bontásban

A mellékállással rendelkezők körében

Százalék

N=3089

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

VII. A frissdiplomások jövedelme

A diplomás pályakövetés kérdőívében a jövedelem mérése során a foglalkoztatottaktól a legutóbbi, jövedelmi szempontból átlagosnak tekinthető hónap főállásból származó jövedelmének havi nettó adatait gyűjtjük. Az önbevalláson alapuló adatok szerint a Magyarországon elhelyezkedett frissdiplomások havi nettó átlagjövedelme 189 250 forint. A jövedelmet a végzettek teljes körében, tehát a külföldön dolgozóakra kiterjedően is vizsgálva ennél magasabb, 207 400 forintos havi nettó átlagjövedelmeket mérhetünk. Összevetésként, a KSH által 2015-ben mért (2015. január-május) átlagjövedelmi adatok (KSH Gyorstájékoztató, 2015. július 21.) nemzetgazdasági szinten (a családi adókedvezmények nélkül) 159 000 forintos nettó havi keresetet mutatnak. Eszerint tehát a diploma (ezzel összefüggésben a szellemi munka) egyértelmű jövedelem-többletet jelent a munkaerőpiacon, amely már a kilépés időszakában is realizálódik.

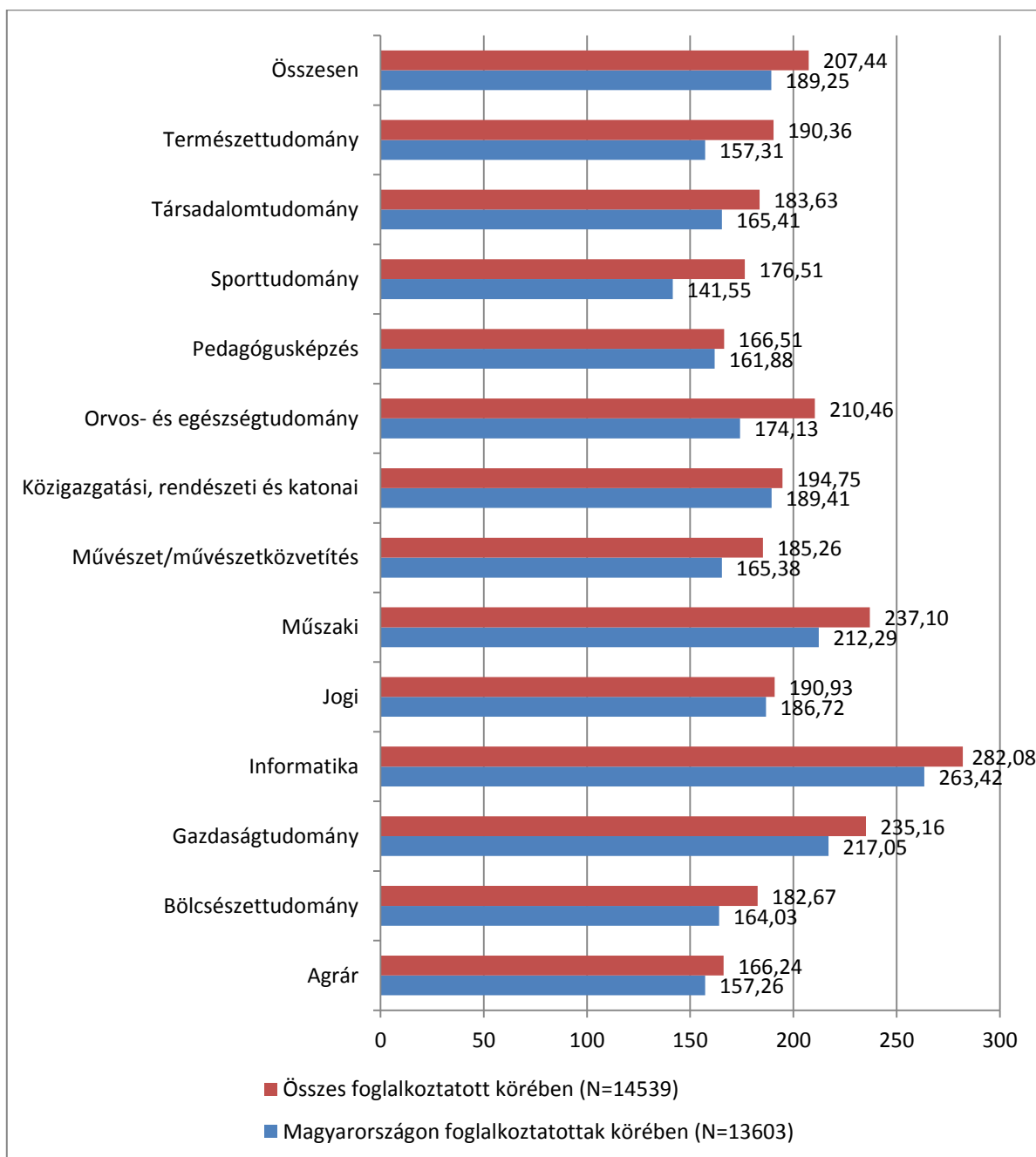
Az alábbiakban a frissdiplomások által megadott keresetek alakulásának több háttérváltozó szerinti bontását mutatjuk be. Az elemzés során döntően a Magyarországon dolgozók átlagkereseteinek alakulását vizsgáljuk. Néhány esetben – ahol ezt külön jelezzük is – a hazai adatokkal az összes foglalkoztatásban álló jövedelmi adatát is összevetjük. Ugyanakkor a külföldön szerzett kereseteket külön nem vizsgáljuk, tekintettel az alacsony elemszámra.

A jövedelmeket képzési területi bontásban vizsgálva a legmagasabb átlagértékeket a műszaki, informatikai és gazdaságtudományi diplomások keresetében mértük. Jövedelmi hátrányt (160 ezer forint alatti havi nettó hazai jövedelmet) elsősorban a természettudományi képzéshez, a sporttudományi és agrár diplomákhoz társíthatunk. A Magyarországon szerzett jövedelmeket az összes végzett jövedelmével (amely a külföldön szerzett jövedelmet is magába foglalja) összevetve érzékelhetjük a külföldi munka anyagi hozadékát, bár az eredményekben a külföldi munkavállalás fentebb tárgyalt gyakorisága is szerepet játszik. A teljes jövedelmi szint figyelembevételével leginkább az orvos- és egészségtudományi, a természettudományi és a sporttudományi területeken emeli meg az átlagos kereseti szintet.

100.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek képzési terület szerinti bontásban

Foglalkoztatottak körében

Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A jövedelmek képzési szint szerinti megoszlását vizsgálva figyelembe kell vennünk, hogy a Bologna előtti rendszer „hagyományos” jelzővel ellátott képzéseinek végzettségűk inkább a régebben kiléptettek közül kerülnek ki. Az időtényező tehát – a felsőoktatási struktúraváltás révén – bizonyosan kihat a jövedelmek képzési szint szerinti alakulására. Ennek megfelelően a hagyományos egyetemi

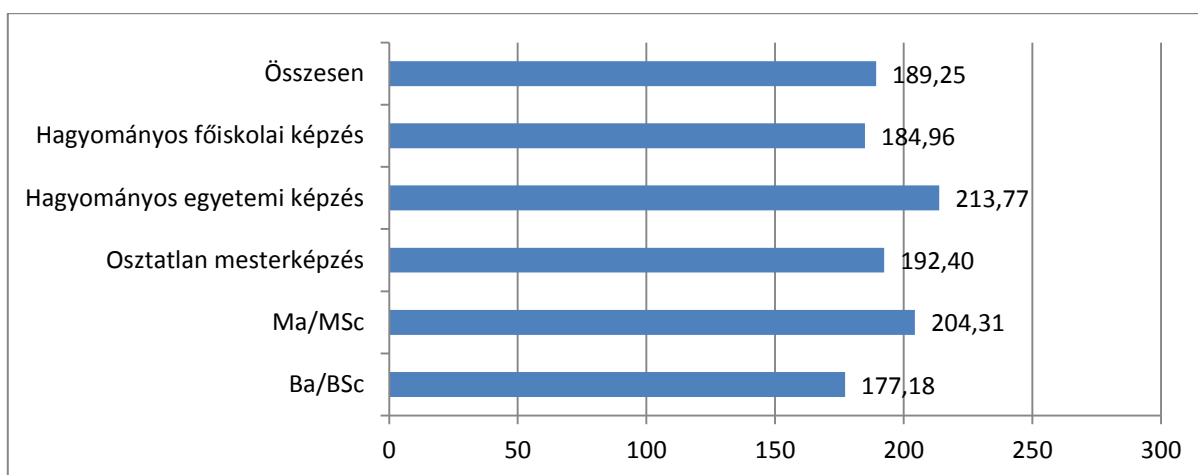
diplomához társul a legmagasabb átlagkereset. Átlag felettinek mondhatók ugyanakkor a mesterképzési diplomák megszerzése utáni frissdiplomás jövedelmek is. A bachelor diplomások átlagkeresete a legalacsonyabb.

101. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek képzési szint szerinti bontásban

Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft

A Magyarországon foglalkoztatottak körében

N=13 594

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

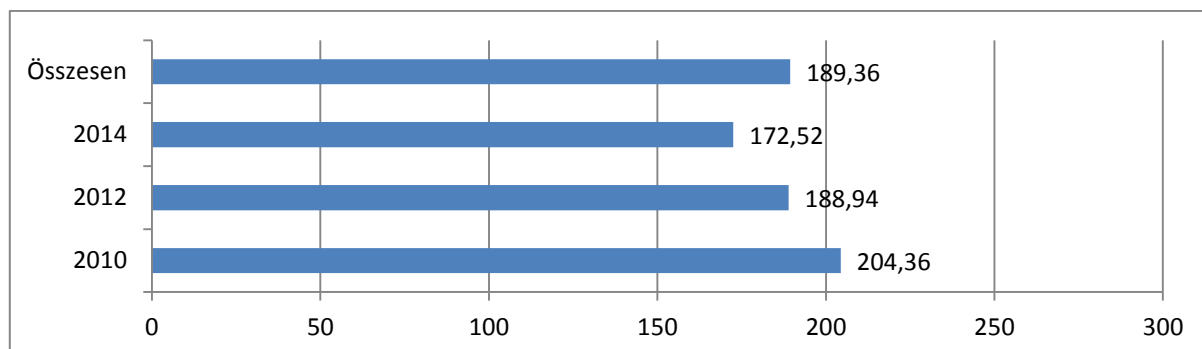
A diplomások által elért jövedelem időbeni alakulása a felsőfokú végzettséghez kapcsolódó munkaerőpiaci lehetőségek, körülmények alakulását érzékelteti. Fontos információt hordoz a diplomások foglalkoztatási helyzetében rejlő fejlődési lehetőségekről. A jövedelemre vonatkozó visszajelzések alapján látszik, ahogyan a frissdiplomások fizetése a végzés évétől távolodva fokozatosan növekszik. Mindez a már eleve az országos átlagot meghaladó jövedelmi szint mellett megerősíti a diploma munkaerőpiaci megtérülését.

102. ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettség éve szerinti bontásban

Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft

A Magyarországon foglalkoztatottak körében

N=13 579

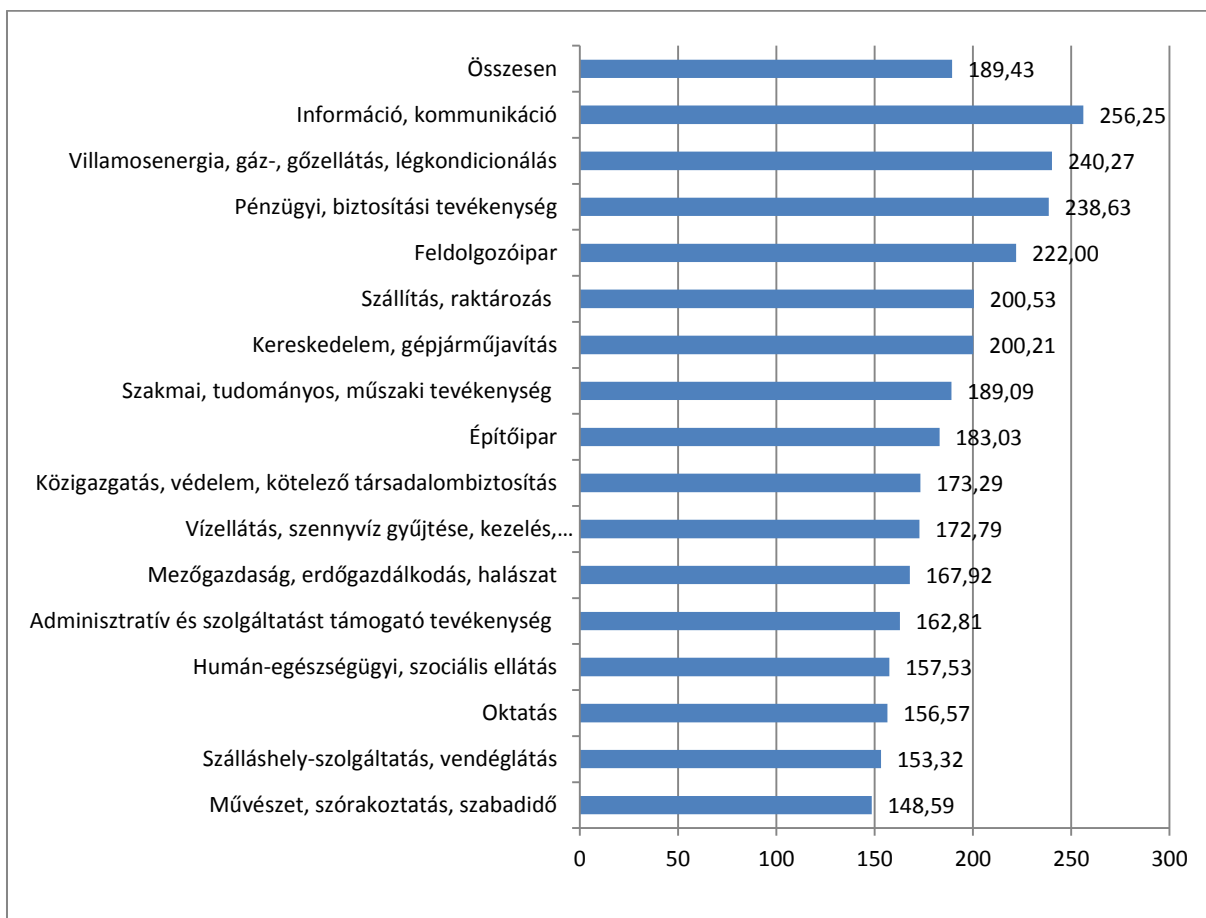
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A jövedelmek ágazati szintű vizsgálatát kizárólag a legnagyobb foglalkoztatói ágazatokra végeztük el. (Az eredmények bemutatásához fontos kiegészítés, hogy a vizsgálatban mind a jövedelmek, mind az ágazati besorolások változói önbevalláson alapulnak és nagy adathiánnyal terheltek.) E körön belül a hazai munkaerőpiacon a legmagasabb frissdiplomás fizetéseket az energia-, a pénzügyi- és főként az információs-kommunikációs szektorok vállalataiban találtuk. A legalacsonyabb Magyarországon szerzett jövedelmeket az oktatás, az egészségügy, a vendéglátás és a művészet ágazata kínálja.

103.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak ágazata szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
 N=13 529

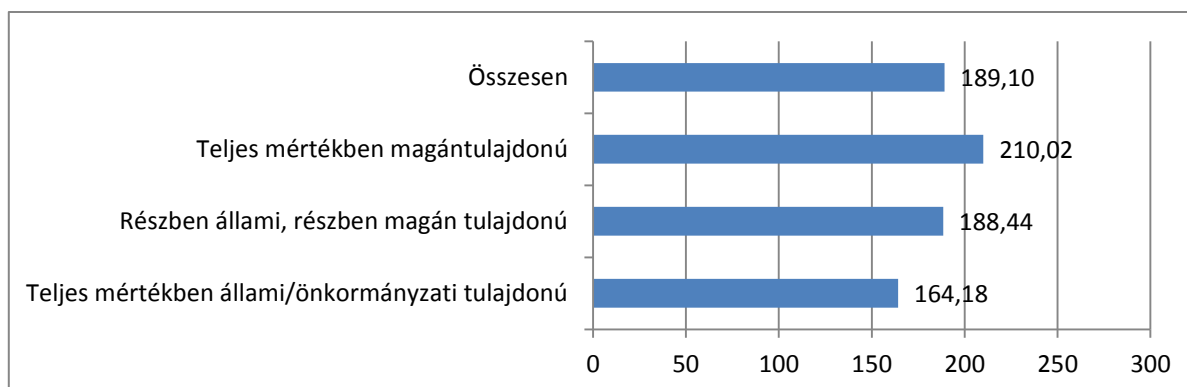

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A munkáltató tulajdonviszonyait tekintve a magánszféra vállalatai által kínált jövedelmek lényegesen (több mint 40 ezer forinttal) magasabbnak bizonyultak, mint a közszférában mért átlagkereset.

104.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató tulajdonviszonya szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=13 581

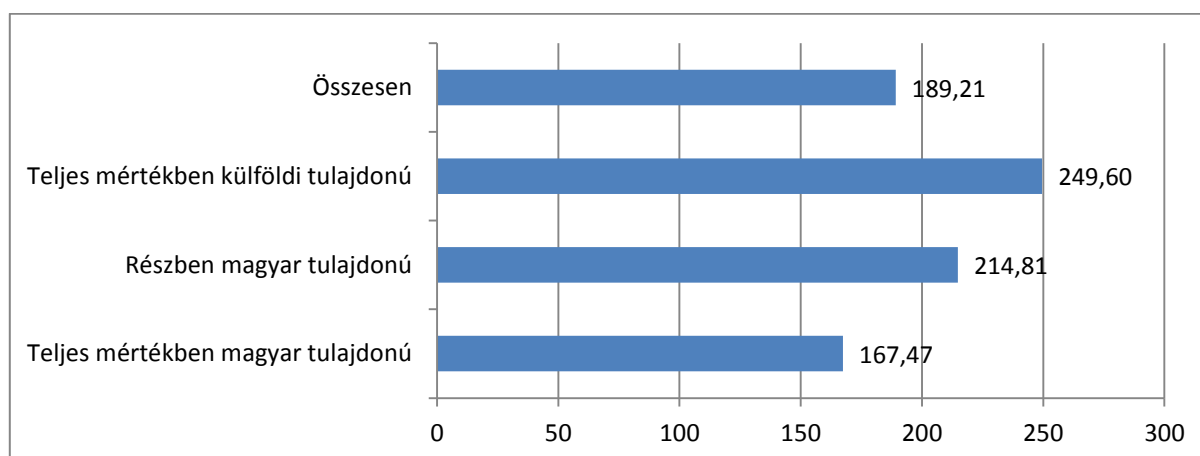

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A Magyarországon foglalkoztatottak közül a külföldi tulajdonú cégek alkalmazottai számoltak be a legmagasabb, közel 250 ezer forintos átlag jövedelmekről. Ettől a teljes mértékben magyar tulajdonú cégekben alkalmazottak átlagbére több mint 80 ezer forinttal marad el havonta.

105.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató tulajdonviszonya szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=13 581

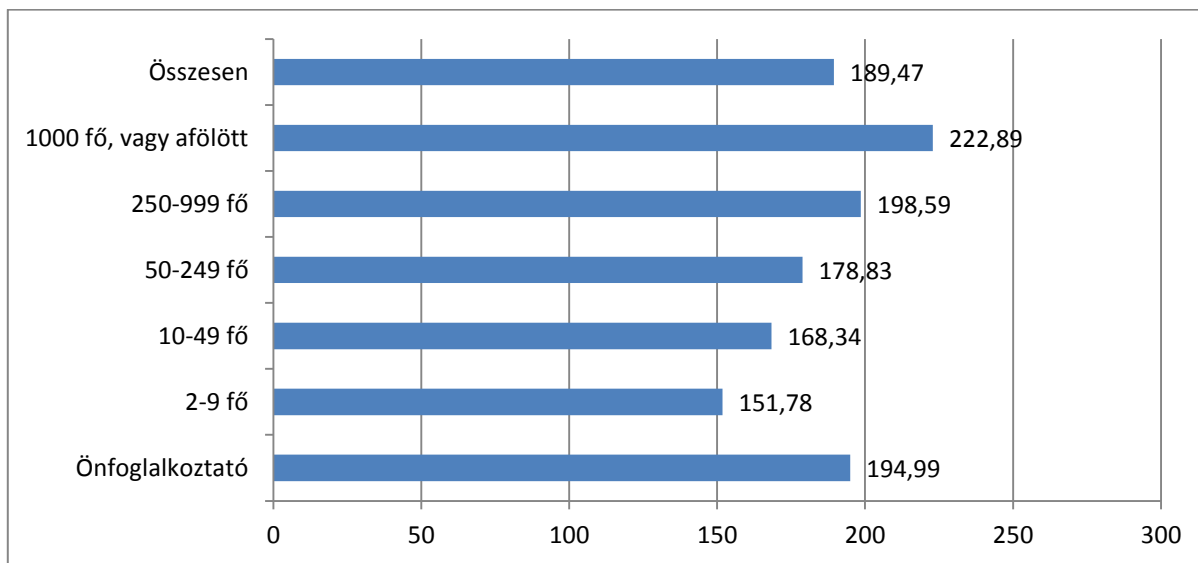

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A hazai frissdiplomás átlagjövedelmek a foglalkoztató cég alkalmazotti létszámának emelkedésével párhuzamosan növekednek. A kevés számú önfoglalkoztató havi bevétele az országos átlag körül alakul.

106.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a munkáltató foglalkoztatott-létszáma szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
 N=13 595

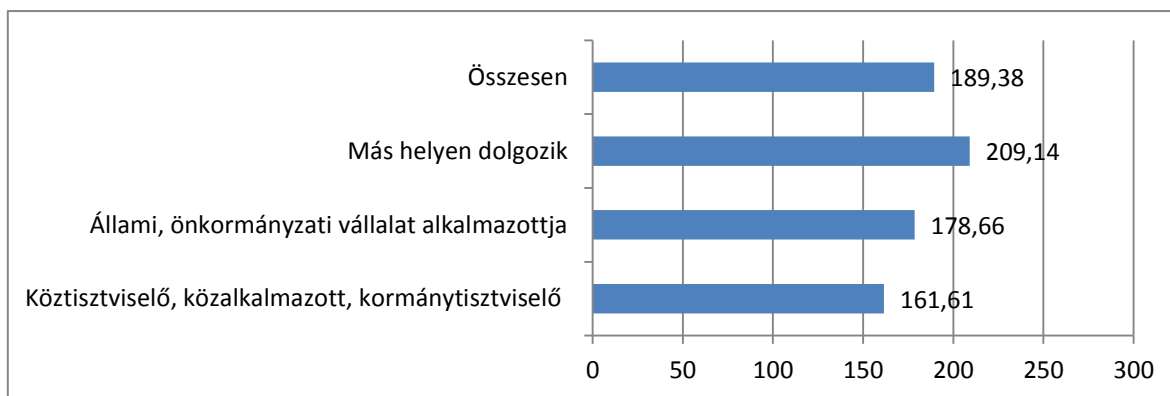

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A munkaviszony típusán alapuló kategorizáció – a fentiekkel összhangban – azt mutatja, hogy a közszférában köztisztviselőként, közalkalmazottként, kormánytisztviselőként elért átlagfizetések lényegesen (majdnem 50 ezer forinttal) alatta maradnak a nem állami alkalmazottak átlagbérének.

107.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatási forma szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
 N=13 591

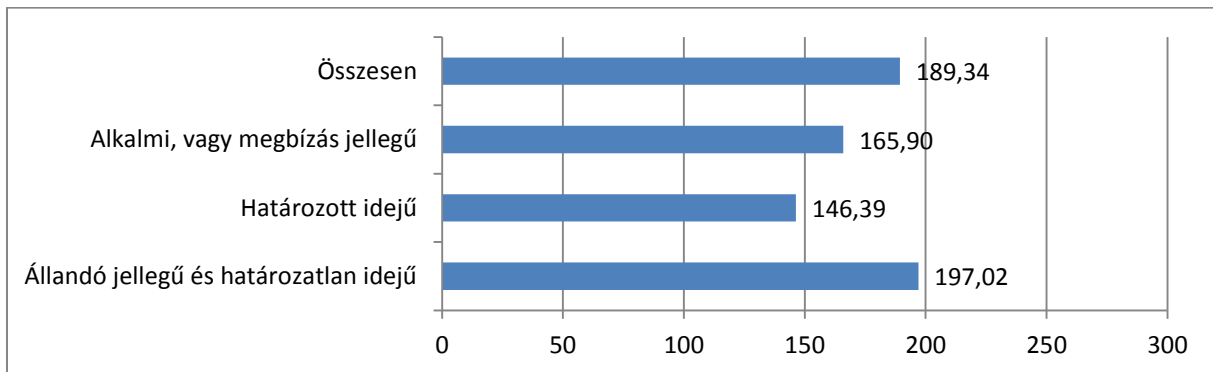

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A munkaszerződés típusai alapján a határozatlan idejű szerződéssel foglalkoztatottak jövedelme mutatkozik magasabbnak, a határozott időre szóló foglalkoztatási formához társulnak a legalacsonyabb havi átlagkeresetek.

108.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak munkaviszonya szerinti bontásban

*A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=13596*

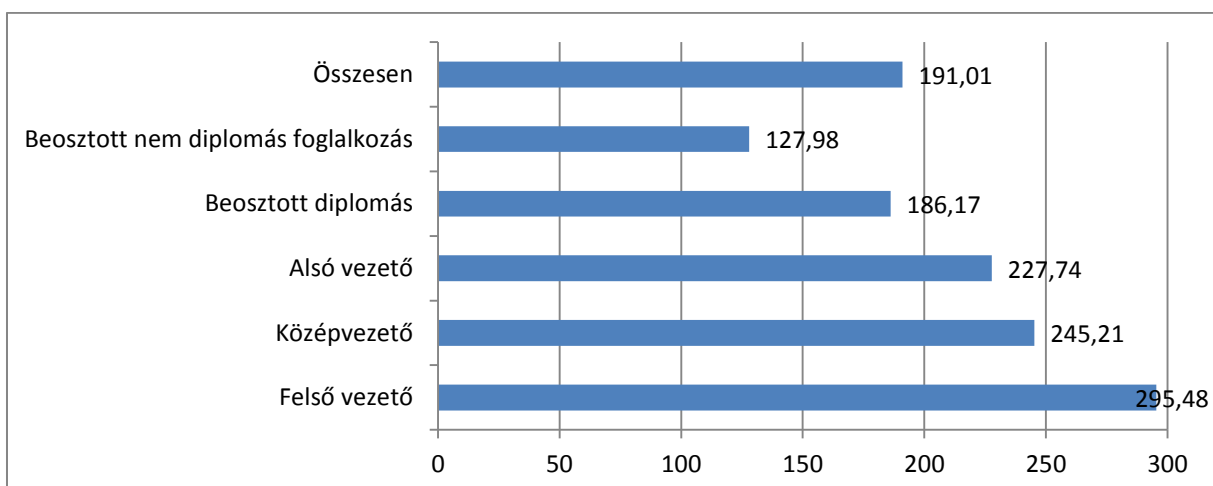

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A vezető pozíció és azon belül az egyes szintek hierarchiája leképeződik a frissdiplomás átlagjövedelmek alakulásában is. A legalacsonyabb átlagkeresetet (nettó 128 ezer Ft) a beosztottként nem diplomás munkakörben dolgozók körében mértük.

109.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a foglalkoztatottak pozíciója szerinti bontásban

*Alkalmazottként foglalkoztatottak körében
Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=12 033*

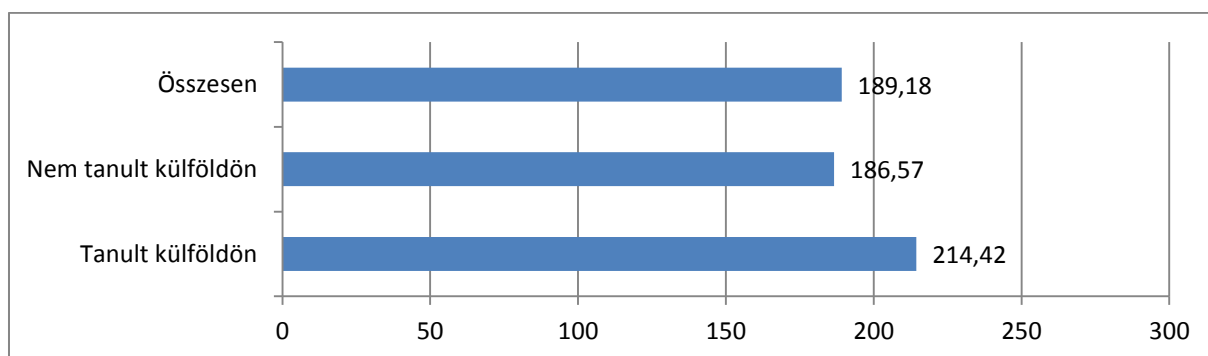

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A jövedelmek alakulására esetlegesen ható tanulmányi háttértényezőket áttekintve a felsőoktatási évek alatt végzett külföldi tanulmányok a végzés után magasabb átlagjövedelemmel társulnak. A Magyarországon foglalkoztatottak körében a külföldi tanulmányokat folytatók átlagos bértöbblete megközelíti a havi nettó 28 ezer forintot.

110.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettséget megelőző külföldi tanulmányok szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
 N=13 617

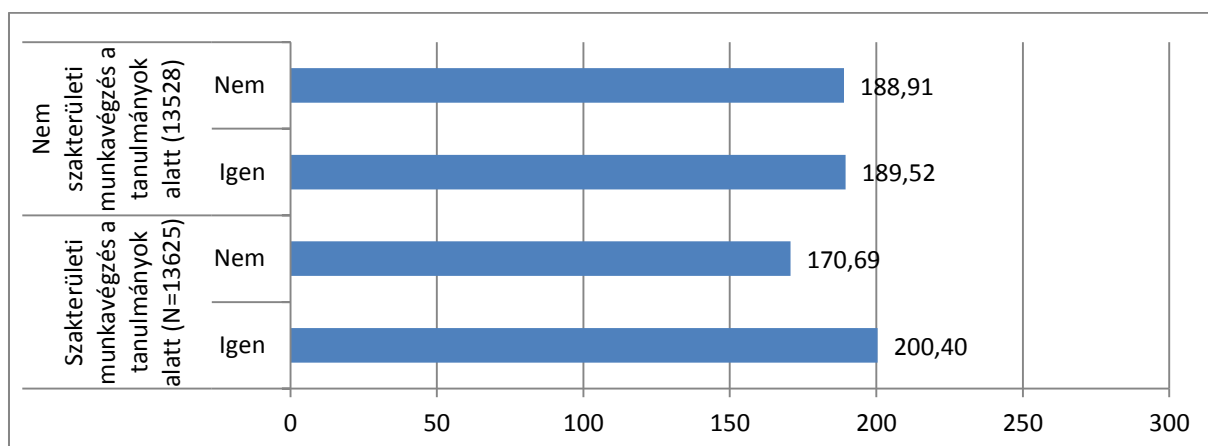

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A felsőfokú tanulmányok alatti munkatapasztalat-szerzés esetében külön vizsgáltuk a szakterületi és a nem szakterületi munkát. A jövedelmi adatok azt mutatják, hogy amíg a szakmai munkavégzés egyértelműen pozitívan függ össze a későbbi keresettel, addig a tanulmányok alatti nem szakmai munkavállalás esetében nem mérhetőek jelentős jövedelmi eltérések a végzés utáni években.

111.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a végzettséget megelőző munkatapasztalat szerinti bontásban

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft

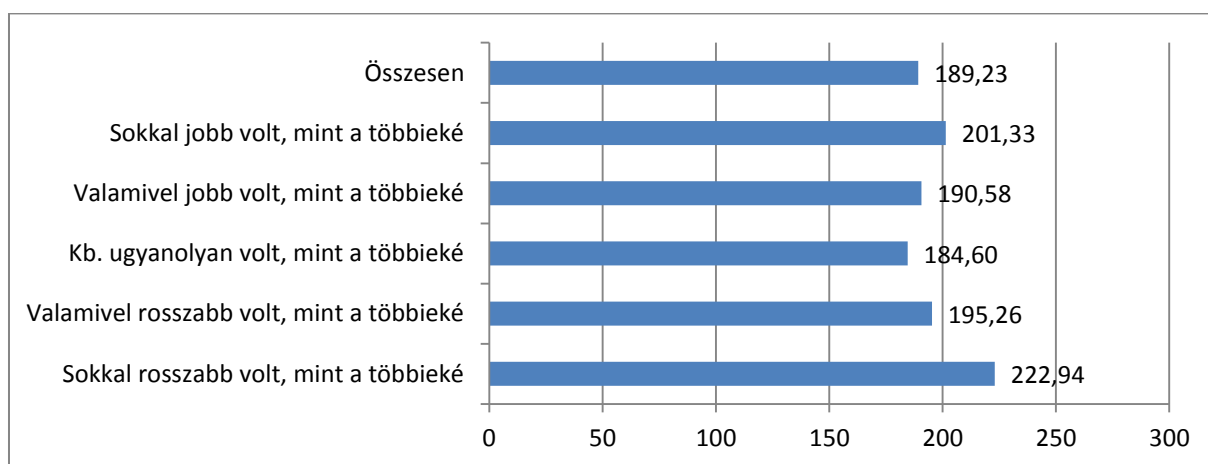

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A tanulmányok alatti egyéb többleteljesítmény közül a hallgatótársakhoz viszonyított tanulmányi eredmény és a későbbi jövedelem kapcsolatát vizsgáltuk. Az eredmények szerint a szakos átlagnál (saját megítélésük alapján) sokkal jobban teljesítők némileg magasabb jövedelemről jeleznek vissza frissdiplomásként, mint az önmagukat átlag közeli teljesítményűnek értékelő egykori hallgatók. A relatíve gyengébb tanulmányi eredmény azonban nem feltétlenül párosul alacsonyabb átlagfizetéssel. A legmagasabb fizetési átlagokat az átlagosnál sokkal rosszabb tanulmányi eredményűek között mértük (alacsony elemszám mellett).

112.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a többiekhez viszonyított utólagosan megítélt tanulmányi eredmény szerinti bontásban

*A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=13 614*

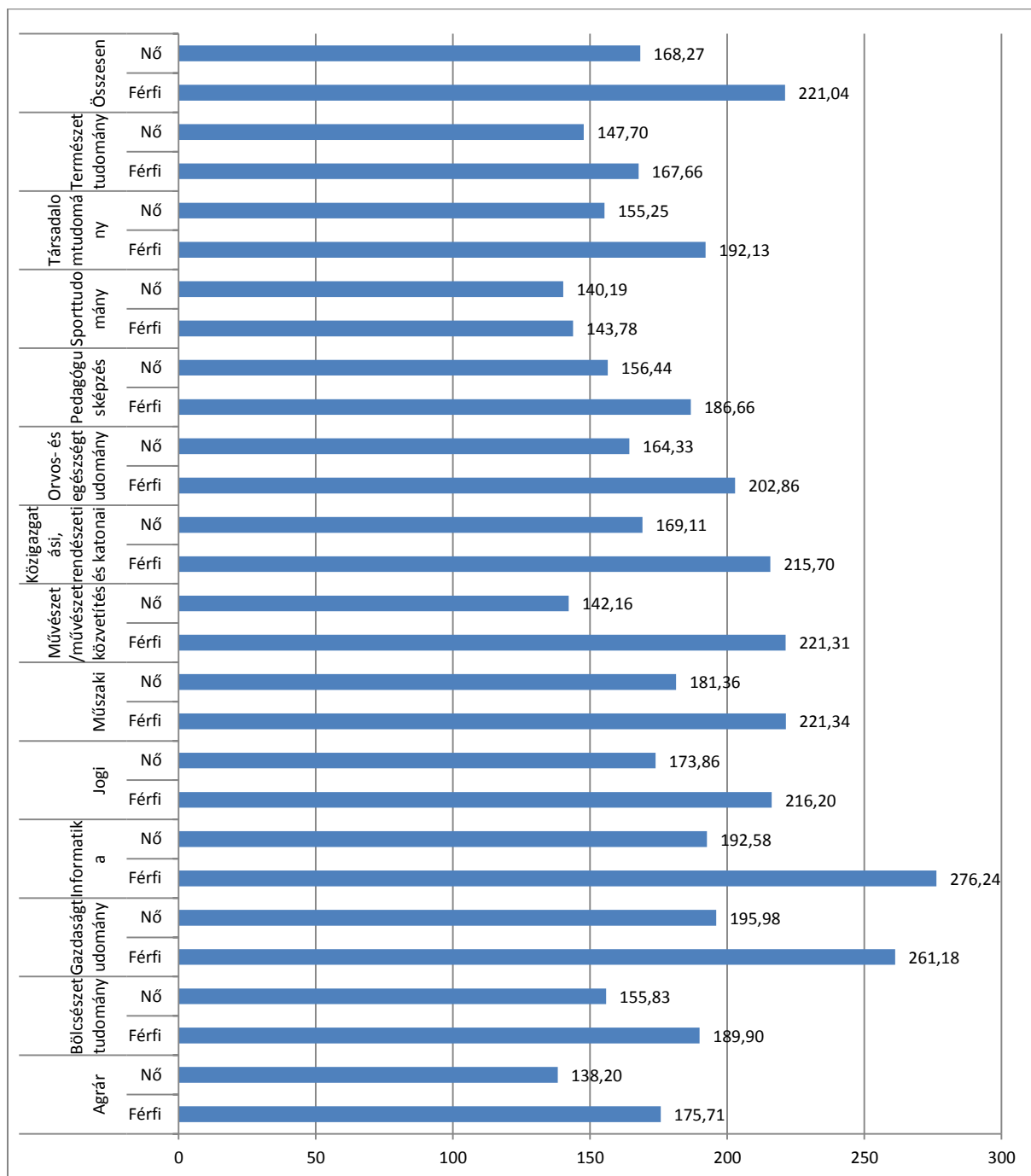
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A férfiak és nők elhelyezkedése közt a fentiekben tapasztalt jelentős foglalkoztatási különbségek a jövedelmek szintjén is megmutatkoznak. A Magyarországon foglalkoztatott frissdiplomások közül a férfiak átlagosan havi 53 ezer forinttal keresnek többet a női diplomásoknál.

A nemek közti jelentős jövedelmi különbségekre nyilvánvalóan kihatással vannak a végzettség és az elhelyezkedés szakterületi eltérései. Az egyes képzési területeken belül nem kiegyenlített a végzettek aránya. Ha a nemi bontásban vizsgált jövedelmeket képzési területenként elemezzük, a férfiak és nők átlagkeresete közt eltéréseket találunk. A nők – a sporttudomány kivételével – minden képzési területen legalább 20-30 ezer forinttal alacsonyabb átlagbérről számolnak be. A sporttudomány mellett a legkisebb különbség a természettudományi területen mérhető, de mértéke itt is eléri a húszezer forintos havi átlagot. A nemek közti jövedelmi különbségek informatikai, művészeti vagy gazdaságtudományi végzettséggel a hatvan-hetvenezer forintos nagyságrendet is eléri.

113.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek nemek szerinti bontásban, az egyes képzési területeken

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
 N=13 559

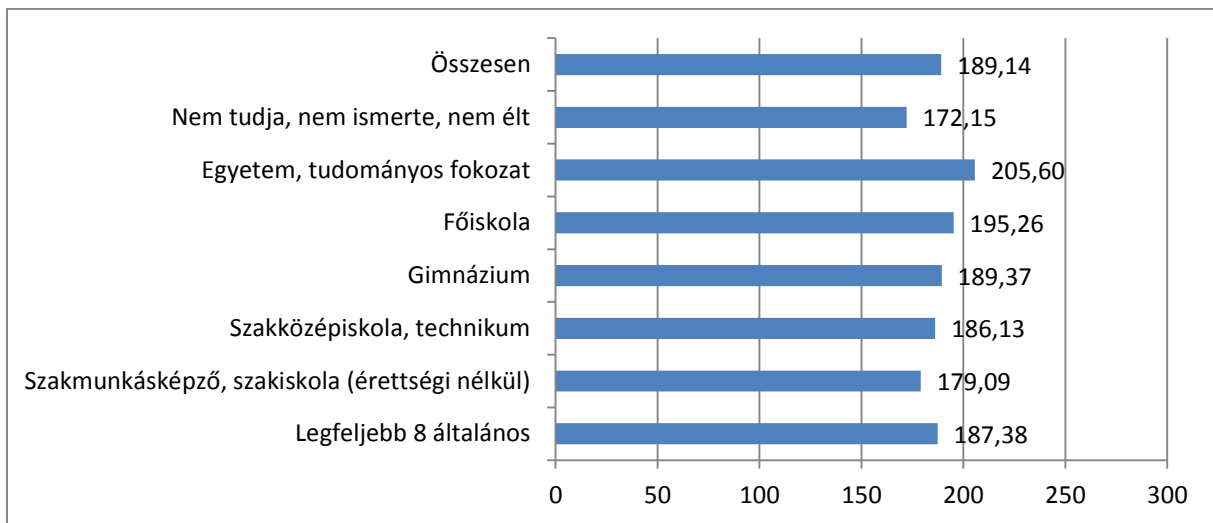

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A jövedelmeket esetlegesen befolyásoló társadalmi háttértényezők között a szülők iskolai végzettsége és a frissdiplomás jövedelem közti kapcsolatot vizsgáltuk. A frissdiplomás átlagkeresetek az apa iskolai végzettsége alapján csoportosítva szembetűnően leképezik a képzési hierarchiát (kivételt ez alól az igen kis elemszámú legalacsonyabb végzettségi kategória jelent).

114.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek az apa legmagasabb iskolai végzettsége szerinti bontásban

*A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft
N=13567*

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A társadalmi származási háttér másik mutatójaként a gyermekkori család szubjektíven megítélt anyagi helyzetét vontuk be a vizsgálatba. Ennek alapján azt találtuk, hogy a kedvezőbb anyagi helyzetű családokból származók később a munkaerőpiacon magasabb saját jövedelemről számolnak be. A családi anyagi helyzet negatív pólusán a közepes keresetű családok gyermekeihez képest a frissdiplomás keresetekben e különbségek nem tükröződnek, sőt a kedvezőtlenebb anyagi háttérűek átlagjövedelme kissé meg is haladja az átlagos anyagi helyzetű családból érkezőkét.

115.ábra: Frissdiplomás havi nettó átlagjövedelmek a kibocsátó család utólagosan megítélt anyagi helyzetete szerinti bontásban

A foglalkoztatottak körében

Önbevalláson alapuló összegek, havi nettó ezer Ft

N=13 575

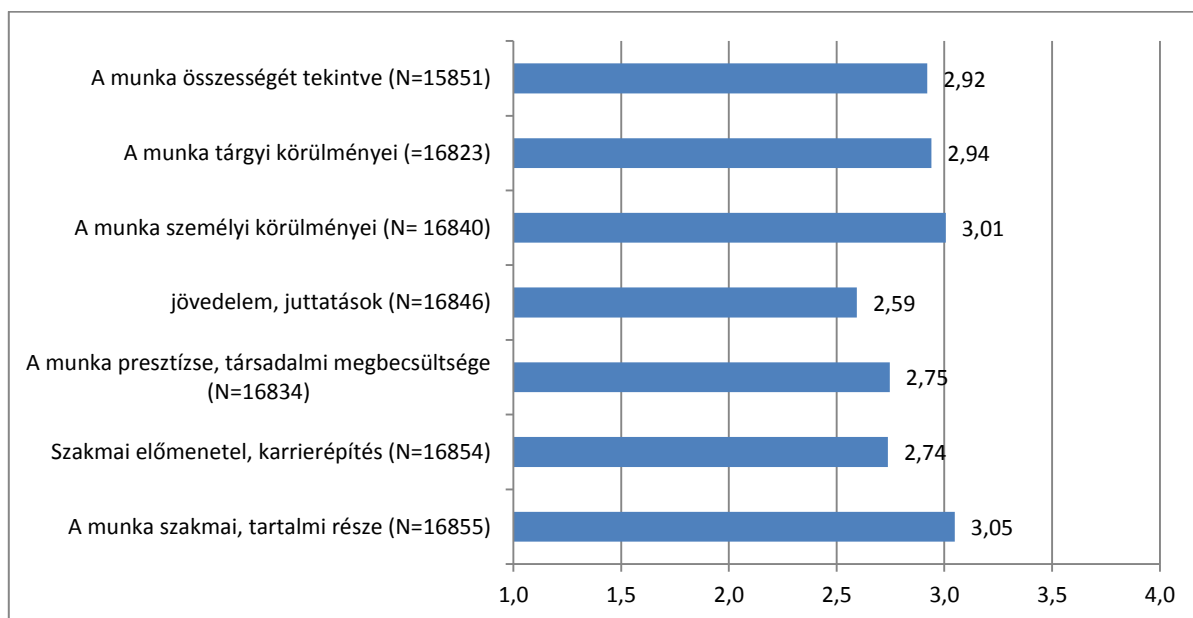
Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

VIII. Elégedettség

A frissdiplomások munkával való elégedettségét a foglalkoztatásban állók körében, 4 fokú skálán, 7 elemű kérdéssorral mérjük. A skálán megadott értékek alapján kapott eredményeket az adott szempontok szerint átlagoltuk. A végzett munkával való elégedettség egyes szempontjai közül a leginkább munkájuk szakmai, tartalmi részével elégedettek a frissdiplomások (3,05 átlagpont). A munka megítélése összességében is kedvező (2,9 átlagpont), emellett a személyi körülmények kapcsán is pozitív, 3 átlagpontot az értékelés. A legkedvezőtlenebb visszajelzések a jövedelemmel, juttatásokkal (2,59 átlagpont), a munka presztízsével (2,75 átlagpont) és karrierlehetőségekkel (2,74 átlagpont) kapcsolatban érkeztek.

116.ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektusaival

*A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Átlagpontok 4 fokú skálán*

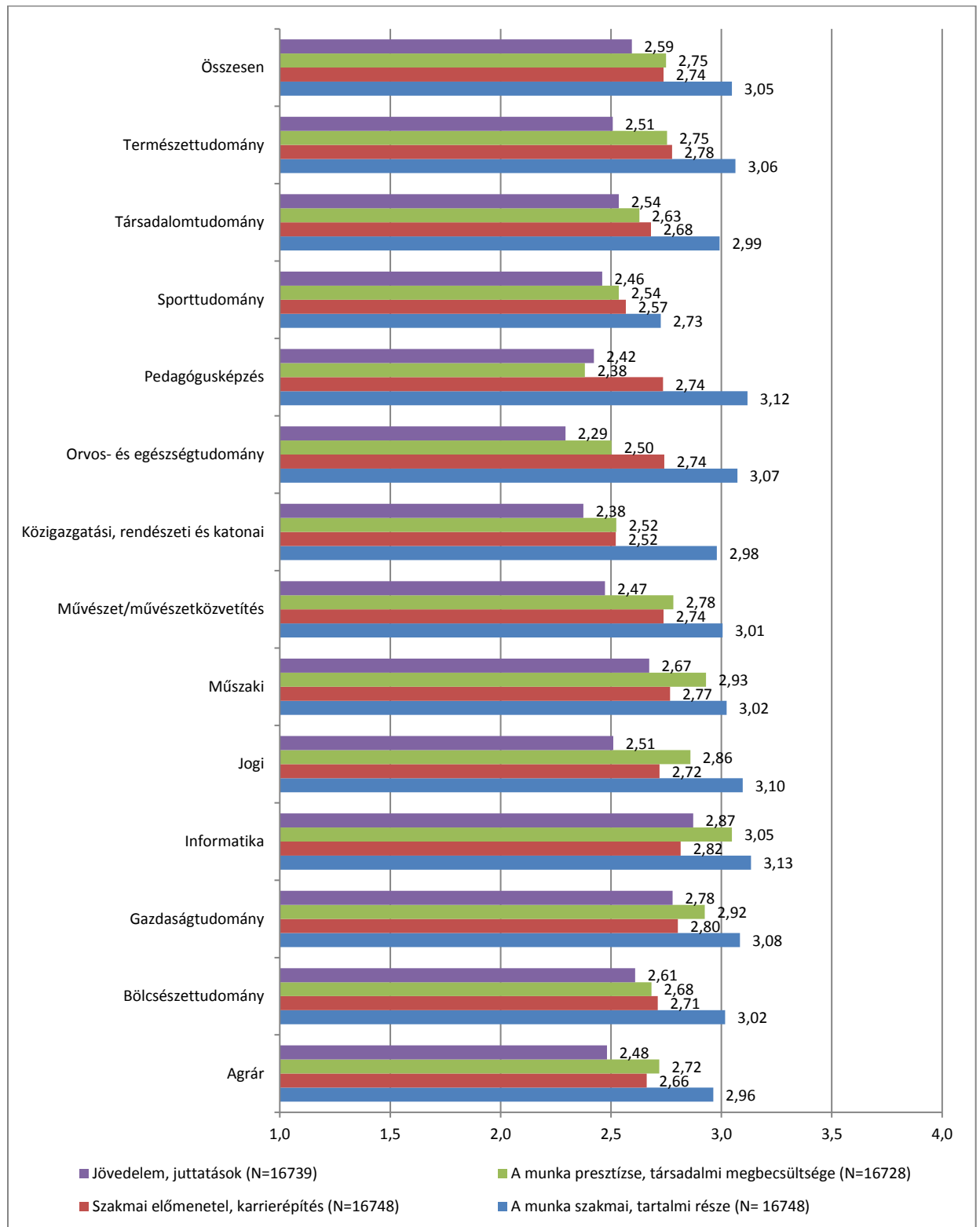

Forrás: Frissdiplomások 2015 – Oktatási Hivatal

A képzési területi vizsgálat során az elégedettség négy aspektusát emeltük ki: a munka presztízsével, szakmai jellegével és a hozzá társuló karrierlehetőségekkel és jövedelemmel kapcsolatos értékelési szempontokat. Munkájuk szakmai részével a pedagógia, az egészségügy, a jog, a gazdaságtudomány és az informatikai területen végzettek a legelégedettebbek. Ugyanakkor a munka által biztosított presztízs és jövedelem tekintetében épp a pedagógiai, az egészségügyi (és a közigazgatási) diplomások adják a legkedvezőtlenebb visszajelzést. Az informatikusok e két szempontból is kedvezően ítélik meg munkájukat; értékelésükben a gazdaságtudományi diplomásokhoz hasonlóak. Ugyancsak kedvező mindkét csoport esetében a karrierlehetőségek értékelése. Munkájuk kedvező társadalmi elismertségéről rajtuk kívül a jogi és műszaki diplomások jeleznek vissza az átlagnál nagyobb arányban. Jövedelem tekintetében főként az orvos- és egészségtudományi és közigazgatási diplomások visszajelzése kedvezőtlen.

117.ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektusaival képzési területenként

A Magyarországon foglalkoztatottak körében
 Átlagpontok 4 fokú skálán

Az elégedettséget nemek szerinti bontásban vizsgálva lényegi eltérést a két nem visszajelzései között a jövedelem és a végzett munka presztízse kapcsán találunk. E válaszok rendre a férfiak fentiekben bemutatott kedvezőbb munkaerő-piaci helyzetét tükrözik vissza.

118. ábra: Elégedettség a végzett munka egyes aspektsaival nemek szerint

*A Magyarországon foglalkoztatottak körében
Átlagpontok 4 fokú skálán*

